

Cartea Apocalipsa

Cuprins

Prefață	3
Partea A: Întrebări preliminare pentru interpretarea cărții Apocalipsa	6
1.1 Canonizarea	6
1.2 Autorul	7
1.3 Timpul	10
1.4 Destinatarii	11
1.5 Contextul cu Vechiul Testament	12
1.6 Contextul cu scrierea apocaliptică iudaică	14
1.7 Lucrări citate	16
1.8 Altă literatură folosită.....	16
2. Structura cărții	17
2.1 Teorie	17
2.2 Puncte de referire	19
2.3 Împărțirea	20
2.4 Cronologie.....	30
2.5 Lucrări citate	30
3. Interpretarea cărții	31
3.1 Introducere	31
3.2 Patru metode de interpretare	32
3.3 Metodele non-profetice	34
3.4 Metoda istoricizantă	35
3.5 Metoda de interpretare futuristică	37
3.6 Lucrări citate	38
4. Simbolistica Apocalipsei	40
4.1 Explicarea simbolicii.....	40
4.2 Ce este simbolic, ce este textual?	42
4.3 Numere: simbolice și în adevăratul sens al cuvântului	43
4.4 Lucrări citate	45
5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa	46

Cuprins

5.1 Cele șapte biserici.....	46
5.2 Însușiri generale	48
5.3 Unitatea scrisorilor	50
5.4 Însușirile proprii și ordinea	51
5.5 Lucrări citate	53
5.6 Unele lucrări în care se susține interpretarea profetic-escatologică a cărții Apocalipsa 2 și 3	53
6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19	55
6.1 Esența Bisericii/Adunării	55
6.2 Credincioșii din Apocalipsa 7	57
6.3 Cele 70 de săptămână-an ale lui Daniel	58
6.4 Cea de-a șaptezecă săptămână-an.....	59
6.5 Răpirea Bisericii	61
6.6 Răpirea și arătarea	62
6.7 Biserica nu trece prin necazul cel mare.....	64
6.8 Cei 24 de bătrâni	65
6.9 Cine sunt bătrânii?.....	66
6.10 Despre cine este vorba în Apocalipsa 5.9,10?.....	67
6.11 Punctul de vedere post-tribulaționist (răpirea după necazul cel mare)	69
6.12 Punctul de vedere tribulaționist (Răpirea în timpul necazului cel mare)	70
6.13 Lucrări citate	71
7. Interpretarea prechiliastă a capitolului 19-22 din Apocalipsa.....	73
7.1 Privire de ansamblu istorică asupra Bisericii primare.....	74
7.2 Evoluția începând cu Reforma	75
7.3 Renașterea prechiliasmului	76
7.4 Interpretarea textului din Apocalipsa 20.1-6.....	77
7.5 Aspectul cronologic.....	78
7.6 Comparare între achiliasm și prechiliasm	80
7.7 Împărăția în glorie	81
7.8 Combaterea unor obiecții speciale	83
7.9 Combaterea unor obiecții generale.....	85
7.10 Lucrări citate	86

Prefață

De mulți ani mă ocup cu studiul cărții Apocalipsa. Anul acesta am citit multe cărți care direct sau indirect tratează această carte a Bibliei. De mai mult de douăzeci de ani am predicat în mai multe limbi despre această carte, am vorbit despre ea în cercuri biblice sau am ținut prelegeri despre ea. Cea mai lungă „prelegere” referitoare la această temă am ținut-o în Canada în zona în care se vorbește limba franceză înaintea unei grupe entuziasmata de foști catolici reconverțiți. Ea a durat, făcând excepție de unele pauze scurte, o zi întreagă ... Cartea Apocalipsa este o carte care mereu invită la un studiu nou, și nu-mi imaginez că am terminat cu studierea ei. De aceea public aceste studii despre cartea Apocalipsa numai la cererea insistentă a editorului.

Comentariul acesta, pe care îl aveți acum înaintea, are o istorie de naștere cam ciudată. Nucleul acestei lucrări se bazează pe 12 prelegeri, pe care le-am ținut cu ani în urmă în Germania. Aceste prelegeri au fost înregistrate pe casete și au fost traduse de un frate din Elsaß în limba franceză. În această formă am prelucrat mult textul, care a apărut în Franța sub formă de carte. După aceea textul în limba franceză a fost tradus de un frate din Belgia în limba olandeză, la care eu am prelucrat din nou textul acestei traduceri. Textul acesta, completat cu două părți voluminoase, a fost tradus în germană și a apărut sub formă de carte.

Prima completare constă dintr-o introducere foarte detaliată, care este așa de lungă că am subîmpărțit-o în șapte capitole și am denumit-o Partea A. Interpretarea propriu-zisă verset cu verset constituie Partea B.

A doua parte de completare constă într-un număr mare de adnotări la text, în care se tratează unele întrebări de detaliu, uneori puncte care sunt esențiale pentru interpretare. Prin aceste completări comentariul este într-o oarecare măsură complet. Desigur aș fi putut introduce adnotările în textul propriu-zis. Aceasta ar permite o citire „mai simplă”, deoarece se are înaintea un text continuu. Dar pe de altă parte ar fi mult mai greu, deoarece atunci anumite întrebări complicate ar trebui tratate în textul însuși. Ar fi atunci mult mai incomod să se treacă peste aceste întrebări. De aceea s-a ales metoda actuală.

Deoarece textul principal are la bază prelegeri, cu toate prelucrările și-a păstrat lizibilitatea specifică prelegerilor, care „pe nepregătite” sunt ținute și abia după aceea sunt scrise. Aspecte grele, care nu sunt potrivite pentru a fi tratate într-o prelegere, se găsesc în adnotări.

Sper mult, ca această formă să-și atingă scopul. Cine preferă un text neîntrerupt fără multe întrebări complicate, acela nu trebuie să se ocupe cu adnotările și poate rămâne simplu la textul principal. Dar cine vrea să studieze și aspectele mai grele ale comentariului, poate să se ocupe și cu adnotările.

Vreau să remarc ceva cu privire la Partea A. Cartea Apocalipsa este una din cele mai grele cărți, dar pentru creștinii credincioși este și una din cărțile cele mai actuale ale Bibliei. Trebuie însă să se recunoască că sunt nenumărate interpretări ale acestei cărți. În ultimii ani au apărut în Olanda diferite comentarii noi la cartea Apocalipsa, atât din partea comunităților reformate cât și a celor evanghelice, din partea conservativă și din partea liberală. Se poate chiar afirma că fiecare comentariu oferă un anumit fel de interpretare al cărții, chiar dacă desigur sunt anumite „tipuri” identice al felului de studiu. Aceste diferențe fac studiul cărții Apocalipsa să fie o chestiune destul de descurajatoare pentru unii cititori. Eu ar trebui de fapt să mă rușinez ca să adaug la aceste comentarii un altul ...

Prefață

Tocmai din acest motiv Partea A este așa de detaliată. Eu am fost de părerea că, dacă voiam să prezint în Olanda un comentariu despre cartea Apocalipsa, ar trebui să justific foarte detaliat metoda aleasă de mine pentru interpretarea acestei cărți, în orice caz față de cea mai mare parte dintre cititorii calviniști. Am spus unui profesor de teologie calvinist, la care nu demult am fost invitat la masă – nu în Europa – intenția mea de a publica un comentariu la cartea Apocalipsa. La început m-a privit cu scepticism, pentru că eu nu aș fi un „teolog de specialitate”, dar apoi a adăugat, inspirând puțin mai adânc, că atâta timp cât nu mă adâncesc prea mult în chiliasm (învățătura despre Împărăția de o mie de ani viitoare), de fapt nu ar putea fi greșit ...

Mă tem, că mulți cititori reformați reacționează la fel. Chiliasmul este un cuvânt rău pentru mulți calviniști. În ochii lor teologia liberală este destul de rea, chiliasmul se pare că este mult mai rău. Fără cunoștințe de cauză mari, mulți prezintă chiliasmul ca fiind o invenție modernă cu origine sectantă. Din capitolele care urmează se va vedea că atât una cât și cealaltă nu sunt adevărate. Chiliasmul are mai mulți adepți reformatori, decât se știe; mai mult chiar: el se regăsește – făcând excepție de Scriptură – la primii părinți ai Bisericii.

Unii cititori, care vor citi cartea aceasta, se vor opri la interpretarea școlii alexandrine (aceasta fiind prima care a părăsit linia apostolilor și a părinților Bisericii primare); aceasta este valabil și pentru marea parte a calviniștilor conservativi. Ar fi totuși frumos dacă un astfel de cititor s-ar osteni să încerce să înțeleagă ce spune cu adevărat chiliasmul și învățătura despre răpirea Bisericii/Adunării – căci în privința aceasta sunt cele mai incredibile confuzii. Un astfel de cititor ar trebui să se ostenească ca prin ajutorul Părții A să înțeleagă ce argumente au chiliaștii pentru părerea lor despre Scriptură și pentru ce ei consideră părerea lor ca fiind mai conformă Scripturii decât cea a lui Augustin și Calvin. Cititorii, care sunt adepți ai chiliasmului și devin consolidați prin această carte, vor considera probabil cartea ca fiind bună. Dacă noi putem câștiga pe cititorii care nu sunt încă chiliaști, care vor să depună tot efortul ca pe cât posibil fără prejudecăți să cunoască învățătura despre Împărăția de o mie de ani, atunci această carte și-a atins scopul.

Noi am fi deja mulțumiți cu o astfel de luare de cunoștință fără prejudecăți. Pentru un recenzent calvinist de exemplu este aproape ușor să critice aspru această carte din cauza punctului de plecare ales. Dacă face aceasta înaintea publicului propriu, ca să zicem așa ca joc acasă, el va putea strânge fără efort puncte. Pentru aceasta am avea chiar înțelegere; căci interpretarea futurist-pretribulaționalist-prechiliastă, pe care o susținem în acest comentariu (vezi Partea A pentru explicarea acestor noțiuni!), are consecințe vaste pentru unele domenii ale învățăturii creștine, așa cum vom ilustra mai târziu. Unii teologi calviniști sunt foarte conștienți de aceasta și de aceea de la început se dau înapoi dinaintea chiliasmului. Este foarte îmbucurător că tot mai mulți creștini reformați conservativi din țara noastră se deschid pentru învățătura biblică despre răpirea Bisericii/Adunării și pentru Împărăția de o mie de ani care va veni.

La o parte nu neînsemnată dintre ei aceasta are loc „sub presiunea dovezilor”, în mod deosebit prin evoluția în Israel și în creștinătate, în Europa unită și așa mai departe. Cu atât mai uimitor este faptul că chiliasmul (învățătura despre înființarea Împărăției păcii după revenirea lui Hristos) a fost redescoperit deja în timpul mișcării de trezire din secolul al 19-lea, pe când încă nu se vedea nimic cu adevărat despre „semnele timpului”. Această redescoperire nu a avut loc nicidecum „sub presiunea dovezilor”, ci pe baza studiului exact al cuvântului profetic. Ceea ce noi oferim în acest comentariu nicidecum nu avem pretenția să fie ceva original, ci el vrea să redea ceea ce a fost redescoperit prin această mișcare de trezire și ceea ce se conturează tot mai mult în evoluțiile actuale.

Interpretarea prezentată aici se bazează în mod deosebit pe așa-numiții „frați” ai „Adunării” din secolul 19. Cercetările lor în domeniul profeției a avut un loc central în mișcarea de trezire și

Prefață

un efect enorm în toată lumea evanghelică, care depășește cu mult dimensiunea „mișcării fraților” actuală. Până astăzi comentarii evanghelici ai cărții Apocalipsa se bazează pe ceea ce au descoperit „frații” în secolul trecut (n.tr. cartea a fost editată în anul 1995). În multe cazuri ei au adâncit interpretarea cărții Apocalipsa și au prezentat-o mai clar. De aceea eu, cu toate că interpretarea propriu-zisă se bazează pe interpretarea „fraților”, m-am referit pe cât posibil la cele mai noi comentarii evanghelice (desigur cu excepția altora, de exemplu a comentariilor calviniste), pe care le-am folosit. Prin aceasta interpretarea este, precum sper, pe cât posibil la nivelul actual.

Mulțumirea mea este pentru editor, care a parcurs critic manuscrisul, și fraților Cl. Van Maelsacke (Menen-B.) și J. de Ligt (Leerdam), care au depus o muncă enormă cu traducerea ediției inițiale și introducerea corecturilor multe în computer. În afară de aceasta mulțumesc Domnului, care a dăruit putere și har pentru această lucrare.

Îmi rămâne numai să manifestez dorința ca mulți creștini, care se interesează pentru cuvântul profetic, să ia această carte și s-o studieze cu ajutorul infailibil al Duhului lui Dumnezeu. Rugăciunea mea adresată Domnului secerișului este ca această lucrare, cu toate multele greșeli omenești, cu care este însoțită, să fie în felul acesta spre binecuvântarea multora. Înainte de toate dorința mea este ca acestei cărți să-i fie dăruită o viață scurtă, și anume de aceea, pentru că venirea în curând a Domnului Isus o va face să fie de prisos ...

Willem J. Ouweneel

1. Introducere

Partea A: Întrebări preliminare pentru interpretarea cărții Apocalipsa

1. Introducere

1.1 Canonizarea

Cartea Apocalipsa are o poziție unică în felul ei între cărțile Noului Testament (NT). Alături de cele cinci cărți istorice (cele patru evanghelii și cartea Faptele apostolilor) și 21 de epistole, cartea Apocalipsa este singura carte profetică în sensul cel mai strâns al cuvântului. În anumite privințe se aseamănă mai mult cu anumite cărți vechi-testamentale – de exemplu Ezechiel – și cu anumite cărți apocaliptice de origine iudaică (vezi paragrafele 1.5 și 1.6). Pe de altă parte ea se deosebește de toate aceste cărți, căci în această carte Persoana, învierea, glorificarea și revenirea Domnului Isus Hristos ocupă locul central. Cărțile istorice descriu faza de început a creștinismului (viața lui Hristos și Biserica creștină primară), epistolele dau instruire spirituală pentru viața Bisericii creștine. Cartea Apocalipsa schițează viitorul lui Hristos și al Bisericii Sale.

Deci cartea ocupă o poziție esențială în NT și ca final al întregului canon. Ea face parte și din cărțile nou-testamentale care au fost acceptate foarte repede de Biserica timpurie, în timp ce discuția despre canonizarea ei a durat până în secolul al doisprezecelea. Aceasta este de înțeles, dacă se ține seama de caracterul deosebit al cărții și mai ales de îndoiala cu privire la autorul ei (vezi paragraful 1.2).

Dar și acceptarea timpurie a cărții este ușor de înțeles: cartea întocmită în șapte exemplare a fost trimisă celor șapte biserici din Asia (vezi paragraful 1.11), care cu siguranță s-au străduit s-o răspândească repede într-un ținut mare. Scrieri ale părinților apostolici cum ar fi Păstorul lui Hermas, scrisoarea lui Barnaba și scrisorile lui Ignatius par să se refere la cartea Apocalipsa (dar aceasta nu este sigur). Mulți dintre părinții Bisericii de timpuriu începând din a doua jumătate a secolului al doilea (Justin Martirul, Melito; Ireneus; Tertulian, Clemens din Alexandria, Origene, Apollonius, Theophilus) numesc cartea Apocalipsa o carte canonică și citează din ea. Ireneus citează fiecare capitol al Apocalipsei, și Tertulian citează 18 capitole din 22, și anume ca Sfânta Scriptură. La începutul secolului al treilea Apocalipsa este deja răspândită și este pretutindeni citată ca Scriptură.

În Răsărit a fost însă și critică adusă acestei cărți. Dionysius (vezi paragraful 1.2) și Eusebius se îndoiesc că această carte ar putea descinde de la același autor cu stilul și structura pe care o are evanghelia după Ioan. Conciliul din Laodiceea (ca. anul 360) nu a preluat cartea în lista cărților canonice. De asemenea și vechea traducere siriană, Peschitta (începutul secolului al 5-lea) nu conține cartea, și biserica siriană s-a îndoit mult timp de canonizare. În biserica armeniană cartea a fost acceptată ca fiind canonizată abia în secolul al 12-lea. Însă începând de atunci Apocalipsa a fost acceptată de întreaga Biserică creștină ca fiind Scriptură inspirată divin. Motive pentru îndelungata tergiversare, așa cum am spus, era în mod deosebit îndoiala cu privire la calitatea de autor (cu care ne vom ocupa mai detaliat), care se explică pe baza împotrivrării din secolul al 8-lea față de învățătura clar chiliastă a Apocalipsei (vezi capitolul 7).

1. Introducere

1.2 Autorul

Cartea ne prezintă ca autor „robul Său [adică: al lui Hristos] Ioan” (Apocalipsa 1.1). El a primit „descoperirea lui Isus Hristos” de la Isus Hristos Însuși. Numele lui Ioan se mai întâlnește de trei ori în carte, o dată ca acela care se adresează celor șapte biserici din Asia (Apocalipsa 1.4), și în afară de aceasta ca „fratele vostru și împreună cu voi părtaș la necaz” (Apocalipsa 1.9) și în sfârșit în Apocalipsa 22.8,9, unde el este pus pe aceeași treaptă cu „frații săi, prorocii” (ai Vechiului Testament – VT). În niciunul din aceste locuri nu găsim informații directe la întrebarea, cine este acest Ioan, dar găsim totuși informații indirecte. Este unul care cunoaște evident bine cele șapte biserici cu istoria lor, și care la rândul lui este cunoscut bine de acestea. De asemenea el se prezintă cu autoritate clară ca unul care se poate aștepta ca cele șapte biserici să accepte fără multă vorbă mesajul său.

Autoritatea lui deosebită rezultă clar și din faptul că scrierea lui este „apocaliptică” (vezi paragraful 1.6) și drept urmare face parte dintr-un gen de scrieri care erau bine cunoscute iudeilor. Dar acolo unde autorii apocaliptici s-au ascuns înapoia figurilor venerabile din trecut (Enoh, Baruh, Ezra), acest Ioan se prezintă cu numele propriu. O „epocă” nouă a început, duhul profeției a venit din nou peste un om. Ioan însuși se anunță la cuvânt ca profet – căci scrierea lui îndrăznește să va putea fi primită numai atunci când întreaga Biserică îl recunoaște cu adevărat ca și conducător spiritual. Aceasta cu atât mai mult cu cât el scrie o lucrare așa de impresionantă, care își revendică dreptul la autoritate divină. Și autorul anonim al așa-zisei „Apocalipsa lui Petru” s-a dat drept apostol, dar lucrarea lui insuficientă a căzut repede.

Toate acestea întăresc impresia că Apocalipsa descinde de la un autor apostolic, chiar dacă referirile nu reprezintă dovezi. Însă faptul că aici este vorba cu adevărat de o lucrare a apostolului Ioan, fiul lui Zebedei, este confirmat foarte clar de Biserica timpurie. Iustin martirul, care a trăit în jurul anului 130 în Efes, unde conform tradiției cele mai însemnate (vezi mai jos) a trăit Ioan numai cu o generație înaintea lui, a scris: „În afară de aceasta unul, care a fost la noi, care se numea Ioan și făcea parte din apostolii lui Hristos, a profețit într-o Apocalipsa că aceia care cred în Hristos al nostru, vor trăi o mie de ani în Ierusalim” (Dial. cum Tryph. LXXXI.15). În scrierea sa împotriva învățăturilor false, Irineus, care ca ucenic a cunoscut pe Policarp, elevul lui Ioan, citează deseori din Apocalipsa și consideră cartea ca fiind lucrare a lui „Ioan, ucenicul Domnului” (Adv. Haer. IV. 14.1; V. 26.1). Și Clemens din Alexandria, Tertulian, Hippolyt; Origene și diferiți alți părinți ai Bisericii mărturisesc că lucrarea descinde de la apostolul Ioan. În afară de aceasta Irineus, Clemens și Eusebiu fac cunoscut că Ioan într-adevăr a fost pe insula Patmos. Și un manuscris gnostic de la începutul secolului al doilea (!), descoperit în anul 1945 în Egiptul de jos, Apocryphonul lui Ioan, afirmă că Apocalipsa a fost scrisă de „Ioan, fratele lui Iacov, care sunt fiii lui Zebedei”.

Contrar acestora, cum am spus (paragraful 1.1), deja Dionysius, renumitul episcop de Alexandria și elev al lui Origene (mijlocul secolului al treilea), avea îndoieli cu privire la autorul Apocalipsei din cauza diferențelor mari față de evanghelia după Ioan în ceea ce privește stilul, conținutul de idei și limbajul folosit (vezi mai jos). Motivul îndoielii lui era împotrivirea lui (și al întregii așa-numitei școli teologice alexandrine; vezi capitolul 3) față de învățătura despre Împărăția de o mie de ani, așa cum ea este prezentată clar în Apocalipsa 20: această profeție putea fi diminuată printr-un atac îndreptat împotriva lui Ioan ca autor de drept. Fără nici un motiv Dionysius specula că autorul ar putea fi Ioan Marcu, sau un alt Ioan din Asia, acesta din urmă pe baza unui zvon vag că în Efes ar fi două morminte „ale lui Ioan”. Această idee este pusă cu plăcere în legătură cu Papias, care conform lui Eusebius (Hist. Eccl. III.39.4) se pare că făcea o diferență între apostolul Ioan și un prezbiter (bătrân) Ioan (compară 2 Ioan 1 și 3 Ioan 1). G. Quispel susținea teza că acest „Ioan prezbiterul” ar fi autorul cărții noastre. Având în vedere faptul că Papias numește și pe apostoli „bătrâni”, este foarte posibil că în cazul Ioan

1. Introducere

prezbiterul se referă la apostol. De altfel, ar fi putut un astfel de bătrân Ioan să se prezinte celor șapte biserici din Asia așa simplu ca „Ioan”, pe care ei l-ar fi văzut fără probleme ca fiind apostol, fără ca el să fi fost apostol?

Problema calității de autor a devenit mai complicată prin aceea că mulți comentatori moderni atribuie evanghelia și epistolele Ioan prezbiterului, așa că din cauza diferențelor literare mari față de Apocalipsa, conform lor, prezbiterul nu ar putea fi autorul acestei cărți. R.H. Charles (I, S. XXXVIII) era de părere că nici apostolul nu ar putea să fi fost autorul cărții și a prezentat un al treilea Ioan, un „Ioan profetul – un iudeu palestinian, care mai târziu s-a mutat în Asia Mică”. Dar și această ipoteză (despre o figură total necunoscută în istoria Bisericii) nu corespunde autorității mari de care Ioan al nostru dispunea evident la cele șapte biserici din Asia. Nu redăm aici și alte propuneri, de exemplu, că cea mai mare parte a cărții ar putea descinde de la Ioan Botezătorul (!).

Ce motive sunt deci, că începând de la Dionysius așa de mulți comentatori biblici au greutăți cu părerea că apostolul Ioan ar fi autorul Apocalipsei și că evanghelia și Apocalipsa ar fi scrise de același autor?

În primul rând evanghelia și prima epistolă sunt scrise în limba greacă corectă, în timp ce greaca Apocalipsei este inexactă din punct de vedere gramatical. Însă mulți comentatori sunt de părere că diferențele între evanghelie și Apocalipsa în țel și conținut explică suficient diferențele gramaticale și stilistice cu atât mai mult dacă se presupune că Apocalipsa a fost scrisă sub influența unei mari emoții lăuntrice. De asemenea s-a dat de înțeles că inexactitățile în greaca Apocalipsei nu sunt ale unui neștiutor, ci este așa, că ele par deseori a fi alese intenționat ca să corespundă stilului deosebit al acestei lucrări profetice. Comentatorii conservativi se referă mereu la faptul că construcțiile gramaticale, care nu sunt uzuale în restul literaturii în limba greacă, nu diminuează infailibilitatea revelației divine. Walvoord (pag. 11 – vezi titlul lucrării la sfârșitul capitolului n.tr.) precizează că unele din așa-zisele greșeli gramaticale din cartea Apocalipsa se întâlnesc și în literatura scrisă în koine (limbajul uzual) din timpul acela, așa cum rezultă din papirusurile descoperite.

Tenney (pag. 14 – vezi lucrarea citată la sfârșitul capitolului) redă un exemplu interesant pentru „greșelile” gramaticale din cartea Apocalipsa. Expresia „de la Cel care este, Cel care era și Cel care vine” (Apocalipsa 1.4) este textual în greacă: „din El, Cel existând [sau: El, Cel care este] și El, Cel care era și El, Cel venind [sau: El, Cel care vine]”. În primul rând acolo stă „din El” în loc „de la El”; în al doilea rând Ioan folosește de două ori un participiu („existând” și „venind”), iar în mijloc o formă de verb conjugat („era”). Motivul pentru această ultimă ciudățenie constă în aceea că limba greacă nu cunoaște participiul perfect pentru verbul „a fi”, și de aceea autorul a trebuit să folosească o formă conjugată a verbului. Motivul pentru prima ciudățenie constă în aceea că Ioan s-a gândit aici evident la un titlu existent sau la un nume propriu („El, Cel care este și Cel care era și Cel care vine”), al cărui construcție nu a schimbat-o, ca să se adapteze la text din punct de vedere gramatical. El a tradus un titlu ebraic direct și textual în greacă, fără să-l adapteze la idiomul grecesc.

În al doilea rând s-a făcut referire la evaluarea calității de autor al Apocalipsei și al evangheliei nu numai la diferențele în limbaj, ci și la cele referitoare la învățătură.

În evanghelie și în prima epistolă este vorba în primul rând de

- dragostea lui Dumnezeu, care se descoperă în răscumpărare,
- Hristos, ca Acela care dăruiește viața,
- Duhul ca Mângâietor și apărător și de
- veacul de acum.

1. Introducere

Dimpotrivă în Apocalipsa este vorba mai ales de

- dreptatea lui Dumnezeu în judecată,
- Hristos ca Judecător și Domnitor,
- cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu și de
- veacul viitor.

Aceste diferențe există realmente, însă în primul rând ele în nici-un caz nu se întemeiază pe contradicții, ci pe gânduri care se completează reciproc. În al doilea rând diferențele numite rezultă direct dintr-un cu totul alt scop și conținut din evanghelie și din epistolă, pe de o parte, și Apocalipsa, pe de altă parte.

De altfel în aceste cărți sunt și concordanțe importante. Astfel cuvântul *logos* este folosit pentru desemnarea unei persoane numai în Ioan 1.1,14; 1 Ioan 1.1 și în Apocalipsa 19.13. Făgăduința din Zaharia 12.10 este citată în NT numai în Ioan 19.37 și Apocalipsa 1.7, cu toate că în ambele citate se folosește același cuvânt *ekkonteo* (a străpunge), care nu se întâlnește în LXX și niciunde altundeva în NT. Atât în evanghelie (Ioan 1.29,36) cât și în Apocalipsa (de multe ori) Hristos este descris ca Miel, chiar dacă în ambele cărți se folosește un alt cuvânt grecesc. De asemenea în ambele cărți găsim pe Hristos ca Păstor (Ioan 10; compară cu Ioan 21.16,17; Apocalipsa 7.17), și în continuare un indiciu simbolic la mana (Ioan 6; Apocalipsa 21.22), expresii simbolice cum ar fi apa vieții, fântână și altele asemănătoare (Ioan 4.10,14; 7.38; Apocalipsa 7.17; 21.6; 22.17) și referirea că nu mai este necesar un templu, pentru a te închina lui Dumnezeu (Ioan 4.21; Apocalipsa 21.22). Atât în evanghelie și în epistole pe de o parte, cât și în Apocalipsa se întâlnesc mereu expresii deosebite de forma *alethinos* (adevărat), *martyria* (mărturia), *nikao* (a birui) și *tereo tas entolas* (a împlini poruncile). Swete (S. CXXX) ajunge la concluzia, că materialul doveditor arată „o puternică înrudire între a patra evanghelie și Apocalipsa”.

În al treilea rând s-a încercat să se aducă argumente pentru lipsa caracterului de autor apostolic al Apocalipsei. Unele din aceste argumente nu merită amintite. Astfel s-a îndreptat atenția asupra faptului că autorul nu-și revendică dreptul de apostol – fără să se țină seama că (a) nici Pavel nu face aceasta în anumite epistole ale lui, și (b) că autorul Apocalipsei se adresează celor șapte biserici într-un fel la care trebuie să te gândești la un apostolat (vezi mai sus). De asemenea, s-a mai spus că autorul nu lasă niciunde să se vadă că el a cunoscut pe Hristos în carne – un argument subiectiv, care ar putea fi valabil numai atunci când în carte s-ar face referire la pasaje în care ar fi necesară referirea la viața lui Hristos, așa cum Ioan a trăit-o. În afară de aceasta fără vreo bază s-a tras concluzia din Apocalipsa 18.20 și 21.14, unde sunt amintiți apostolii, că autorul „de aceea” nu se consideră și pe sine în rândul lor.

În final s-a făcut referire la o oarecare tradiție, care afirmă că Ioan ar fi murit ca martir în același timp cu fratele lui, Iacov (Faptele apostolilor 12), sau la scurt timp după aceea. În acest caz desigur el nu ar fi putut fi autorul scrierilor „lui Ioan”. Însă această tradiție nu este prea răspândită, în orice caz mult mai puțin răspândită decât tradiția cunoscută, potrivit căreia Ioan a ajuns la o vârstă înaintată în Efes, și de aceea el ar fi putut scrie evanghelia, epistolele și Apocalipsa.

Cu toate că cei mai mulți dintre comentatorii moderni resping gândul că Ioan ar fi autorul Apocalipsei, noi credem că pentru părerea că el este autorul există cele mai bune dovezi. (În afară de aceasta noi avem un alt motiv deosebit pentru a privi pe Ioan ca autor, un gând pe care îl vom dezbate în capitolul 5.) Conform lui Walvoord (pag. 14) este foarte concludent că în multe cazuri ideea teologică preconceptută împotriva învățaturii despre Împărăția de o mie de ani din Apocalipsa pare să fie motivul real pentru respingerea calității de autor apostolic (vezi

1. Introducere

capitolul 7). „Chiar” Luther, Zwingli și Erasmus, niciunul din ei un chiliast, privesc cartea ca nefiind apostolică!

1.3 Timpul

Dacă până în timpul actual au fost multe discuții referitoare la calitatea de autor al Apocalipsei, și părerile referitoare la timpul editării cărții sunt la fel împărțite. Întrebarea referitoare la datarea cărții nu este fără importanță, deoarece ea poate explica fundalul istoric pe care a fost scrisă această carte. Acest punct este la rândul lui în legătură cu întrebarea referitoare la interpretarea cărții (vezi capitolul 3). Este de altfel clar că întrebarea referitoare la fundalul istoric al cărții este mult mai puțin importantă, dacă se preferă o interpretare potrivit căreia cea mai mare parte a cărții este profeție încă neîmplinită.

Au fost numiți cinci împărați romani în timpul cărora s-ar fi scris cartea, însă trei din aceste ipoteze le putem pune repede ad acta. Datarea foarte timpurie în timpul cezarului Claudius (anii 41-54 după Hristos; compară cu Faptele apostolilor 11.28; 18.2), pe care a propus-o episcopul Epiphanius în secolul al patrulea, se bazează probabil pe o confundare cu Nero Claudius (vezi în continuare). Datarea foarte târzie în timpul împăratului Traian (anii 98-117) a fost propusă prima dată, după cât se cunoaște, în secolul al șaselea. Unii s-au gândit la timpul cezarului Vespasian (anii 70-80), căci după un calcul foarte îndoielnic ar fi al șaselea „împărat” (citește: cezar), despre care este vorba în Apocalipsa 17.10 (vezi în continuare). Însă fundalul neliniștit al cărții nu se potrivește timpului de domnie destul de liniștit al acestui cezar.

Cele două datări susținute cel mai mult sunt cele din timpul cezarului Nero (anii 54-68) și al cezarului Domițian (anii 81-96). Ultima datare are cei mai mulți adepți, și noi o preferăm, și anume înainte de toate pe baza tradiției. Deja Irineus scrie despre redactarea Apocalipsei: „Aceasta a avut loc nu demult timp, ci tocmai abia la sfârșitul domniei lui Domițian” (Adv. Haer. V. 30.3); în afară de aceasta el ne relatează că Ioan, după ce s-a întors de pe insula Patmos, a locuit în Efes până în timpul domniei lui Traian. Această afirmație este citată mai târziu de Eusebius (Hist. Eccl. III.18.3), care relatează totodată că Ioan s-a reîntors de pe insula Patmos imediat după moartea lui Domițian (anul 96 după Hristos). Clemens din Alexandria (Quis Div. Salv. 42) și Origenes (In Mt. XVI.6) într-adevăr nu numesc numele lui Domițian, însă foarte probabil se referă la el atunci când scriu despre datarea cărții. Scriitorii de mai târziu, cum este Victorinus (In Apc. X.11; XVII.10) și Hieronymus (De Vir. Ilust. IX) îl numesc direct pe Domițian. Această tradiție puternică despre datare ar trebui de fapt să termine cearta. S-a vrut însă ca din cartea însăși să se deducă contraargumente, însă în acest caz se presupune că profețiile cărții se leagă direct de starea politică și spirituală a timpului acela – ceea ce nicidecum nu este de la sine înțeles (vezi capitolul 3).

O primă întrebare este de exemplu, dacă din faptul că este vorba de măsurarea cetății Ierusalim și a Templului aflat acolo (Apocalipsa 11.1) nu ar trebui să se deducă, că cartea a fost scrisă înainte de distrugerea Ierusalimului. Însă marea întrebare este, dacă Apocalipsa 11 se referă la timpul acela sau la unul viitor. Potrivit înțelegerii noastre (vezi capitolul 3) situația este viitoare. De aceea nu ne impresionează acest argument pentru o datare înainte de anul 70 după Hristos. Același lucru este valabil pentru încercările de a aplica numărul 666 din Apocalipsa 13.18 la Nero (sau la un alt cezar dinaintea lui). Aceste încercări sunt deja îndoielnice, odată făcând excepție de întrebarea dacă Apocalipsa 13.18 se referă cu adevărat la un cezar din timpul acela. La fel de puțin credem, așa cum va rezulta din comentariu, că Apocalipsa 17.10 se referă la cezarul din timpul acela, așa că este de asemenea lipsit de sens să te întrebi care dintre acești cezari ar putea fi identificat cu „împăratul” al șaselea, al șaptelea, al optulea.

1. Introducere

Rezumând se poate spune, că noi preferăm datarea în timpul cezarului Domițian. Unele argumente, care vorbesc pentru aceasta în cartea însăși, nu sunt așa de decisive pentru noi, deoarece ele după părerea noastră pun prea mult accent pe interpretarea istorică (în loc de interpretarea profetică). Aceasta este valabil în mod deosebit pentru Apocalipsa 13, care este pus în legătură cu cultul cezarului venit pe parcursul secolului întâi și cu mitul format după anul 80, că Nero va deveni din nou viu și se va întoarce la Roma. Importante sunt însă argumentele istorice care se deduc din Apocalipsa 2 și 3, deoarece ele au a face cu bisericile existente în timpul acela. În scrisorile adresate acestor biserici găsim unele referiri care arată clar spre sfârșitul secolului întâi.

Unele biserici (Efes, Sardes, Laodiceea) par să se afle într-o stare de decădere, care a avut loc nu la mult timp de la înființarea lor.

În Efes și Pergam este activă o anumită sectă, aceea a nicolaïților (Apocalipsa 2.6,15), care fără o descriere mai apropiată arată spre un curent evident cunoscut și de aceea existent de câțva timp.

Este vorba de prigoane vehemente ale creștinilor (Apocalipsa 1.9; 2.10,13), care se potrivesc foarte bine în timpul domniei lui Domițian.

Și aici ne putem deci asocia tradiției și să ținem cu tărie la o datare mai târzie a cărții, în jurul anului 90.

1.4 Destinatarii

Din cartea Apocalipsa rezultă clar, că Ioan s-a gândit la un cerc larg de cititori, adică în fond la întreaga Biserică creștină. De aceea cartea lui a fost gândită ca unitate, care nu trebuia împărțită (Apocalipsa 22.18,19). Dar aceasta nu dăunează nimănui, că această carte a fost adresată în primul rând celor șapte biserici din Asia (Apocalipsa 1.4), și anume la cea din Efes, Smirna, Pergam, Tiatira, Sardes, Filadelfia și Laodiceea (Apocalipsa 1.11; vezi în continuare Apocalipsa 2 și 3). Începând cu Apocalipsa 4 câmpul vizual al cărții se extinde foarte mult, dar și acolo cercul celor adresați în mod deosebit nu este pierdut din vedere (Apocalipsa 22.16). Formularea „către cele șapte biserici care sunt în Asia” nu spune însă că în Asia nu ar mai fi fost și alte biserici. Noi știm și despre biserica din Troa (Faptele apostolilor 20.6,7), din Colose (Coloseni 1.2) și din Hierapolis (Coloseni 4.13). La începutul secolului al doilea Ignațiu a scris scrisori bisericilor din Tralles și Magnesia, și aceste existau cu foarte mare probabilitate deja la sfârșitul secolului întâi. Se poate deci pune întrebarea, de ce au fost alese de Hristos tocmai aceste șapte biserici. Stau ele într-un anumit context?

Ramsay (pag. 178,183 – vezi indexul de la sfârșitul capitolului) a manifestat presupunerea că „Biserica din Asia” s-a dezvoltat treptat în șapte grupe, în mijlocul cărora stătea una din cele șapte biserici, cărora Ioan le-a scris. După părerea lui alegerea bisericilor s-a făcut prin circuitul rotund mare, care le lega una de alta. După aceea succesiunea celor șapte scrisori ar reda traseul pe care trebuia să-l parcurgă mesagerul care a livrat cartea. Circuitul rotund ar fi facilitat apoi răspândirea rapidă a scrisorilor în întreaga provincie. Într-adevăr, cetatea Efes este cea mai apropiată de insula Patmos, și de acolo traseul merge spre nord prin Smirna spre Pergam, după aceea se îndreaptă spre sud-est spre Tiatira, Sardes și Filadelfia spre Laodiceea.

Însă această presupunere ține prea puțin seama de conținutul spiritual al scrisorilor, care arată o ordine spirituală lăuntrică, așa cum este prezentată în capitolul 5. Alegerea celor șapte biserici a avut loc primordial prin revelarea suverană a Domnului Isus făcută lui Ioan, secundar prin starea spirituală pe care tocmai o aveau aceste șapte biserici și probabil și prin aceea că este

1. Introducere

posibil că erau cele șapte biserici care au fost încredințate purtării de grijă deosebită a lui Ioan. Troa, Colose și Hierapolis sunt situate mai departe de Efes (locul de unde potrivit tradiției Ioan exercita slujba lui apostolică) decât celelalte șase biserici numite în Apocalipsa 1.11.

Prin Asia, în care se aflau cele șapte biserici, este vorba de provincia romană, care cuprindea întreaga parte vestică a Asiei Mici, de la Marea Egee și până la ținutul anatolic, deci partea vestică a actualei Turcia. Aceasta este în concordanță cu împărăția antică Pergam, care a fost cucerită de romani în anul 133 înainte de Hristos. După ce această împărăție a fost transformată în provincie romană, Pergam, vechea reședință împărătească, a rămas capitala oficială, cu toate că marele oraș comercial Efes funcționa de facto ca atare.

1.5 Contextul cu Vechiul Testament

Cine studiază atent cartea Apocalipsa și are cunoștințe bune despre Vechiul Testament (VT) va găsi surprinzător multe referiri la VT. Swete (S. CXXXV) a constatat că din cele 404 versete ale cărții Apocalipsa, 278 fac referire la VT! Conform lui Tenney (S. 104) Apocalipsa conține 348 indicii și referiri vechi-testamentale, și anume 57 din Pentateuh, unsprezece din alte cărți istorice, 43 din Psalmi, două din cartea Proverbe, 79 din Isaia, 22 din Ieremia, 43 din Ezechiel, 53 din Daniel și 38 din profeții mici. Alands Greek New Testament citează mai mult de 500 texte din VT în context cu cartea Apocalipsa; aceasta este un multiplu din celelalte cărți ale Noului Testament. (Pavel de exemplu amintește în epistolele sale 95 citate directe și aproximativ o sută de aluzii la VT). Însă la fel de remarcabil este că Ioan niciunde nu citează direct VT și că în aluziile sale folosește rar exact aceeași formulare ca în VT. Deci cartea Apocalipsa cu certitudine nu este un amestec conștient de material vechi-testamental. Mai degrabă avuția descoperirilor vechi-testamentale este folosită de Duhul Sfânt pe un nivel nou-testamental, hristocentric. Este de mare importanță să se vadă cum Ioan niciodată nu scoate materialul vechi-testamental din contextul lui, însă deseori îl așază într-un cadru cu totul nou, nou-testamental.

Cartea Apocalipsa se referă cel mai frecvent la cartea Isaia. Să dăm unele exemple remarcabile: Dumnezeu ca Cel dintâi și Cel din urmă (Apocalipsa 1.8,17; 21.6; 22.13; Isaia 41.4; 44.6; 48.12); numele nou dat de Dumnezeu (Apocalipsa 2.17; Isaia 62.2; 65.15), tronul lui Dumnezeu în cer (Apocalipsa 4.1; Isaia 6.1), bătrânii în prezența lui Dumnezeu (Apocalipsa 4.4; Isaia 24.23), însușirea întreită „sfânt” a ființelor cu șase aripi (Apocalipsa 4.8; Isaia 6.2,3), cartea pecetluită (Apocalipsa 5.1; Isaia 29.11), rădăcina lui David (Apocalipsa 5.5; 22.16; Isaia 11.1,10), însănătoșirea celor suferinzi (Apocalipsa 7.16,17; Isaia 49.10), ștergerea lacrimilor (Apocalipsa 7.17; 21.4; Isaia 25.8), strigarea asupra Babilonului (Apocalipsa 14.8; 18.2; Isaia 21.9), paharul mâniei lui Dumnezeu (Apocalipsa 14.10; 15.7; Isaia 51.17), urcarea veșnică a fumului (Apocalipsa 14.11; 19.3; Isaia 34.10), teascu judecății (Apocalipsa 14,19,20; 19.15; Isaia 63.3), secarea râurilor (Apocalipsa 16.12; Isaia 11.15; 44.27), strigarea de ieșire din Babilon (Apocalipsa 18.4; Isaia 48.20; 52.11), mândria și pieirea femeii Babilon (Apocalipsa 18.7,8; Isaia 47.7-9), încetarea muzicii (Apocalipsa 18.22; Isaia 24.8), mantaua dreptății (Apocalipsa 19.8; Isaia 61.10), Mesia cu mantaua muiată în sânge (Apocalipsa 19.13; Isaia 63.1,2), cerul nou și pământul nou (Apocalipsa 21.1; Isaia 65.17; 66.22), mireasa împodobită (Apocalipsa 21.2; Isaia 61.10), gloria viitoare a Ierusalimului (Apocalipsa 21.10,23-25; Isaia 60.1-3,5,11,19,20), pietrele prețioase ale Ierusalimului (Apocalipsa 21.18,19; Isaia 54.11,12), răsplătirea (Apocalipsa 22.12; Isaia 40.11; 62.11), chemarea celor însetați (Apocalipsa 22.17; Isaia 55.1).

Apocalipsa conține și multe referiri la cartea Ezechiel. Să dăm și aici câteva exemple: viziunea despre tronul lui Dumnezeu (Apocalipsa 4.1-11; Ezechiel 1.9,10), cartea scrisă pe dinăuntru și

1. Introducere

pe dinafară (Apocalipsa 5.1; Ezechiel 2.9,10), cele patru urmări ale celei de-a patra pecete (Apocalipsa 6.9; Ezechiel 5.12,17; 14.21), pecetea pe frunte (Apocalipsa 7.3; Ezechiel 9.4), cărbuni aprinși căzuți din cer pe pământ (Apocalipsa 8.5; Ezechiel 10.2), mâncatul unei cărți (Apocalipsa 10.10; Ezechiel 3.3), măsurarea Templului și a cetății (Apocalipsa 11.1; 21.15; Ezechiel 40.3,5), aruncarea diavolului pe pământ (Apocalipsa 12.9; Ezechiel 28.17), Templul umplut cu gloria lui Dumnezeu (Apocalipsa 15.8; Ezechiel 44.4), plângerea pricinuită de căderea Babilonului (Apocalipsa 18.10-19; Ezechiel 26.16-18; 27.12,13,22,30-36), adunarea păsărilor la judecată (Apocalipsa 19.17,18; Ezechiel 39.17-20), Gog și Magog (Apocalipsa 20.7-10; Ezechiel 38), Ierusalimul profetic pe muntele înalt (Apocalipsa 20.7-10; Ezechiel 40.2), râul și pomul vieții (Apocalipsa 22.1,2; Ezechiel 47.1,12).

Ca a treia carte importantă numim profetia lui Daniel. Câteva exemple și din această carte: revenirea lui Hristos cu norii (Apocalipsa 1.7; 14.14; Daniel 7.13), descrierea Fiului Omului (Apocalipsa 1.13-16; 2.18; Daniel 7.9,13; 10.5,6); formularea „care este viu în vecii vecilor” (Apocalipsa 4.9,10; 10.6; Daniel 4.34; 6.26; 12.7); zeci de mii de zeci de mii și mii de mii în jurul tronului (Apocalipsa 5.11; Daniel 7.10), necazul cel mare (Apocalipsa 7.14; Daniel 12.1), descrierea idolilor (Apocalipsa 9.20; Daniel 5.23), interdicția de a nota anumite viziuni (Apocalipsa 10.4; Daniel 8.26; 12.4,9), expresia „robii Săi, profetii” (Apocalipsa 10.7; 11.18; Daniel 9.6,10), fiara din mare (Apocalipsa 11.7; 13.1; 17.8; Daniel 7.3), cel care face război cu poporul lui Dumnezeu și omoară (Apocalipsa 11.7; 12.17; 13.7; Daniel 7.7,21), domnia lui Hristos până în veșnicie (Apocalipsa 11.15; Daniel 2.44; 7.14), cele zece coarne ale fiarei (Apocalipsa 12.3; 13.1; 17.3,7-12; Daniel 7.7), steaua aruncată pe pământ (Apocalipsa 12.4; Daniel 8.10), Mihail (Apocalipsa 12.7; Daniel 10.13,21; 12.1), expresia „un timp, timpuri și jumătatea unui timp” (Apocalipsa 12.14; Daniel 7.25; 12.7), leopard, urs și leu (Apocalipsa 13.2; Daniel 7.4-6), hulele fiarei (Apocalipsa 13.5; Daniel 7.8,20,25), pedeapsa cu moartea a celor care nu se închină chipului (Apocalipsa 13.15; Daniel 3.5,6), judecătorii pe tron (Apocalipsa 20.4; Daniel 7.9), cărțile judecății (Apocalipsa 20.12; Daniel 7.10).

În afară de aceasta cartea mai citează și din Zaharia, Ieremia, Ioel, din Psalmi, Deuteronomul și Exodul (în paralele cu cele zece plăgi: Apocalipsa 8 și 16).

Charles este de părere chiar că în Apocalipsa se găsesc referiri clare la cărțile Noului Testament, precum ar fi Matei (în mod deosebit să ne gândim la Matei 24 și 25!), Luca, epistola 1 și 2 Corinteni, Efeseni, Coloseni (compară de exemplu „Întâiul născut dinte morți în Coloseni 1.18 cu Apocalipsa 1.5), 1 Tesaloniceni și probabil Galateni, Iacov și 1 Petru.

Din multele formulări deosebite din Vechiul Testament, care sunt citate în Apocalipsa, numim numai un exemplu (remarcabil), și anume, cele șase Nume ale lui Dumnezeu, care se folosesc cu privire la Hristos:

Cel care este, Cel care era și Cel care vine (Apocalipsa 1.4,8; 11.17; 16.5; compară cu Exodul 3.14); credinciosul Dumnezeu al legământului din Vechiul Testament este Același ca Omul glorificat, care va reveni cu norii cerului

Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă (Apocalipsa 1.8,17; 2.8; 21.6; 22.13; compară cu Isaia 41.4; 44.6; 48.12): această denumire, pe care Dumnezeu o revendică categoric în Isaia pentru Sine Însuși, se referă în cartea noastră la Hristos – o dovadă a Dumnezeirii Lui.

Cel Atotputernic (Apocalipsa 1.8; 4.8; 11.17; 15.3; 16.7,14; 19.6,15; 21.22; compară cu Geneza 17.1; probabil la aceasta s-a gândit scriitorul Amos 4.13 în Septuaginta): noțiunea se referă la Dumnezeu, uneori spre deosebire de Hristos (Apocalipsa 4.8; 19.15; 21.22) dar uneori fără ca această diferențiere să poată fi posibilă (Apocalipsa 1.8; 11.17; 15.3; 16.7,14).

1. Introducere

Cel care a creat cerul ... pământul ... și marea (Apocalipsa 10.6; 14.7; compară cu Exodul 20.11): în Apocalipsa 4 vedem pe Creatorul (versetul 11) pe tron - dar conform cu Ioan 1, Coloseni 1 și Evrei 1 toate lucrurile au fost create prin Hristos și în Hristos.

Dumnezeul cerului (Apocalipsa 11.13; 16.11; compară cu Daniel 2.19,37,44): această denumire a lui Dumnezeu se deosebește cel mai clar de Hristos.

Domnul domnilor și Împăratul împăraților (Apocalipsa 17.14; 19.16; compară cu Deuteronomul 10.17; Daniel 2.47): un alt exemplu clar referitor la felul cum Numele lui Dumnezeu în cartea noastră se referă la Hristos.

Cu toate că Ioan a scris în limba greacă, este clar că el s-a referit mai degrabă la redactarea VT în semită decât în greacă, deoarece aceasta deseori pare să fie în concordanță cu Targum (parafraza arameică a VT). În unele locuri pare să fie o legătură cu Midraș (exegeza rabinică) la pasajele vechi-testamentale. Textul folosit de Ioan nu era identic cu textul masoretic cunoscut nouă, ci era evident unul care arată o mare înrudire cu textul ebraic al unor manuscrise din rolele de la Qumran (vezi adnotarea 26 la Johnson, pag. 411).

1.6 Contextul cu scrierea apocaliptică iudaică

Mulți comentatori moderni sunt de părere că pentru Ioan cărțile apocaliptice iudaice (nebiblice) au fost o sursă mai importantă decât Vechiul Testament. Această „Apocaliptic” iudaică – cuvântul derivă de la *apokalypsis* „descoperire” în Apocalipsa 1.1 – cuprinde aproximativ 20 de cărți și a fost scrisă între anii 200 înainte de Hristos și 200 după Hristos. Aceste cărți, care erau foarte îndrăgite, au fost scrise pentru încurajarea acelor care au trebuit să sufere în timpurile de prigoană din cauza credinței lor. Cărțile apocaliptice au fost scrise de autorii lor sub pseudonimul unui înțelept din vechime, cum ar fi Enoh, Avraam, Baruch sau Ezra. Un autor a lăsat o astfel de figură spirituală din trecut să profetească istoria poporului iudeu până în timpul autorului propriu-zis. După ce el a încercat în felul acesta să câștige încrederea cititorului, scriitorul a pus în gura vechiului înțelept profeții încurajatoare pentru un viitor fericit.

Este evident că Apocalipsa are anumite concordanțe cu aceste cărți, cum ar fi menționarea simbolurilor, viselor și viziunilor și al îngerilor ca mijlocitori ai revelației, imaginile deseori „apocaliptice” (așa cum se folosește în limbajul nostru), contrastul dintre veacul de acum și cel viitor, așteptarea unei judecăți divine și răscumpărarea celor drepți, Împărăția lui Dumnezeu și cerul nou și pământul nou. Charles (I, S. LXXXII) enumeră 18 pasaje, în care el vede o legătură cu lucrările apocaliptice (de exemplu Apocalipsa 2.7; 4.6 și 6.11), însă cele mai multe din ele sunt discutabile. Este posibil ca aici să fie vorba numai de transmițeri paralele, și nu neapărat la referiri la cărți. În orice caz diferențele enorme între Apocalipsa și Apocaliptic-ul iudaic sunt evidente (vezi în mod deosebit Swete, S. XXVIII-XXX).

Autorul Apocalipsei nu folosește nici un pseudonim, ci el scrie sub numele lui propriu. Importanța acestui fapt a fost arătată deja în paragraful 1.2. Ioan își revendică poziția unui profet, care este conștient că a primit descoperirile lui direct de la Hristos sau de la îngerii Acestuia, și de aceea nu are nevoie să se ascundă sub numele vreunui sfânt din trecutul biblic.

De aceea Ioan nu pune nici un accent pe trecutul istoric, ci pe prezent și viitor, și anume în duhul vechilor profeți, însă totodată într-un fel nou și unic în felul lui.

Mult mai mult decât scriitorii Apocaliptic-ului, care din punct de vedere moral sunt deseori „neutrali”, Ioan continuă linia VT, prin aceea că el condamnă răul și încurajează la o viață conform voii lui Dumnezeu (în mod deosebit în Apocalipsa 2 și 3, și 22.11-15).

1. Introducere

Apocalipsa este cu mult mai superioară decât tonul cărților apocaliptice, care este deseori dur și tulbure. Urmarea era, că acestea din urmă nu au fost considerate ca fiind canonice. Contrar acestora, Apocalipsa își revendică nu numai faptul că ea este o adevărată profecie (Apocalipsa 1.3; 22.7,10,18.19), ci ea a fost considerată chiar de la început de nenumărați creștini ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu (vezi Apocalipsa 1.2; 19.9), așa cum am văzut deja în paragraful 1.1.

Apocalipsa nu face nici un secret cu privire la locul originii și al destinației ei: o persoană clar definită a primit-o într-un loc bine definit (Insula Patmos), ea este adresată la șapte adunări din Asia, identificate clar, și care permite eventual datarea ei destul de sigur și de exact.

În afară de aceasta, în contrast cu Apocaliptic-ul iudaic, Apocalipsa este o lucrare categoric creștină. Aceasta rezultă desigur înainte de toate din aceea că Persoana Isus Hristos stă în centru, dar și din întreg „câmpul vizual” al cărții: nu este cercul limitat al așteptării naționale iudaice, ci este orizontul larg al tuturor generațiilor, limbilor, popoarelor și națiunilor, din cer și de pe pământ, împăcarea tuturor lucrurilor. Singura sursă, din care Ioan a scos cu siguranță – și aceasta indirect, nu sub forma de citate, ci prin aluzii – sunt cărțile VT. Chiar și atunci o face într-un așa fel, că autorul este direct răspunzător sub călăuzirea Duhului Sfânt și rămâne la forma definitivă a descoperirii. Noi respingem categoric ideea, că în carte s-au strecurat tot felul de surse vechi, nebiblice. Diferiți comentatori, în mod deosebit la sfârșitul secolului, s-au îndoit de unitatea și integritatea cărții Apocalipsa pe baza presupuselor contradicții, a presupusei lipse de context, a presupuselor repetări și a altor presupuneri asemănătoare. În cea mai mare parte aceste obiecții au fost combătute de comentarii de mai târziu. Presupusele greutăți par că provin nu atât de mult din textul cărții însăși, ci din înțelegerea modernistă, deseori tipic vest-literară a criticilor.

Mulți comentatori au explicat pe drept, că această carte are toate însușirile de unitate și integritate. Dacă pornim de la aceasta, avem o șansă mai mare să înțelegem intențiile cărții, decât dacă am porni de la teorii, care de exemplu privesc cartea ca o culegere din diferite surse independente sau ca prelucrare a unei lucrări mai vechi (de exemplu scrierile apocaliptice iudaice) sau a unei lucrări în care sunt prelucrate diferite alte surse.

Însă aceasta nu trebuie să însemne că criticii nu au uneori dreptate în anumite probleme exegetice. Însă după părerea noastră aceste probleme nu se rezolvă prin aceea că se iau diverse surse sau se întreprind încercări să se „reconstruiască” textul. Faptul că noi suntem convinși de unitatea textului nu înseamnă că gândurile autorului nu pot fi marcate de surse verbale sau scrise. Dar toate gândurile lui Ioan sunt captivate în această carte sub ascultarea lui Hristos, care prin Duhul Său l-a lăsat să scrie această lucrare, așa cum a vrut El. Cartea este numită pe drept „Apocalipsa lui Ioan”; el este „figura eu” a cărții (Apocalipsa 1.9,10,12,17; 4.1,2; 5.4-6 și așa mai departe). Dar cu o mai mare îndreptățire cartea este numită „Descoperirea lui Isus Hristos” (Apocalipsa 1.1). Ioan a primit nu numai viziuni de la El, ci prin Duhul Său a primit și toate „cuvintele și profețiile cărții acesteia” ca și Cuvânt al lui Dumnezeu (Apocalipsa 1.2; 19.9; 21.5; 22.18,19).

1. Introducere

1.7 Lucrări citate

K. Aland (editor): *The Greek New Testament*. United Bible Societies 1975.

R.H. Charles: *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John*. Intern. Crit. Comm. Edinburg 1920.

A.F. Johnson: *Revelation*. Expositor's Bible Comm. Grand Rapids, 1981.

G. Quispel: *Het geheime boek der Openbaring*. Amerongen 1979. (original, *The Secret Book of Revelation*.)

W.M. Ramsay: *The Letters to the Seven Churches of Asia 1904*. Repr. Grand Rapids 1963.

H.B. Swete: *The Apocalypse of St. John*. Mac Millan 1906. Drand Rapids 1951.

M.C. Tenney: *Interpreting Revelation*. Grand Rapids 1957. Repr. 1985.

J.F. Walvoord: *The Revelation of Jesus Christ*. Chicago 1966.

1.8 Altă literatură folosită

S. Greijdanus: *De Openbaring des Heren aan Johannes*. Korte Verklaring. Kampen, 1965.

D. Guthrie: *New Testament Introduction*. London 1973.

J. Moffatt: *The Revelation of St. John the Divine*. Expositor's Greek Test. Repr. Grand Rapids 1951.

R.H. Mounce: *The Book of Revelation*. New Intern. Comm. N.T. Grand Rapids 1977.

M.C. Tenney: *New Testament Survey*. London 1970.

2. Structura cărții

2. Structura cărții

2.1 Teorie

Metoda cea mai ușoară de structurare a unei cărți constă în respectarea structurii literare, aceasta înseamnă să ții seama de formulările care se repetă și de pasajele paralele. Cartea Apocalipsa are o structură clară, caracterizată prin numărul șapte, numărul desăvârșirii interioare. Găsim în carte următoarele patru grupe de câte șapte:

- șapte biserici (Apocalipsa 2 și 3),
- șapte peceti (Apocalipsa 4-7),
- șapte trâmbițe (Apocalipsa 8-11),
- șapte potire (Apocalipsa 16-18).

Cartea poate fi împărțită și după seria celor mai importante viziuni, în care Hristos este întotdeauna centrul:

- viziunea *Fiului Omului în mijlocul celor șapte biserici* (Apocalipsa 1-3),
- viziunea despre *Miel* și cartea cu șapte peceti cu referire la *pământ* (Apocalipsa 4.1-10),
- viziunea despre revenirea lui Hristos (*Cuvântul lui Dumnezeu*) și împlinirea (*Mielul*) cu privire la *cosmos* (Apocalipsa 19.11-22).

Se pot căuta „formulări care se repetă”, despre care a fost deja vorba. Un exemplu important în acest sens este expresia „în Duhul”, care se întâlnește în patru locuri (vezi Tenney, pag. 32):

- Apocalipsa 1.10: „În ziua Domnului eram în Duhul” și anume „pe insula numită Patmos” (versetul 9);
- Apocalipsa 4.2: „Numaidecât am fost în Duh”, și anume după ce el s-a suit în cer (versetul 1);
- Apocalipsa 17.3: „Și m-a dus în Duh” și anume într-un deșert;
- Apocalipsa 21.10: „Și m-a dus, în Duh” și anume „pe un munte mare și înalt”.

Primele două fraze sunt fiecare precedate de „un glas puternic, ca al unei trâmbițe” (Apocalipsa 1.10; 4.1: „Glasul cel dintâi pe care-l auzisem ca sunetul unei trâmbițe”). Ultimele două fraze sunt precedate de „unul din cei șapte îngeri care țineau cele șapte potire” (Apocalipsa 17.1; 21.9). Primele două fraze arată contrastul mare între strâmtorarea lui Ioan pe pământ și gloria din cer. Ultimele două fraze arată contrastul pregnant între curvă (mireasa falsă) și mireasa adevărată, între pieire și glorie.

Pe baza acestui model clar se poate face următoarea subdivizare:

- Prologul (Apocalipsa 1.1-8)
- Prima viziune: Hristos în mijlocul bisericilor (Apocalipsa 1.9 – 3.22)
- Viziunea a doua: Hristos în lume (Apocalipsa 4.1 – 16.21)
- Viziunea a treia: Hristos în revenirea Sa (Apocalipsa 17.1 – 21.8)
- Viziunea a patra: Hristos în împlinirea finală (Apocalipsa 21.9 – 22.5)
- Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

O a doua frază importantă, care se repetă, este „am văzut”, care se întâlnește de aproximativ patruzeci de ori, de la Apocalipsa 1.12 și până la Apocalipsa 21.22. Uneori este vorba aici de unele aspecte noi în cadrul unei viziuni (Apocalipsa 17.3,6), însă de cele mai multe ori de

2. Structura cărții

anunțarea unei viziuni noi. În afară de exemplele tocmai date (Apocalipsa 1.12 în prima viziune și Apocalipsa 21.22 în cea de-a patra viziune) expresia aceasta se întâlnește în a doua și a treia viziune, în care sunt descrise cele mai multe evenimente.

Acest fel de structurare generală nu creează probleme. Se poate proceda și cu totul altfel, ceea ce la fel nu creează probleme, și anume împărțind cartea într-un număr mare de pericope mici. De exemplu, New Testament grec al lui Aland împarte cartea în 36 de astfel de secțiuni, în timp ce în ediția a doua Nestlé-Aland textul este împărțit în 102 pericope mai mici, fiecare din ele redând o scenă, o viziune sau o sentință. Astfel de subîmpărțiri nu sunt greu de făcut. Problemele iau naștere atunci când diferiți comentatori încearcă să unească pericopele în unități mai mari cu scopul de a descoperi un fel de structură de bază a cărții. Rezultatele unor astfel de încercări sunt foarte diferite unele de altele; fiecare comentator prezintă o altă subîmpărțire a cărții.

Problema cea mai importantă a împărțirii este întrebarea referitoare la semnificația ordinii viziunilor descrise în carte: sunt ele gândite strict cronologic, adică, descriu ele evenimentele istoric sau profetic, cele care au loc în aceeași succesiune în timp cum este succesiunea viziunilor? – Sau există o anumită măsură de repetare, de reluare, adică viziunile succesive (grupe de viziuni) descriu (uneori) același eveniment istoric sau profetic în moduri diferite? Pentru ambele păreri dăm unele exemple:

Cu păreri strict *cronologice* nu trebuie să ne ocupăm mult, căci ele se pot adevăra numai prin ordonarea textului Apocalipsei sub o altă formă (Charles, Oman) – un punct de vedere contrar unității și integrității acceptate de noi.

Teoria recapitulării este sub diferite nuanțe:

Teoria literară: Apocalipsa este privită ca o dramă cu un prolog, șapte acte și un epilog (Bowman), sau ca o poezie, care nu are nici o structură logică, ci prin diverse viziuni vrea să redea aceeași impresie despre o judecată care va veni și despre Împărăția lui Dumnezeu (Kiddle); însă caracterul cu adevărat vizionar al cărții interzice această formă construită dramatic, în timp ce comentariul nostru va arăta în continuare că diversele viziuni au conținuturi diferite.

Teoria liturgică: Se presupune că Apocalipsa se bazează pe un anumit model liturgic: liturghia iudaică (preot, care gândește că poate percepe influențe astrologice) sau chiar liturghia specială a sărbătorii pascale iudaice (Shepherd) sau a sărbătorii corturilor (Daniélou); cu toate că elemente din serviciul divin iudaic se pot recunoaște în carte, după părerea noastră nimeni nu este fericit să explice prin aceasta întreaga structură a cărții.

Teoria numerică: Aceasta afirmă că numărul șapte oferă cheia pentru structura Apocalipsei în cele mai mici detalii. Lohmeyer găsește șapte grupe de câte șapte viziuni și găsește numărul șapte în cele mai mici subîmpărțiri. Cu toate că numărul șapte este desigur important, pentru a înțelege structura cărții, nu corespunde caracterului vizionar al cărții, prin aceea că se atribuie cărții o structură numerică prea rigidă și artistică.

Niciuna din aceste subîmpărțiri nu ne satisface în totul, cu toate că structura numerică pare să ofere cele mai multe puncte de legătură. Împărțirea, pe care noi vrem s-o urmăm, va putea fi acceptabilă abia pe baza comentariului nostru la fiecare capitol. Însă vrem deja acum să încercăm să prezentăm planul de bază al cărții, așa cum îl vedem noi.

2. Structura cărții

2.2 Puncte de referire

Pentru a face transparentă structura cărții, așa cum noi ne-o imaginăm, trebuie să îndreptăm atenția spre anumite puncte exegetice. În primul rând trebuie să ținem seama de Apocalipsa 1.19: „Scrie, deci, cele ce ai văzut, cele ce sunt și cele ce vor fi după acestea” (sau mai concret: „lucrurile, pe care le-ai văzut și lucrurile care sunt și lucrurile care vor avea loc după aceste lucruri”). Este clar că versetul acesta are o importanță pentru împărțirea cărții, dar comentatorii au păreri diferite:

După unii versetul 19 conține numai o afirmație generală referitoare la conținutul viziunilor din întreaga carte. Potrivit acestora viziunile se referă atât la prezent cât și la viitor („după acestea”) (Moffatt, Caird), ceea ce după părerea noastră nu este corect (vezi comentariul nostru în continuare). O altă părere traduce expresia din mijloc („cele ce sunt”) împreună cu prima astfel: „... lucrurile, pe care le-ai văzut și ce înseamnă ele” și pe lângă aceasta adaugă că „a fi” de exemplu în versetul 20 are sensul „înseamnă”. În cazul acestei păreri expresia a treia se referă la restul cărții (Johnson), o interpretare care nu ține suficient seama de contrastul dintre cele prezente „sunt” (sau „a fi”) și cele viitoare, „se va întâmpla”.

Conform altora versetul 19 oferă o altă împărțire a cărții: ceea ce Ioan „a văzut”, cuprinde după părerea lor întreaga carte (compară cu versetul 11), și apoi împărțit în două părți: „... [și anume] ceea ce este și ceea ce va avea loc după aceasta” (Mounce, cu toate că după aceea el în realitate urmează părerea (1)). Această interpretare nu ține seama suficient de prezentul „vezi” din versetul 11 și de forma perfect (ai văzut) din versetul 19 și acordă exprimării „și ...și” un sens exagerat.

Conform altora, versetul 19 arată o împărțire a cărții în trei părți: „ce ai văzut” se referă la arătarea Fiului Omului lui Ioan (Apocalipsa 1), „ce este” se referă la starea în care se aflau atunci cele șapte biserici (Apocalipsa 2 și 3), și „cele ce vor fi după acestea [adică după prezent]” se referă la Apocalipsa 4-22 (compară expresia aproape identică „care trebuie să aibă loc după acestea” din Apocalipsa 4.1!) (Scott, Greijdanus, Tenney, Walvoord).

Această ultimă interpretare ne mulțumește cel mai mult, mai ales pe baza fundalului interpretării noastre „futuriste” a cărții (vezi explicația în capitolul 3).

O a doua întrebare importantă, care trebuie tratată aici, este întrebarea referitoare la locul cronologic al ultimelor șapte plăgi (Apocalipsa 15 și 16). Împreună cu mulți alți comentatori noi suntem de părerea că ultimele șapte plăgi urmează cronologic după cele ale celor șapte trâmbițe, și anume din următorul motiv: primele șapte plăgi sunt cele care vor veni asupra pământului la deschiderea celor șapte peceti ale cărții din mâna Mielului (Apocalipsa 5-8). La deschiderea celei de-a șaptea pecete (Apocalipsa 8.1-5), plaga a șaptea se pare că se desparte în șapte plăgi diferite, fiecare din ele fiind anunțată de un înger cu o trâmbiță (Apocalipsa 8.6-11.18). Ultimele trei din această a doua serie de șapte plăgi sunt anunțate printr-un întreit „Vai” (Apocalipsa 8.13; 9.12; 11.14). După anunțarea celui de-al treilea „vai” (Apocalipsa 11.14) urmează realmente o descriere a trâmbițării celui de-al șaptelea înger (Apocalipsa 11.15,18). Cu această ocazie într-adevăr se anunță Împărăția lui Dumnezeu care va veni, însă al treilea „vai” propriu-zis nu este descris. Noi credem că pe acesta îl găsim în ultimele șapte plăgi (Apocalipsa 15.1), cu toate că acestea nu sunt puse categoric în legătură cu al treilea „vai”, adică aduse în legătură cu al șaptelea înger. Prin această privire se obține o armonie frumoasă (vezi schema care urmează).

Această împărțire principală în de trei ori șapte grupe revelează și alte concordanțe, și anume:

Cele șapte grupe se împart întotdeauna în subgrupe de câte patru plus trei: la cele patru pecete este clar aceasta, deoarece primele pecete stau în legătură cu șapte cai; la cele șapte trâmbițe

2. Structura cărții

aceasta este clar prin aceea că aceste prime patru trâmbițe se referă la cele patru părți ale creației (compară cu Apocalipsa 14.7b) și ultimele trei trâmbițe cuprind întreitul „Vai!”; la cele șapte potire aceasta devine clar prin aceea că primele patru potire se referă din nou la cele patru părți ale pământului.

În fiecare grupă de câte șapte, după a șasea serie are loc o întrerupere: aceste „intercalări” sau excursuri (prelungiri) le găsim în Apocalipsa 7; Apocalipsa 10.1-11.13 și Apocalipsa 16.13-16 (în ultimul caz mai puțin evident).

După fiecare al șaptelea număr găsim o a doua „anexă” sau excurs, și anume în Apocalipsa 8.3-5 (aici nu prea clar), Apocalipsa 11.19-15.4 și Apocalipsa 17.1-19.10; împreună cu excurs-ul din Apocalipsa 21.9-22.5 se pot recunoaște în total șapte astfel de excursuri în cartea Apocalipsa.

Toate aceste reflecții ne conduc la următorul model de bază în Apocalipsa 6-19:

Pecetea 1 – Calul 1
Pecetea a 2-a - Calul 2
Pecetea a 3-a – Calul 3
Pecetea a 4-a – Calul 4
Pecetea a 5-a
Pecetea a 6-a
Excurs
Pecetea a 7.a

Trâmbița 1 - Pământul
Trâmbița a 2-a – Marea
Trâmbița a 3-a – Apa
Trâmbița a 4-a – Corpurile cerești
Trâmbița a 5-a – Vai-ul 1
Trâmbița a 6-a – Vai-ul 2
Excurs
Trâmbița a 7-a – Vai-ul 3
Excurs

Potirul 1 – Pământul
Potirul al 2-a – Marea
Potirul al 3-a – Apa
Potirul al 4-a – Corpurile cerești
Potirul al 5-a
Potirul al 6-a
Excurs
Potirul al 7-a
Excurs

2.3 Împărțirea

Pe baza celor spuse până acum ajungem acum la următoarea împărțire detaliată, la care ar trebui să se țină seama că anumite puncte pot fi explicate abia în comentariul nostru:

Prolog 1.1-8

A. „Cele ce ai văzut” (1.9 – 20)

2. Structura cărții

B. „Cele ce sunt” (2.1 – 3.22)

1. Efes (2.1 – 7)
2. Smirna (2.8 – 11)
3. Pergam (2.12 – 17)
4. Tiatira (2.18 – 29)
5. Sardes (3.1 – 6)
6. Filadelfia (3.7 – 13)
7. Laodiceea (3.14 – 22)

C. „Lucrurile care trebuie să aibă loc” (4.1 – 22.21)

I. Scena din cer (4.1 – 5.14)

- (a) Tronul din cer (4.1 – 11)
- (b) Mielul și cartea (5.1 – 14)

II. Cele șapte peceti (6.1 – 8.2)

- (a) Primele patru peceti (6.1 – 8)
  - Pecetea 1: calul alb (6.1,2)
  - Pecetea a 2-a: calul roșu ca focul (6.3,4)
  - Pecetea a 3-a: calul negru (6.5,6)
  - Pecetea a 4-a: calul gălbui (6.7,8)
- (b) Ultimele trei pecete (6.9 – 8.2)
  - Pecetea a 5-a: sufletele de sub altar (6.9 – 11)
  - Pecetea a 6-a: marea zăpăceală (6.12 – 17)

Primul excurs: cei răscumparați din Israel și dintre popoare (7.1 – 17)
(a) Cei 144.000 pecetluiți din Israel (7.1 - 8)
(b) Mulțimea mare (7.9 – 17)

Pecetea a 7-a: șapte îngerii cu șapte trâmbițe (8.1,2)

Al doilea excurs: Rugăciunea de mijlocire din cer (8.3 - 5)

III. Cei șapte îngerii cu cele șapte trâmbițe (8.6 – 11.18)

- (a) Primele patru trâmbițe (8.6-13)
  - Trâmbița 1: pământul (8.7)
  - Trâmbița a 2-a: marea (8.8,9)
  - Trâmbița a 3-a: râuri și izvoarele apelor (8.10,11)
  - Trâmbița a 4-a: soare, luna și stelele (8.12,13)
- (b) Ultimele trei trâmbițe (întreitul „Vai!”) (8.13 – 11.18)
  - Trâmbița a 5-a (primul „Vai!”): lăcustele (9.1 – 12)
  - Trâmbița a 6-a (al doilea „Vai!”): îngerul de la Eufrat (9.13 – 21)

Al treilea excurs (10.1 – 11.13)
(a) Cărticica deschisă (10)
(b) Cei doi martori (11.1 – 13)

Trâmbița a 7-a: (al treilea „Vai!”): Vestirea Împărăției lui Hristos (11.14 - 18)

2. Structura cărții

Al patrulea excurs: cele trei semne din cer (11.19 – 15.4)
1. Primul semn: femeia și Fiul ei (11.19 – 12.18)
2. Al doilea semn: cele trei fiare (12.3 – 13.18)
    (a) Balaurul (12.3 – 18)
    (b) Fiara din mare (13.1 – 10)
    (c) Fiara din pământ (13.11 – 18)
Sub-excurs: Șapte scene din necazul cel mare (14.1 -20)
3. Al treilea semn: Învingătorii (15.1-4)

IV. Cele șapte potire sau ultimele plăgi (15.5 – 16.21)

- (a) Primele patru potire (16.1 – 9)
    Primul potir: pe pământ (16.2)
    Potirul al 2-lea: pe mare (16.3)
    Potirul al 3-lea: pe râuri și izvoarele apelor (16.4 - 7)
    Potirul al 4-lea: pe soare (16.8,9)
(b) Ultimele trei potire (16.10 – 21)
    Potirul al 5-lea: pe tronul fiarei (16.10,11)
    Potirul al 6-lea: pe râul Eufrat (16.12)

Al cincilea excurs: Armagedon (16.13 - 16)

Potirul al 7-lea: în văzduh (16.17 – 21)

Al șaselea excurs: Mireasa falsă și mireasa adevărată (17.1 – 19.10)
(a) Babilon, curva cea mare (17.1 – 8)
(b) Babilon, cetatea cea mare (18.1 – 19.5)
(c) nunta Mielului (19.6 – 10)

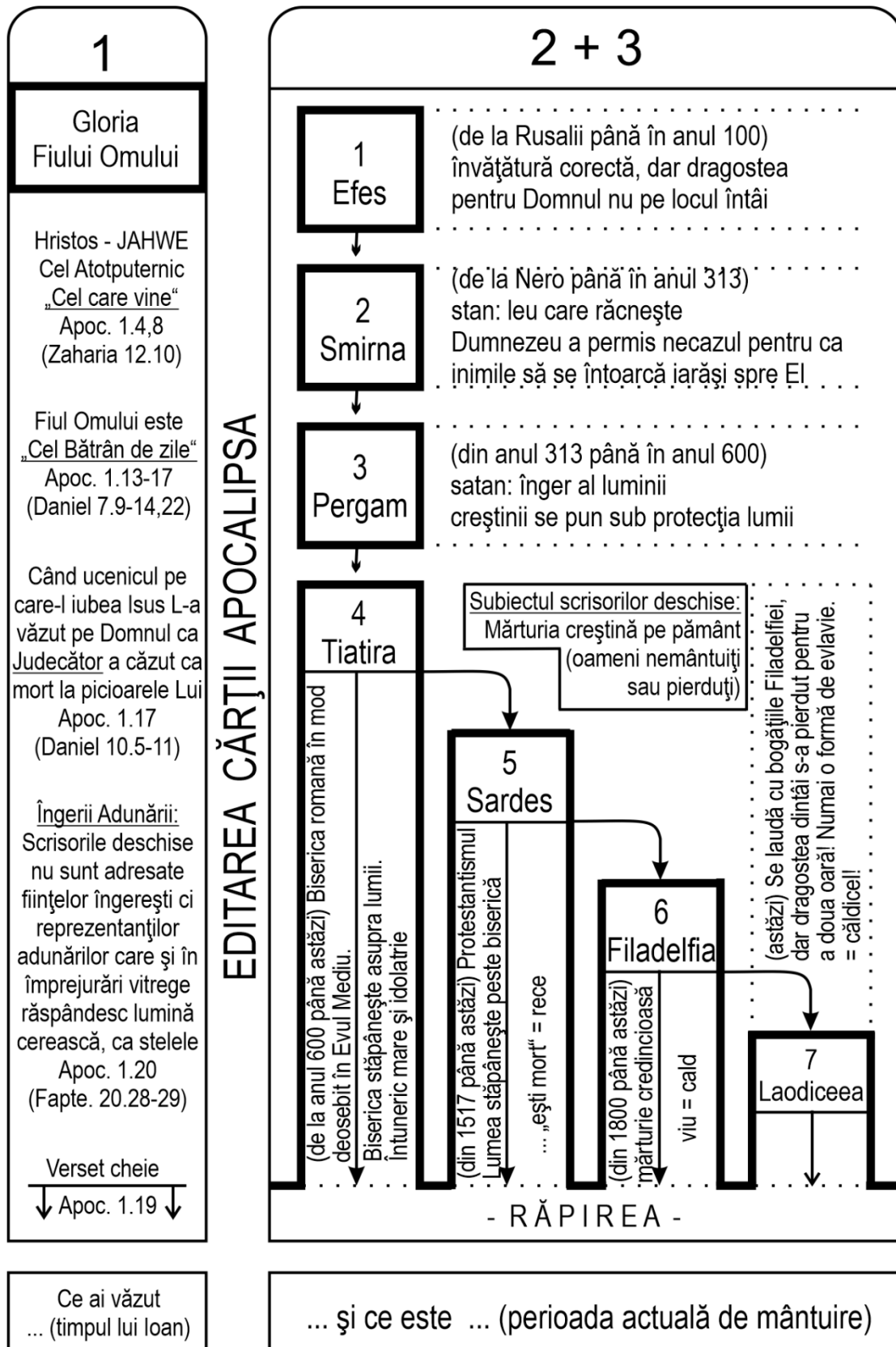
V. Împlinirea finală (19.11 – 21.8)

- (a) înainte de cei o mie de ani (19.11 – 20.6)
    1. Arătarea lui Hristos (19.11 – 16)
    2. Judecățile lui Hristos (19.17 – 21)
    3. Legarea balaurului (20.1 – 3)
    4. Prima înviere (20.4 – 6)
(b) după cei o mie de ani (20.7 – 21.8)
    5. Gog și Magog (20.7 – 10)
    6. Marele tron alb: judecarea celor morți (20.11 – 15)
    7. Cerul nou și pământul nou (21.1 – 8)

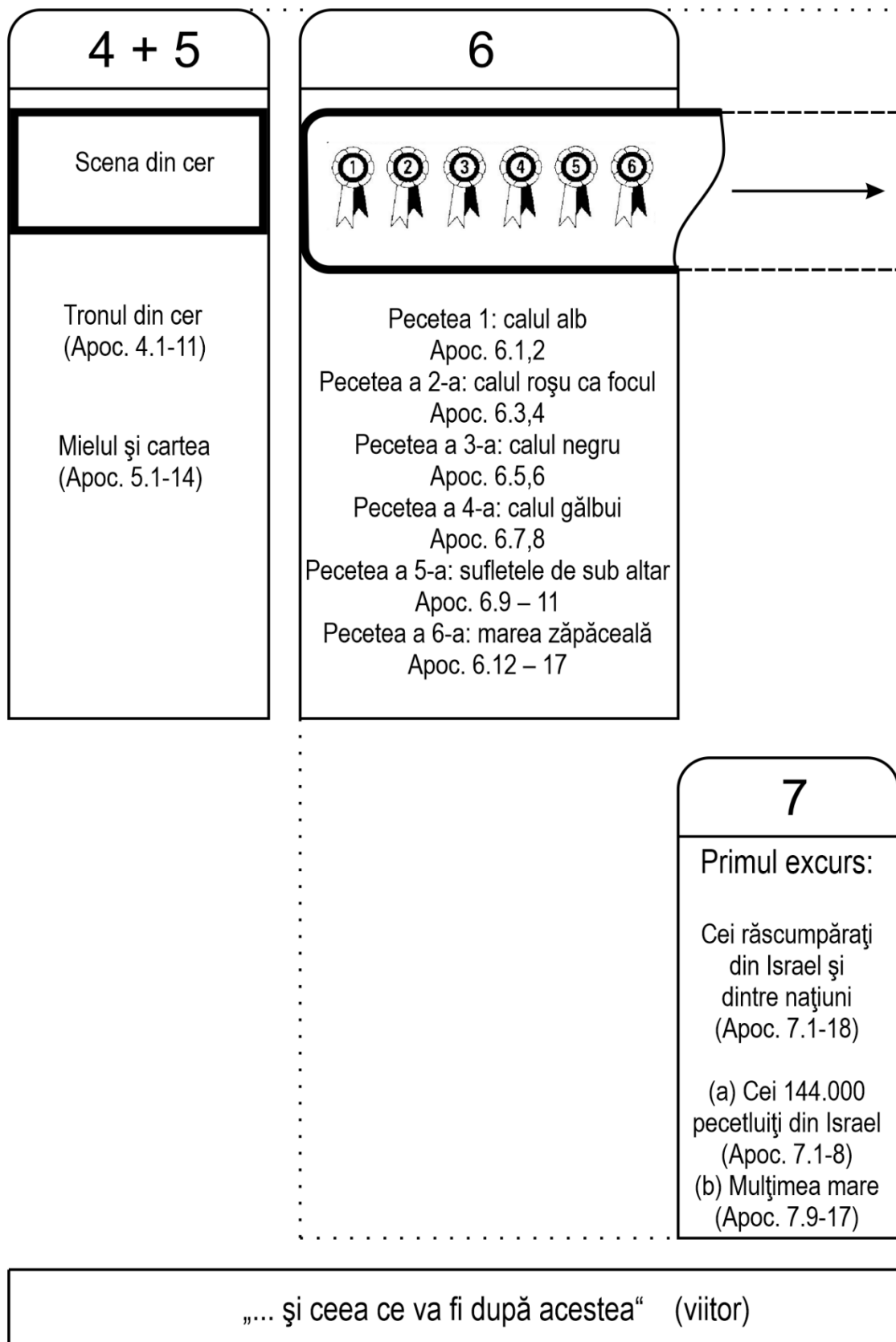
Al șaptelea excurs:
Soția Mielului, Ierusalimul ceresc (21.9 – 22.5)

Epilog (22.6 – 21)

2. Structura cărții

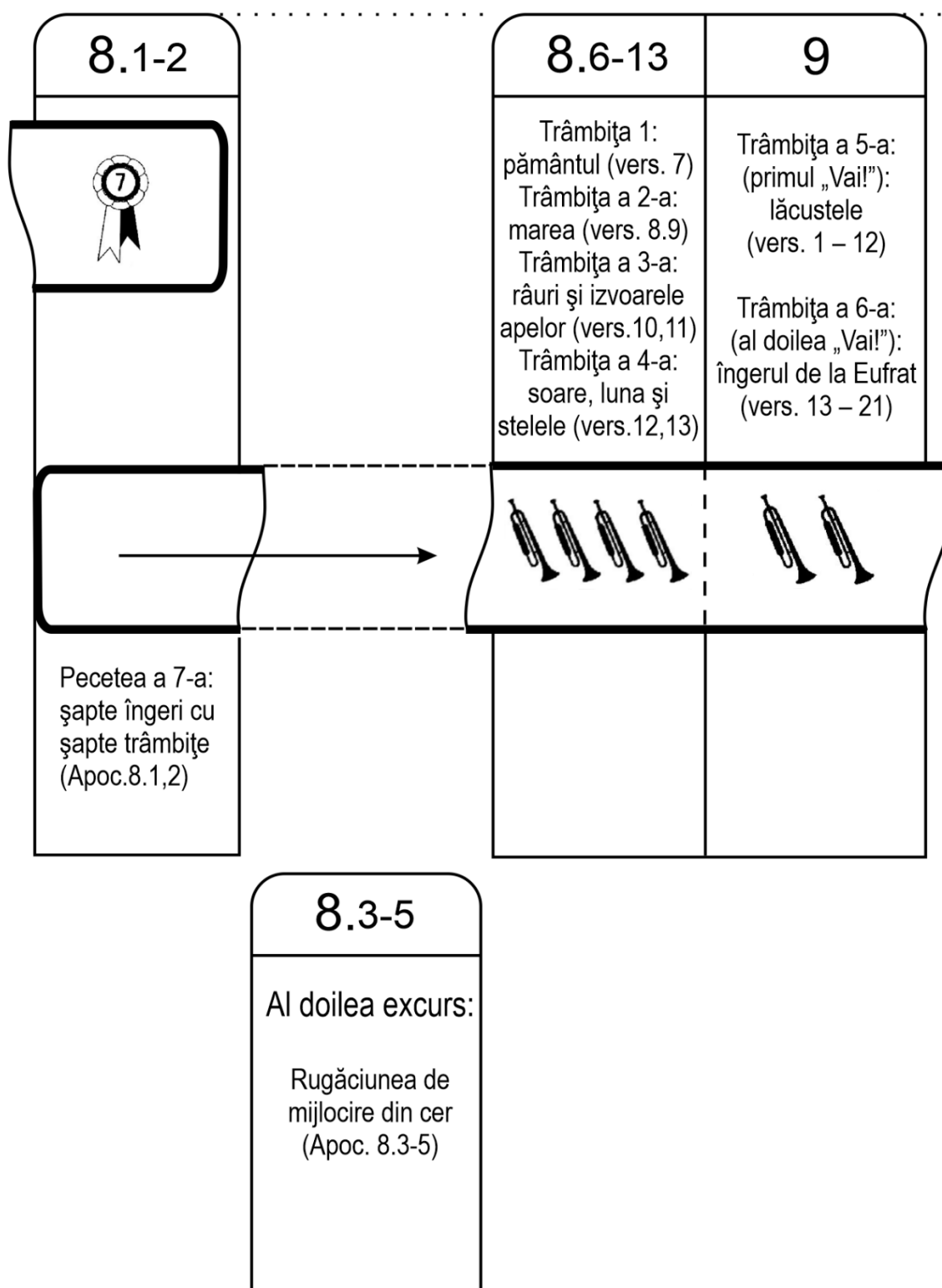

2. Structura cărții

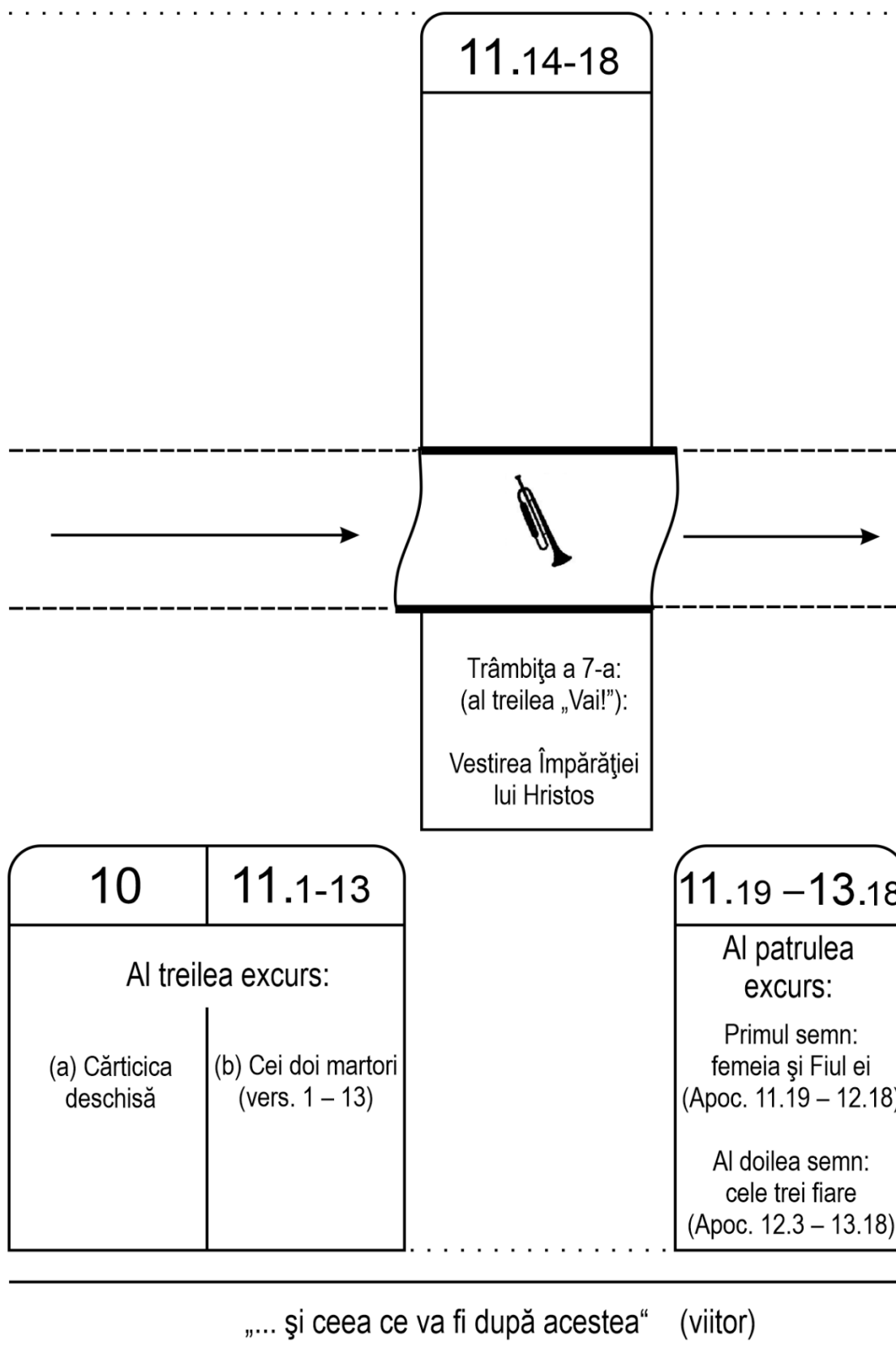

2. Structura cărții

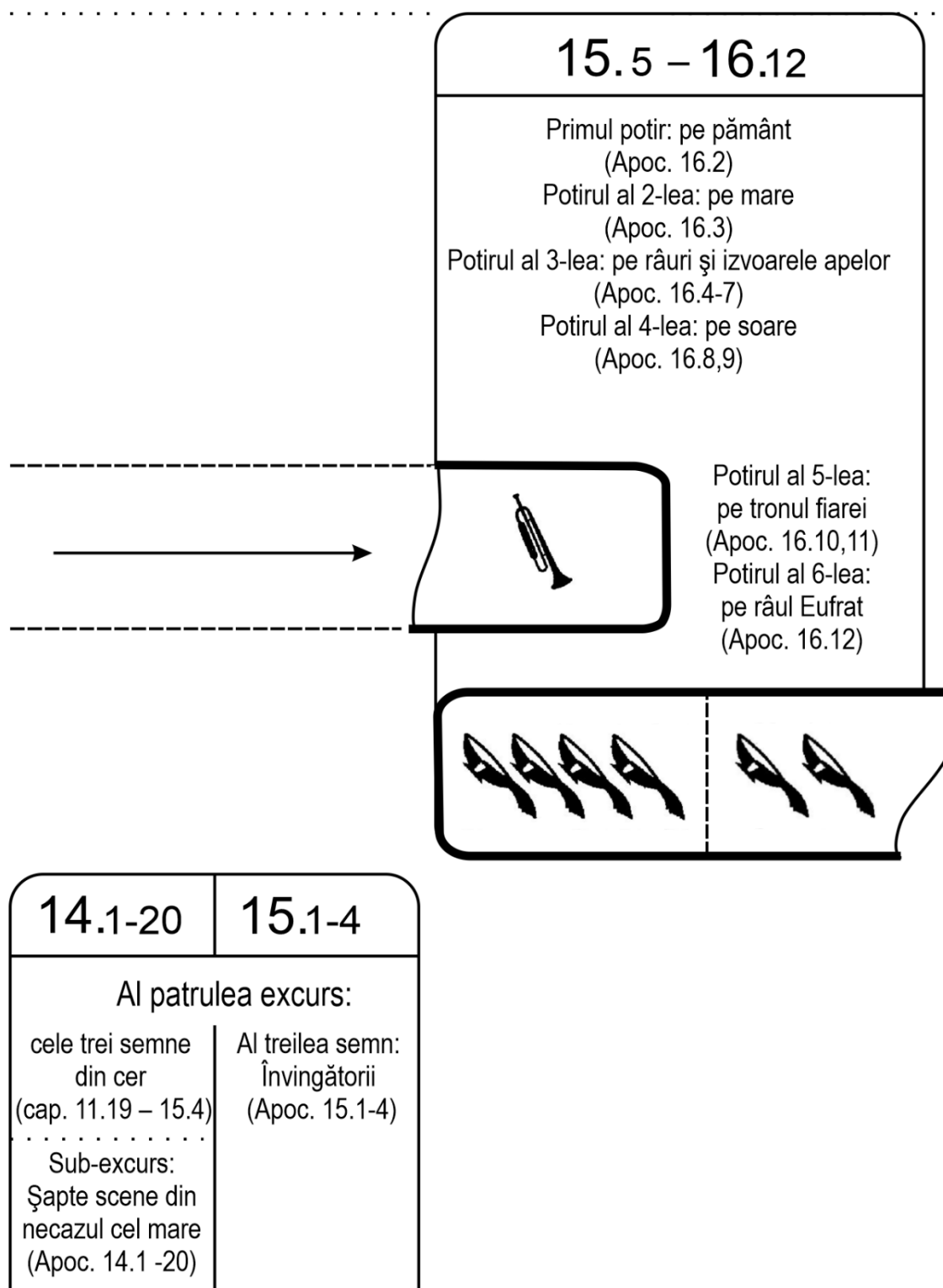

„... și ceea ce va fi după acestea“ (viitor)

2. Structura cărții

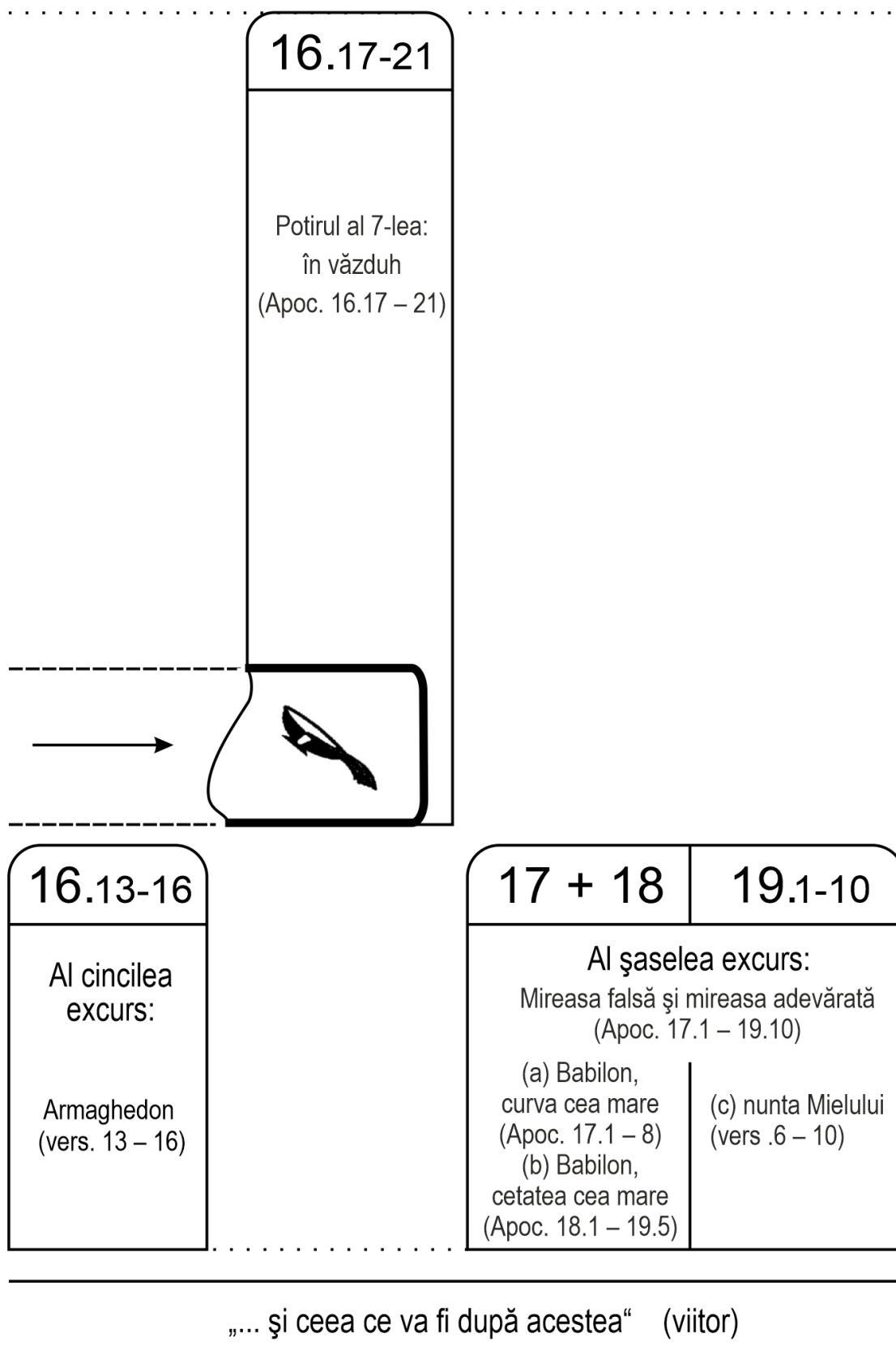

2. Structura cărții

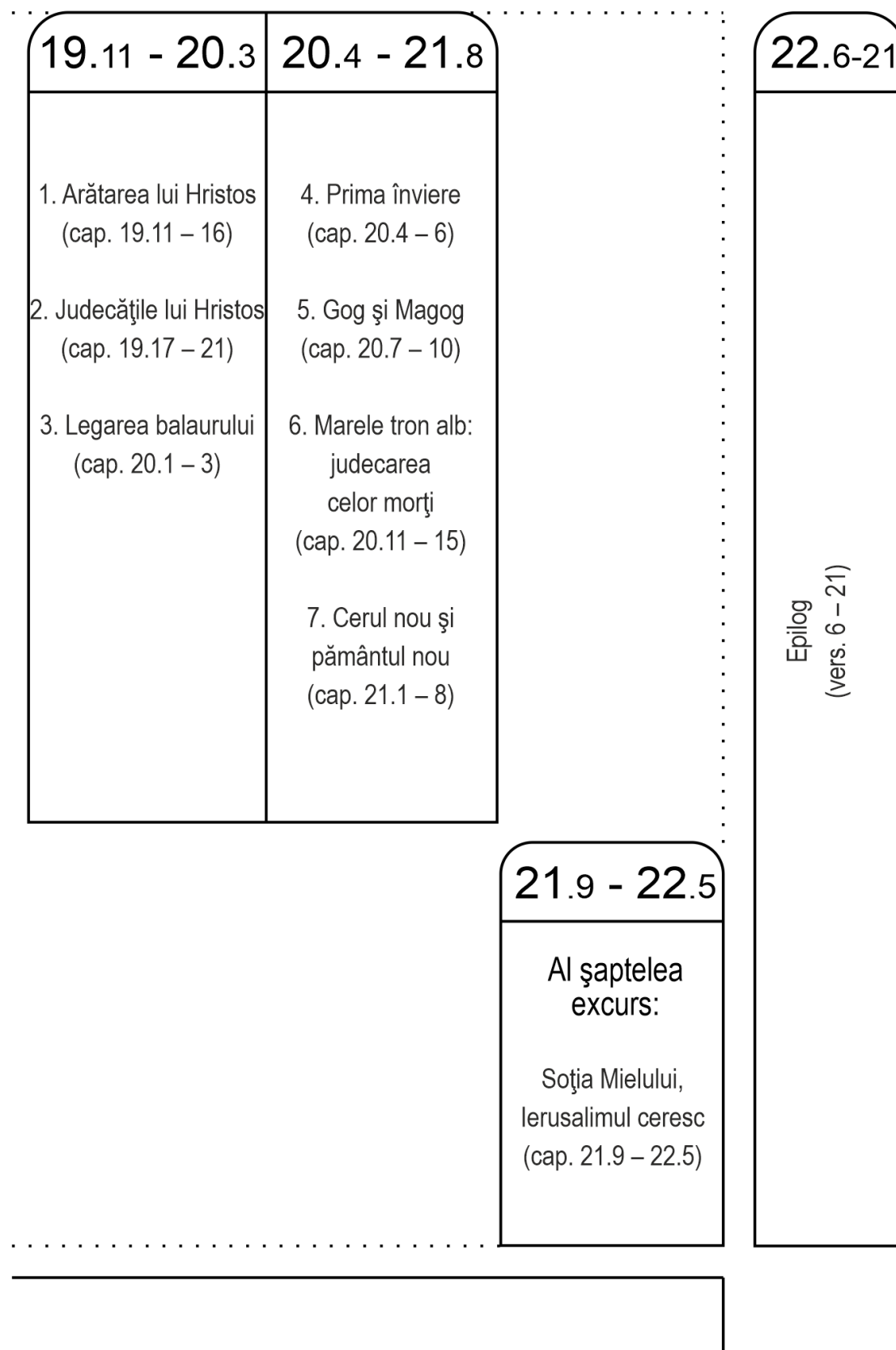

„... și ceea ce va fi după acestea“ (viitor)

2. Structura cărții

2. Structura cărții

2. Structura cărții

2.4 Cronologie

Schema de împărțire a cărții Apocalipsa prezentată anterior nu vrea să spună că după părerea noastră cartea Apocalipsa este scrisă în sens strict cronologic, că succesiunea viziunilor descriu evenimente istorice sau profetice care se succedă întotdeauna sub această formă.

2.5 Lucrări citate

K. Aland: vezi 1.7

J.W. Bowman:

„The Revelation to John: Its Deamatic Structure and Message”,

Interpretation 9 (1955), pag. 436-453.

G.B. Caird: *The Revelation of St. John the Divine*. Halrper’s N.T.

Comm. New York 1966

R.H. Charles: vezi 1.7

J. Daniélou:

„Le Symbolisme eschatologique de la fête des tabernacles”,

Irenikon 31. Chevetogne 1858, pag. 37.

A.M. Farrer: *The Revelation of St. John the Divine*.

Oxford 1964

S. Greijdanus: vezi 1.8

A.F. Johnson: vezi 1.7

M. Kiddle: *The Revelation of St. John*. Moffatt N.T. Comm.

London 1940

E. Lohmeyer: *Die Offenbarung des Johannes*

Handbuch zum N.T. Tübingen 1932².

J. Moffatt: vezi 1.8

Nestlé-Aland: *Novum Testamentum Graece*. Ediția a 26-a.

J. Oman: *The Book of Revelation*. Cambridge 1923.

W. Scott: *Exposition of the Revelation of Jesus Christ*. London 1920.

M.H. Shepherd: *The Paschal Liturgy and the Apocalypse*.

London 1960.

M.C. Tenny: *Interpreting Revelation*. Vezi 1.8

J.F. Walvoord: vezi 1.7

3. Interpretarea cărții

3. Interpretarea cărții

3.1 Introducere

Nici un comentator al cărții Apocalipsa nu poate prezenta o exegeză fondată fără să-i fie clar următoarele aspecte: (a) diferitele forme de interpretare folosite în trecut la comentarea cărții și (b) argumentele pe care el le alege din aceste diferite puncte de vedere sau el preferă un mod de interpretare cu totul nou. Cartea Apocalipsa a fost interpretată în moduri foarte diferite pe parcursul secolelor, ceea ce nu este de mirare având în vedere caracterul ei vizionar și simbolic. Aceasta nu înseamnă neapărat că primii cititori ai ei au avut greutăți la fel de multe în înțelegerea ei, dar distanța în timp și neîmplinirea încă a unor profeții, pe care le oferă această carte, a condus la tot mai mare încurcătură la comentatori. De aceea în capitolele care urmează trebuie ca diferitele forme de interpretare să fie descrise mai detaliat și alegerea proprie să fie justificată. În ultimii ani a fost descrisă foarte detaliat istoria interpretării cărții, printre alții de Swete și Beckwith (vezi și Frooms, o istorie foarte detaliată a interpretării profetice în general, mai ales Vol. I-III, chiar dacă acest punct de vedere a fost scris de Adventiștii de ziua a șaptea).

Desigur se merită osteneala să se țină seama de diferitele interpretări, căci fiecare din cele patru moduri de interpretare, care se pot cunoaște, au fost susținute în trecut exclusiv de comentatori conservativi. Deci niciunul nu poate fi respins direct ca fiind neortodox, dimpotrivă. Fiecare punct de vedere are anumite părți bune, care aruncă lumină asupra cărții. Cu toate acestea unele puncte de vedere sunt învechite sau au fost folosite de comentatori conservativi ceva mai mult decât altele. Ne limităm aici la o privire de ansamblu foarte redusă; în mod deosebit la interpretarea pasajului din Apocalipsa 20.1-6 și a întrebării referitoare la Împărăția de o mie de ani se va da în capitolul 7 o privire de ansamblu istorică mult mai detaliată.

Așa cum vom vedea în capitolul 7, toți părinții Bisericii de la început au fost, pe cât ne este cunoscut, chiliaști, adică adepți ai învățaturii despre o Împărăție de o mie de ani pe pământ (cuvântul grecesc *chilioi* înseamnă „o mie”), care va premerge cerul nou și pământul nou. De aceasta se leagă în zilele noastre așa-zisa părere *futuristă* (vezi paragraful 3.2). La sfârșitul secolului al 3-lea Victorinus a inventat teoria că Apocalipsa 13 se referă la mitul readucerii la viață a lui Nero (vezi capitolul 1). De la el vine și ideea de recapitulare (adică ideea că cele șapte potire nu urmează după cele șapte trâmbițe, ci paralel).

De asemenea sub influența gândirii grecești și ca reacție la anumite excese ale chiasmului, așa cum este la secta montaniștilor, pornind de la biserica din Alexandria s-a dezvoltat teoria spiritualizării: părerea prin care interpretării literar-istoric-profetice i se opune interpretarea spirituală-alegorică-mistică și în afară de aceasta s-a pornit de la ideea că Împărăția de o mie de ani ar fi început deja cu prima venire a lui Hristos. Aici trebuie să numim mai ales pe Clemens din Alexandria, Tyconius, Augustinus și Primasius; până la Reformă, Apocalipsa a fost interpretată după metodele lor. Astăzi se adaugă la ele așa-numita interpretare *idealistă* (vezi paragraful 3.2).

Deja în secolul al 12-lea Joachim von Floris (von Fiore; mort în anul 1202) a ales o altă cale. Călugărul acesta afirma că în noaptea de Paști ar fi primit o viziune deosebită, în care Dumnezeu i-a dezvăluit tot planul Său pentru întreaga istorie. Joachim a pornit de la premisa că cele 1260 de zile din Apocalipsa 11.3 și Apocalipsa 12.6 înseamnă ani și el a împărțit istoria mondială în trei perioade, și anume perioada Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt. Perioada a treia a considerat-o ca fiind perioada Împărăției de o mie de ani și era de părere că în această perioadă biserica decăzută va fi restabilită în curăția ei inițială. Franciscanii de mai târziu s-au considerat

3. Interpretarea cărții

a fi creștinii adevărați ai viziunii sale. Ei vedeau în papa fiara din mare și în Roma papală vedeau curva cea mare, o interpretare care s-a păstrat total sau parțial până astăzi –mai ales prin mijlocirea reformatorilor și a adepților lor (printre alții Luther, Isaac Newton, Bengel). În zilele noastre vorbim despre aceasta ca interpretare *istorizantă* (vezi paragraful 3.2). Aceasta este valabil și pentru o interpretare ca cea a lui Nicolaus von Lyra (mort în 1349), care a privit Apocalipsa ca pe o profetie strict cronologică, care se referă pe toată perioada începând din veacul apostolic și până la împlinirea timpurilor.

O contribuție nouă la interpretarea *futuristă* a adus-o iezuitul spaniol Francisco Ribeira la sfârșitul secolului al 16-lea (1537-1591). Acesta era de părere că primele capitole din Apocalipsa se ocupă cu Roma veche din timpul lui Ioan și restul cărții, conform cunoașterii lui, se ocupă cu cei trei ani și jumătate ai apariției unui antihrist adevărat scurt înainte de revenirea lui Hristos. Cei o mie de ani el i-a sintetizat simbolic și i-a plasat între cruce și revenirea lui Hristos.

Ludwig von Alcasar (1554-1614), și el un iezuit spaniol, a fost primul reprezentant al unei interpretări care astăzi este numită procedură preteristă sau de istorie contemporană (vezi paragraful 3.2), pe care la scurt timp după aceea l-a urmat între alții Hugo De Groot (sau Grotius). Conform acestei interpretări Apocalipsa se leagă de evenimentele veacului apostolic, eventual și la cele din primul secol după aceea. După părerea lui Alcasar Apocalipsa 4-11 se referă la conflictul Bisericii cu iudaismul, în timp ce Apocalipsa 20-22 descrie triumful bisericii începând cu Constantin cel Mare. Interpretarea lui Alcasar era un contraatac îndreptat împotriva aplicării capitolelor 17 și 18 din Apocalipsa de către reformatori la biserica romană. Cei mai mulți dintre comentatorii de astăzi, mai ales teologii liberali, susțin una sau alta din interpretările preteriste.

3.2 Patru metode de interpretare

În primul paragraf s-a spus deja că noi diferențiem astăzi patru forme de interpretare cu privire la cartea Apocalipsa.

Interpretarea *preteristă* sau de istorie contemporană (compară cu latinul *praeterita*, „trecutul”) explică Apocalipsa în totalitate pe baza mediului istoric al primului secol. Teologii liberali consideră desigur că „profețiile” cărții erau deja toate împlinite la redactarea cărții. Comentatorii conservativi (de ex. Baird) sunt de părere că împlinirea lor a avut loc la scurt timp după scrierea cărții.

Interpretarea *idealistă* (atemporal-simbolică) afirmă că Apocalipsa nu conține nici o profetie și nici o descriere de evenimente istorice, ci ea descrie numai principii spirituale ale guvernării generale a lui Dumnezeu; unul din cei mai noi adepți ai idealiştilor este Mahner.

Interpretarea *istorizantă* vede în Apocalipsa o schiță profetică a întregii istorii a țărilor din vest începând din primul secol și până la împlinirea veacurilor. Aceasta era interpretarea celor mai mulți comentatori din timpul Reformei (în măsura în care ei s-au preocupat cu cartea), a multor comentatori mai vechi și a multor comentatori conservativi moderni; Alford și Elliott sunt exemple cunoscute din secolul al 19-lea. Cei mai mulți dintre adepții acestei interpretări sunt achiliaști sau postchiliaști (vezi în continuare).

Interpretarea *futuristă* (sau *escatologică*) consideră că începând cu Apocalipsa 4 (partea cea mai mare) cartea se referă la timpul din urmă. Interpretarea este în diferite variante, așa că aici trebuie să se facă o subîmpărțire. Este vorba de trei întrebări importante (care sunt enumerate în ordinea inversă în care se găsesc în Apocalipsa):

3. Interpretarea cărții

Interpretarea capitolelor din Apocalipsa 19-22

Achiliaștii (sau *amilenianiștii*) nu cred (imitând școala alexandrină) într-o Împărăție viitoare de o mie de ani (eventual însă cred într-o împărăție de o mie de ani actuală); conform părerii lor în Apocalipsa 19-22 este vorba numai de împlinirea finală (ziua sau judecata de apoi) cu starea veșnică care urmează după ea (cer nou și pământ nou); unii achiliaști așază cei „o mie de ani” pe aceeași treaptă cu starea veșnică.

Postchiliaștii (sau *postmileniariștii*) cred (imitându-l pe Joachim von Floris) într-o Împărăție viitoare de o mie de ani, care premerge revenirea lui Hristos; această perioadă va fi timpul de glorie al Bisericii (împreună cu Israel) pe pământ; conform părerii lor ordinea este următoarea: Împărăția de o mie de ani – revenirea – starea veșnică.

Prechiliaștii (sau *premileniariștii*) cred (imitându-i pe părinții Bisericii primare) și ei într-o Împărăție de o mie de ani viitoare, dar că aceasta va urma după revenirea lui Hristos; biserica va fi atunci în cer și Israel va fi centrul pe pământ; conform părerii lor ordinea este următoarea: revenirea – Împărăția de o mie de ani – starea veșnică.

Interpretarea capitolelor din Apocalipsa 4-19

Achiliaștii și postchiliaștii și unii dintre prechiliaști, și anume așa-numiții *posttribulaționiști* (ei cred că Biserica va fi luată în cer după necazul cel mare [*tribulatio*]), cred că credincioșii, care în aceste capitole sunt văzuți ca fiind pe pământ, sunt creștini; ei văd Apocalipsa 4-19 din punct de vedere istoric, futurist.

Alți prechiliaști, așa-numiții *pretribulaționiști* sau *tribulaționiști de mijloc* (ei cred că Biserica va fi luată în cer înainte, respectiv la mijlocul necazului cel mare) cred că începând cu capitolul 4 din Apocalipsa Biserica creștină a fost luată în cer. Credincioșii, care în Apocalipsa 4-19 sunt pe pământ, sunt oameni din Israel și dintre popoare, care s-au convertit după răpirea Bisericii.

Interpretarea capitolelor din Apocalipsa 2 și 3

Unii futuriști cred că Apocalipsa 2 și 3 se referă numai la starea de atunci a celor șapte biserici din Asia.

Alți futuriști (după cât ne este cunoscut nouă, numai anumiți prechiliaști) cred că Apocalipsa 2 și 3 au un înțeles profetic, și anume în sensul că cele șapte biserici din Asia reprezintă șapte faze succesive din istoria Bisericii.

Toate aceste interpretări le-am rezumat aici ca „futuriste”, dar pentru a fi complet trebuie remarcat aici că subdivizarea obișnuită în patru forme de interpretare are și ea limitele ei. Astfel achiliasmul poate fi numit futurist din cauza accentuării împlinirii veacurilor și a revenirii lui Hristos, însă el interpretează efectiv Apocalipsa istoric-idealistic. Un exemplu bun în acest sens este părerea lui E.A. McDowell.

Constatăm aici anticipat că noi în acest comentariu susținem punctul de vedere futurist-prechiliașt-pretribulationist, însă acordăm totodată un anumit loc punctului de vedere istoric. Aceasta nu poate fi explicat încă deplin în locul acesta. Ultimele trei întrebări sunt așa de importante că le vom dedica trei capitole deosebite (capitolele 5-7). De aceea ne limităm în momentul acesta la prezentarea celor patru forme de interpretare numite.

3. Interpretarea cărții

3.3 Metodele non-profetice

Sub acest titlu prezentăm mai întâi felul de interpretare preterist și idealist. O numim formă non-profetică deoarece pentru țelul mare ea nu acordă nici un spațiu pentru aproape toate profețiile scrise: ca să ne referim la împlinire, la revenirea lui Hristos, la Împărăția viitoare (compară cu 2 Petru 1.16-21).

Cum am spus, metoda de interpretare *preteristă* (sau *istorie contemporană*) încearcă să explice Apocalipsa exclusiv din relațiile și evenimentele din timpul redactării ei. Conform acesteia, viziunile din Apocalipsa 4-22 nu se referă la viitor. Dacă autorul se referă cândva la o judecată viitoare, aceasta are loc pentru a face cunoscut indignarea sa cu privire la anomaliile din timpul acela. În timpul acela Biserica a fost amenințată prin apariția venerării cezarului și a opresiunilor grele. Însă autorul anunță – potrivit părerii lor – că credincioșii, care vor rezista, vor avea parte de biruința lui Dumnezeu asupra puterilor rele care stăpânesc Imperiul Roman. Conform acestei metode Ioan folosește aceeași „metodă” ca și ceilalți apocaliptici, și anume, prin aceea că el scrie un fel de enciclică pentru încurajarea poporului lui Dumnezeu într-un timp de mare strâmtorare. Fiarele din Apocalipsa 13 sunt conform acestei interpretări puterea cezarului roman și preoția împărătească.

Cum s-a spus, sunt unii comentatori conservativi, care sunt adepții acestei interpretări, însă într-o concepție „profetică”. Ioan ar fi scris despre evenimente care nu au avut încă loc în timpul când a scris cartea. Însă profețiile lui s-ar fi împlinit la foarte scurt timp după aceea. Conform preteristilor, profețiile cele mai importante de scurtă durată ale cărții s-ar fi împlinit ori la căderea Ierusalimului (anul 70 după Hristos) ori la căderea Romei (anul 476 după Hristos).

Metoda de interpretare *idealistă* (atemporal-simbolică) este deseori strâns legată cu cea preteristă. În această concepție, care spiritualizează totul, cartea Apocalipsa nu este altceva decât o descriere alegoric-poetică a luptei permanente între creștinism și păgânism. Simbolurile folosite nu reprezintă evenimente istorice sau profetice, conform acestei concepții, ci ele sunt pur „ideale”. Apocalipsa este expresia „ideilor” sau „principiilor” care domină istoria poporului lui Dumnezeu și a lumii din toate timpurile, așa precum domină Dumnezeul atotputernic, puterea de biruire a Mântuitorului, pieirea oricărui împotrivor al poporului lui Dumnezeu, etc. Această concepție este cea mai tânără dintre cele patru concepții, dar se leagă strâns de concepția alegorică a părinților Bisericii alexandrine amintiți mai înainte.

Trebuie spus că în ambele concepții se cuprinde un miez de adevăr. Metoda preteristă are avantajul că ea prezintă detaliat relațiile în care trăiau destinatarii Apocalipsei și ce foloase spirituale trebuie să fi avut cartea pentru primii cititori ai ei. Și informațiile de pe planul secund, pe care le dau preteristii, de exemplu cu privire la relațiile spirituale din cele șapte cetăți asiatice, sunt foarte folositoare. Concepția idealistă are avantajul, că ea explică bine pentru ce cartea a fost scrisă într-o vorbire simbolică. Ea nu se pierde în discuții lipsite de sens cu privire la fiecare aspect al acestor simboluri și nu este expusă pericolului de a interpreta profeția ca un fel de „carte de istorie” viitoare.

Cu toate acestea, ambele concepții trebuie respinse categoric. Consecința reprobabilă din concepția preteristă este că „marea împlinire”, care este descrisă în Apocalipsa 19-22, căderea definitivă a lui satan și a celor nedreți și domnia eternă a lui Hristos, era în mod evident o rătăcire, căci nimic din acestea nu s-a împlinit în primul secol. Conform cu Apocalipsa 4.1 cartea se referea începând cu capitolul 4 la evenimente viitoare și pentru cititorii din timpul acela! Consecința reprobabilă din concepția idealistă este că Apocalipsa este total despărțită de istoria mântuirii prin accentuarea simbolicii. În acest caz nu este nicidecum vorba despre o zi „istorică” reală a judecării de apoi, despre un punct în spațiu și în timp, când Hristos va veni realmente să facă judecățile Sale. Cu toate că, așa cum s-a spus uneori, și comentatorii

3. Interpretarea cărții

conservativi stau aproape de una din aceste două concepții, totuși nu se poate accepta nici o interpretare a cărții, în care realmente nu este loc pentru țelul final al cărții, la care ea face mereu referire, și anume revenirea lui Hristos (Apocalipsa 1.7,8; 2.25; 3.3,11; 4.8; 11.15-18; 14.14-20; 16.15; 19.11-21; 22.7,12,20).

Unii comentatori calviniști precum Hendriksen (pag. 11-15) au încercat să preîntâmpine parțial această obiecție, prin aceea că ei interpretează într-adevăr cartea parțial preteristic, dar lasă spațiu și pentru o făgăduință generală a biruinței finale în Hristos. Aici se poate vorbi despre o interpretare preteristic-futuristă (compară Ribeira în paragraful 3.1). În felul acesta profețiile cărții sunt destrămate – ele se referă ori la primul secol ori la împlinirea vremii – și unitatea cărții se pierde. Aceste obiecții pot fi făcute mai puțin comentatorilor calviniști care sunt adepții interpretării futurist-istoricizante; ele vor fi tratate în paragraful 3.4.

3.4 Metoda istoricizantă

Pentru metoda de interpretare istoricizantă avem mai multă simpatie, cum am spus. Conform acestei interpretări Apocalipsa 4-22 redă în formă simbolică o privire de ansamblu a întregii istorii a Bisericii creștine până la revenirea lui Hristos. Sub acest aspect Apocalipsa 4.1 („Suiete aici și-ți voi arăta cele ce trebuie să aibă loc după acestea”) înseamnă textual: „după acestea” s-ar referi la toate evenimentele mari de după timpul când Ioan a avut viziunile. După înțelegerea noastră abia în Apocalipsa 19-22 am ajuns la timpul din urmă. Conform lui Elliott trâmbițele (Apocalipsa 8.6 – 9.21) corespund cu perioada de la 395 până la 1453, aceasta înseamnă de la începutul atacurilor gotice asupra Imperiului Roman de vest și până la căderea Imperiului Roman de răsărit prin atacurile turcilor. Conform acestuia, trâmbița întâi anunță invazia goților sub Alarich, care jefuiesc Roma; a doua trâmbiță anunță invazia sub Geiserich, care a cucerit Africa de nord, a treia expediția militară a hunilor sub Attila, care au pustiit Europa de mijloc; a patra este prăbușirea imperiului prin cucerirea sub conducerea lui Odoaker; trâmbița a cincea, invazia lăcustelor din fântâna Adâncului (Apocalipsa 9.1-11), se referă la marea invazie a islamului în lumea creștină (secolele 7 și 8), și trâmbița a șasea, dezlegarea celor patru îngeri de la râul Eufrat (Apocalipsa 9.13-21), reprezintă creșterea și răspândirea puterii otomane. Se crede că se găsesc referiri și la diferiți papa, la Carol cel Mare, la Reformă, la revoluția franceză, la Napoleon, la Hitler, și așa mai departe.

În timpul Reformei, Luther, Zwingli și Knox, mai târziu Bullinger, Isaac Newton și Bickerstedt au fost adepții acestui punct de vedere istoricizant. Adepții interpretării futuristice au uitat deseori că în secolul 19 mari susținători ai acestui punct de vedere cum ar fi Darby și Kelly au văzut totuși motive întemeiate pentru o interpretare istoricizantă. În Notes on the Revelation Darby spune între altele: „În interpretarea istoricizantă [*protracted*] [referitoare la Apocalipsa 9.1-11] nu văd nici un motiv de abatere de la interpretarea obișnuită a acestora [adică, a saracinilor]: în momentul de criză el [pasajul din Scriptură] se va împlini în ultimul mare dușman, și anume antihrist”; și „Ca și primul vai în aspectul de lungă durată îl înțeleg și pe acesta [Apocalipsa 9.13-21] ca pe celălalt, și anume ca otomani. În timpul de criză va fi invazia oștirilor din nord și din răsărit, care mai târziu se vor îndrepta spre asirieni și Gog, căpetenia din Magog” (pag. 191, adnotare)

Cu referire la fiară și chipul ei, Darby scrie: „Capul împărațesc [„unul este”, Apocalipsa 17.10] a fost în timpurile apostolice: Cezar. Trebuie remarcat, că acest cap a fost nimicit în vest și conform înțelegerii istoricizante [*protracted*] a fost restabilit [compară cu Apocalipsa 13.2] și a continuat să trăiască cu existența ierarhiei și a papei, instaurat în Roma, ceea ce arată însușirile fiarei descrise aici [Apocalipsa 13.14,15].” (pag. 234, adnotare). Cu privire la fiară, „este un al optulea” (Apocalipsa 17.11), el scrie: „Eu cred că aceasta s-a împlinit probabil – dacă urmăm

3. Interpretarea cărții

cursul istoricizant [*protracted*] – în Carol cel Mare; când este vorba de scena finală, în Bonaparte, deoarece Imperiul Roman a fost nimicit în adevăratul sens de Carol cel Mare; și imperiul acestuia a fost o înnoire a ceea ce „nu este” [compară cu Apocalipsa 17.8,11]. În ceea ce privește numele, el a continuat să existe până la Bonaparte, care ca persoană activă a revoluției franceze a fărâmițat-o în bucăți și pentru scurt timp a reînnoit imperiul cezarilor” (pag. 242, adnotare). Într-o privire de ansamblu despre aspectul istoricizant Darby face o descriere istorică scurtă a fiecărei părți a cărții (pag. 262,263).

În introducerea la *Lectures on the Book of the Revelation*, W. Kelly scrie că el se referă de multe ori în prelegerile sale la lucrarea *Horae Apocalypticae* a lui E.B. Elliott, care, așa cum am amintit, era un susținător convins al modului de interpretare istoricizant. Kelly spune că el ar fi un susținător al aspectului futuristic, dar lasă loc și pentru aspectul istoricizant. El scrie despre „creștini [grupa „fraților”, cărora le aparținea și Kelly], care [cu mult înainte de 1844, anul în care a avut loc prima publicare a lucrării lui Elliott] așteptau pe Hristos și căutau cu privirea după antihrist în persoană, cu multe consecințe [*futuristice*] importante ale celor două interpretări, dar care totuși țineau cu tărie la aplicarea generală a Apocalipsei la credincioși și la lume începând din timpul lui Ioan, așa cum este redat în prelegerile mele” (pag. VIII). Kelly mai amintește că el, pentru a dovedi aceasta, a dat mai demult lui Elliott o lucrare, care „a fost scrisă de unul din prietenii mei”, care susținea aceeași interpretare și a fost publicată în anul 1839; evident aici este vorba de numita lucrare a lui Darby.

Puțin mai târziu Kelly formulează propriul său punct de vedere, după cum urmează: pe de o parte el lasă aplicarea parțială a Apocalipsei la trecut, pe de altă parte el crede că împlinirea viziunilor din Apocalipsa 6-16 va avea loc după răpirea credincioșilor glorificați (reprezentați în cei 24 de bătrâni în apocalipsa 4 și 5) (pag. IX). De exemplu, pe pagina 192 cu referire la Apocalipsa 11, el spune așa: „Eu însumi nu mă îndoiesc că *aplicarea* obișnuită a lăcustelor la saracini și călăreții de la râul Eufrat la turci este bine justificată. Dar noi am văzut de mai multe ori că împlinirea Apocalipsei de fapt nu poate avea loc înainte ca sfinții cerești să fie răpiți.”

Marea obiecție, care este adusă de cele mai multe ori împotriva aplicării istoricizante, este aceea că adepții ei au ajuns la o astfel de schemă de interpretare total contrară. Între comentarii istoricizanți sunt aproape așa de multe interpretări câți comentarii sunt (se numără aproape cincizeci de comentarii!). Aceasta ar putea arăta că prin acest mod de interpretare, oricât de încântător ar putea fi în anumite privințe, totuși nu este pe drumul corect (Tenney, N.T. *Survey*, pag. 389), și aceasta cu atât mai mult cu cât el nu este în stare să identifice profețiile demult împlinite cu părerea generală (Tenney, *Interpr. Rev.*, pag. 139). Modul de procedare istoricizant oferă uneori înțelegeri surprinzătoare în aplicarea Apocalipsei, așa cum am spus. Dar interpretarea propriu-zisă trebuie, după părerea noastră, să fie îndreptată în altă direcție, și anume spre cea futuristă. Așa cum am amintit, Biserica - conform metodei pretribulaționiste, pe care și noi o susținem și o vom prezenta în capitolul 6 – este glorificată și luată în cer începând cu Apocalipsa 4. Toate evenimentele profetice din Apocalipsa 4-19 au loc conform acestui punct de vedere între răpirea Bisericii și arătarea lui Hristos (când Biserica se va arăta împreună cu El în glorie, venind din cer). Este însă important să se rețină că și aceia care resping această interpretare sunt deseori adevărați futuriști în sensul că ei sunt de părere că evenimentele din Apocalipsa 6-18 au loc în „timpul din urmă”, în perioada premergătoare scurt înainte de revenirea lui Hristos. Diferența mare constă în aceea, că credincioșii, care în Apocalipsa 6-18 sunt văzuți pe pământ, sunt conform acestei interpretări membrii ai Bisericii lui Hristos, în timp ce în cadrul metodei pretribulaționiste este vorba de credincioși din Israel și dintre popoare, care nu aparțin trupului lui Hristos și care vor veni la credință după răpire. Aceasta va fi tratat detaliat în capitolul 6.

3. Interpretarea cărții

Un exemplu de interpretare futuristă, și mai exact posttribulaționistă găsim la Abraham Kuyper, care era de părere că Apocalipsa nu are nimic a face cu istoria lumii dinainte de timpul din urmă. Conform lui, noi trăim astăzi încă în perioada normală a istoriei, în timp ce profețiile Apocalipsei se vor împlini abia atunci când s-a apropiat sfârșitul lumii (pag. 96). Desigur în cadrul acestei metode sunt unele tranziții între concepția istoricizantă și cea futuristă. Așa gândește Greijdanus că primele cinci pecete conțin evoluția „istoriei lumii pe parcursul tuturor secolelor ale timpului nostru creștin (...), în măsura în care se ocupă sau se referă la răspândirea Evangheliei și la suferințele creștinilor. La deschiderea celei de-a șasea pecete întreaga lume se prăbușește în sine și pentru întreaga omenire începe marea zi a judecății” (pag. 121; compară și cu pag. 114). Aceasta înseamnă că Greijdanus interpretează primele cinci pecete istoricizându-le, dar partea cea mare din Apocalipsa 6-19 o interpretează futuristic.

3.5 Metoda de interpretare futuristică

În capitolele 5, 6 și 7 vom prezenta și justifica următoarele interpretări, care au importanță deosebită pentru interpretarea noastră a cărții Apocalipsa: interpretarea *profetică* a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa (cele șapte biserici reprezintă șapte etape succesive ale istoriei Bisericii); interpretarea *pretribulaționistă* a capitolelor 6-19 din Apocalipsa (Biserica va fi răpită înainte de necazul cel mare; începând cu Apocalipsa 4 ea se află glorificată în cer); și interpretarea *prechiliastă* a capitolelor 19-22 ale cărții Apocalipsa (revenirea lui Hristos are loc înainte de întemeierea Împărăției de o mie de ani pe pământ).

Comparat cu celelalte trei metode de explicare a Apocalipsei, felul de interpretare futurist oferă posibilitățile cele mai bune să se creadă într-o împlinire a cărții cuvânt cu cuvânt. Aceasta nu înseamnă că futuriștii nu mai au nici o privire asupra faptului că părți mari ale Apocalipsei au fost scrise într-un limbaj simbolic (vezi capitolul 4); dar ei cred că evenimentele, exprimate prin acest limbaj simbolic, se vor împlini efectiv cuvânt cu cuvânt. Judecățile diferite, care sunt în legătură cu pecetele, trâmbițele și potirele, vor fi vărsate literalmente de Dumnezeu asupra pământului acesta. Cei 144.000 pecetluiți din Apocalipsa 7 reprezintă o grupă reală de israeliți aleși. În Apocalipsa 11 este vorba de evenimente reale în cetatea reală Ierusalim. Cele două persoane, care în Apocalipsa 13 sunt numite „fiare”, vor fi în timpul din urmă căpetenii politice și religioase reale ale Imperiului Roman restabilit. Curva din Apocalipsa 17 este o prezentare reală a stării creștinismului de formă din timpul din urmă. Și în felul acesta se poate continua.

Obiecția principală, care se aduce mereu împotriva interpretării futuristice a cărții Apocalipsa, este aceea, că ea răpește Biserici primare – adresatul propriu-zis al Apocalipsei – mângâierea directă, practică, pe care ea ar fi putut-o primi la o interpretare preteristă a cărții. Însă aceasta este o înțelegere greșită. În primul rând, noi am spus deja că oricum ar fi, nu se poate ocoli faptul că revenirea lui Hristos și împlinirea timpului pentru lume ocupă un loc central în această carte. Chiar mulți din aceia care în mare măsură susțin interpretarea preteristă, istoricizantă sau chiar idealistă, nu pot și nu vreau să ocolească acest fapt central. Deci revenirea și împlinirea timpului nu au avut loc în secolul întâi, deci nu în timpul destinatarilor cărții; în privința acestei „greutăți” ar trebui să fie clar fiecărui comentator care vrea să recunoască poziția centrală a revenirii lui Hristos în cartea Apocalipsa.

Dar este de fapt o greutate? Minimalizează „întârzierea” revenirii cu adevărat spiritualul întreit „Eu vin curând”? Nu a oferit asigurarea revenirii în curând a lui Hristos mângâiere fiecărei generații de credincioși? Nu era garantarea că Hristos va birui în final, că răul va fi judecat și că credincioșii vor intra în binecuvântarea veșnică, un izvor de încurajare și putere spirituală pentru toți creștinii tuturor timpurilor? Nu învață Biblia însăși, că evenimentele viitoare au acum o importanță morală pentru credincioși? (vezi 2 Petru 3.10-14).

3. Interpretarea cărții

O altă obiecție împotriva interpretării futuriste este aceea că Apocalipsa este în mod necesar o carte care era de înțeles de către primii destinatari. Este însă foarte posibil, că primii cititori ai cărții au înțeles mult mai bine decât înțeleg cei de astăzi; dar nu este corect ca aceasta să fie o premisă neapărat necesară. Dimpotrivă, Scriptura arată clar că uneori chiar și scriitorii cărților profetice nu au înțeles (deplin) ce însemnau profețiile lor sau la ce se refereau ele (Daniel 12.4,9; 1 Petru 1.10-21).

3.6 Lucrări citate

H. Alford: *The Revelation*. London 1984.

I.T. Beckwith: *The Apocalypse of John*. New York 1922.

G.B. Caird: vezi 2.5

J.N. Darby: *Notes on the Revelation*. 1839. Collected Writings 2.

Pag. 165-266 (Repr. Kingston-on-Thames 1962).

E.B. Elliott: *Horae Apocalypticae*. London 1844.

L.E. Froom: *The Prophetic Faith of Our Fathers*. Washington D.C.;

Vol. I: 1950, II: 1948; III: 1946, IV: 1954.

S. Greijdanus: vezi 1.8.

W. Hendriksen: *More Than Conquerors*. Grand Rapids 1939.

W. Kelly: *Lectures on the Book of the Revelation*.

London [după] 1869.

E.A. McDowell:

The Meaning and Message of the Book of Revelation. Nashville 1951.

P.S. Minear: *I Saw a New Earth:*

An Introduction to the Visions of the Apocalypse. Cleveland 1968.

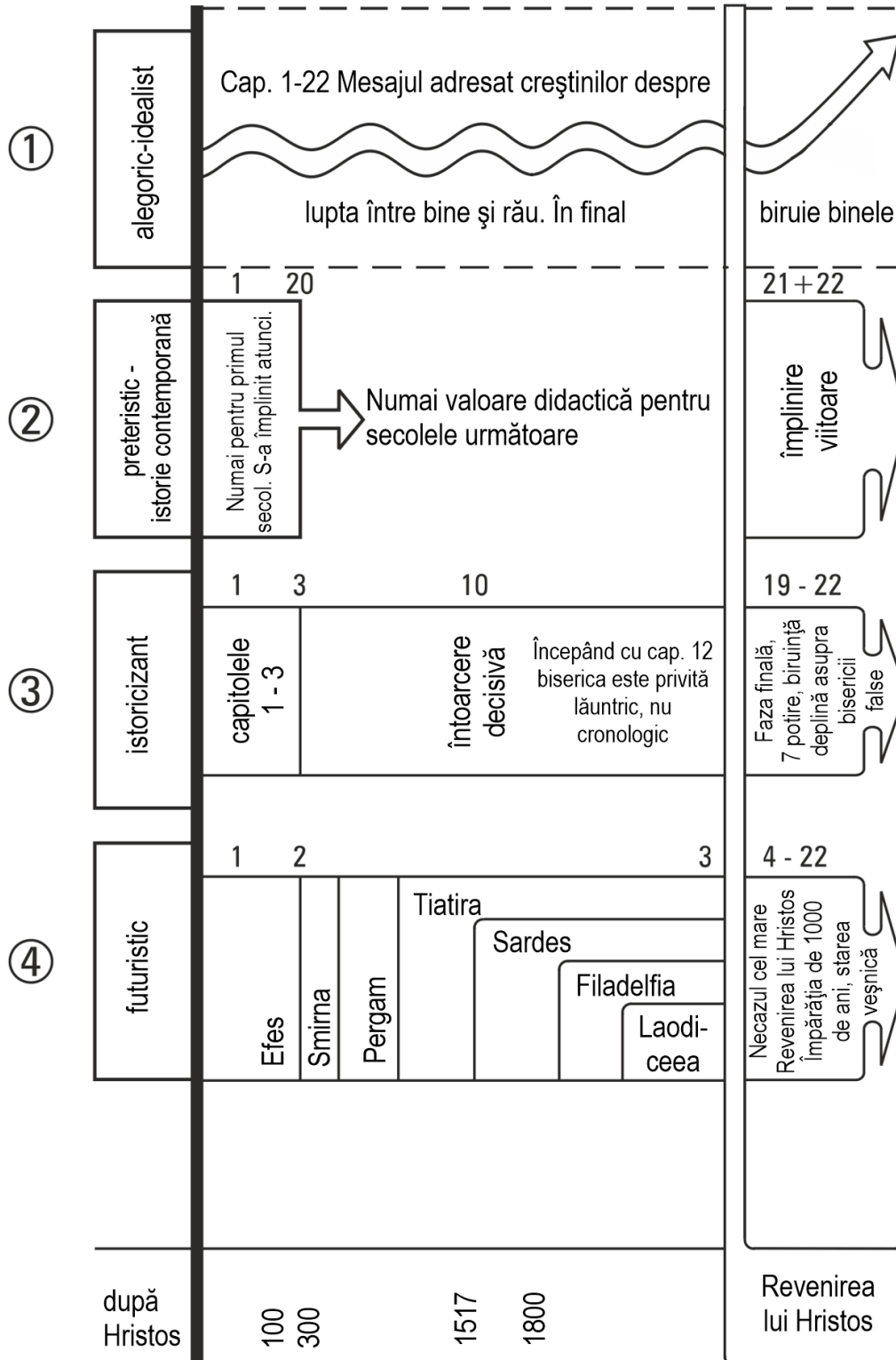
H.B. Swette: vezi 1.7

M.C. Tenney: *Interpreting Revelation*. Vezi 1.7

MC. Tenney: *New Testament Survey*. Vezi 1.7.

3. Interpretarea cărții

Cele mai importante patru feluri de interpretare a Apocalipsei

4. Simbolistica Apocalipsei

4. Simbolistica Apocalipsei

Ceea ce se observă în primul rând la studiul Apocalipsei este folosirea frecventă a limbajului simbolic. Și în alte cărți ale Bibliei se întâlnește aceasta, în mod deosebit în unele cărți profetice din Vechiul Testament, care sunt foarte înrudite cu Apocalipsa, cum ar fi Daniel, Ezechiel și Zaharia. Apocalipsa, ca și carte a Noului Testament, este unică în felul ei în această privință. Caracterul ei simbolic este exprimat deja din primul verset. Cuvântul „a arăta” (*semaino*) este derivat de la cuvântul pentru „semn” (*semeinon*) și redă felul în care se dezvăluie unui vizionar ce este ascuns. În antichitate era o denumire pentru facerea cunoscut cele ale oracolului din Delfi din Grecia antică. Plutarh citează pe Heraclit, care ar fi spus că acest oracol *oute legei, oute kryptei, alla senaibei* („nici nu explică, [nu face cunoscut direct], nici nu ascunde, ci face cunoscut prin „semne”, simboluri”). În acest fel și Hristos nu a dat revelația Sa nici în limbaj vorbit și nici în limbaj acoperit, ci (în principal) în vorbire simbolică.

Simbolurile din cartea aceasta sunt luate în mod deosebit din natură. Din natura fără viață găsim soarele și luna, pământul și stelele, norii și adâncul, curcubeul, tunetul și fulgerul, vântul și grindina, râuri și marea, munți și insulă, cutremur și foc. Din lumea plantelor întâlnim copaci (de exemplu palmieri, măslini), iarbă, grâu, viță de vie și vermuț. Din lumea animalelor găsim mielul, calul, vițelul, lăcuste, scorpion, leopard, urs, leu, broască, vultur, șarpe, păsări, pești și animale care nu se întâlnesc în natură, cum ar fi balaurul și fiarele din Apocalipsa 13; se întâlnesc și alte părți componente ale animalelor, cum ar fi sânge, coarne, cap, aripi, țepușe, coadă, gură și dinți. Din lumea umană cunoaștem mama și copilul, curva și mireasa, bătrânii și martorii, secerători și pe cei ce sună cu trâmbița. Din lumea culturii descind între altele cărți și haine, talerul cântarului și paharul de băut, aparate de război (platoșă, sabie, arc, nuia de fier, care de luptă), instrumente muzicale (harfa, flaut, trâmbiță), unelte agricole (seceră, teasc), unelte sfinte (Templu, altar, chivot, luminător, mare de sticlă, tămâie), obiecte din arhitectură (templu, stâlpi, cetate, străzi, acoperiș, poartă), atribute împărătești (cununi, tron) și materiale prețioase (aur, pietre scumpe, perle).

4.1 Explicarea simbolicii

Desigur pentru explicarea cărții este foarte esențial felul în care se înțelege această vorbire simbolică. Aceasta pare mai grea decât este, deoarece o parte mare a simbolurilor folosite sunt explicate în cartea însăși sau prin alte cărți ale Bibliei. Vorbind la modul general, în cartea Apocalipsa se pot recunoaște patru feluri de simboluri:

- Simboluri care sunt explicate direct în carte;
- Simboluri care se explică din contextul cărții;
- Simboluri care se explică pe baza Vechiului Testament;
- Simboluri care se explică prin surse din afara Bibliei.

Simbolurile explicate prin cartea însăși

Din această categorie fac parte cel puțin următoarele simboluri:

- Șapte stele = îngeri ai celor șapte biserici (Apoc. 1.16,20).
- Șapte sfeșnice = șapte biserici (Apoc. 1.13,20).
- Șapte făclii de foc = cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu (Apoc. 4.5).
- Șapte ochi = cele <șapte> Duhuri ale lui Dumnezeu (Apoc. 5.6).

4. Simbolistica Apocalipsei

- Potire de aur pline cu tămâie = rugăciunile sfinților (Apoc. 5.8, compară cu 8.3).
- Balaurul mare = diavolul sau satan (Apoc. 12.3,9; 20.2).
- Ape multe = popoare și mulțimi și națiuni și limbi (Apoc. 17.1,15).
- Șapte capete = (a) șapte munți, (b) șapte împărați (Apoc. 17.3,9,10).
- Zece coarne = zece împărați (Apoc. 17.3,12).
- In subțire, strălucitor și curat = dreptatea sfinților (Apoc. 19.8).

În practica interpretării devine clar că explicarea acestor simboluri este valabilă în toată cartea.

Simboluri explicate din contextul cărții

Din această categorie putem socoti următoarele simboluri:

- Steaua căzută din cer pe pământ (Apoc. 9.1) pare să fie îngerul Adâncului (Apoc. 9.11).
- „Noul Ierusalim” (Apoc. 21) este explicat și prin contrastul cu Ierusalimul real, pământesc (Apoc. 11.8).
- Femeia din Apoc. 12.1 pare din context să fie mama lui Hristos (Apoc. 12.4,5) și de aceea (și pe baza altor argumente) Israel.
- Expresia „timp, timpuri și o jumătate de timp” este explicată prin denumiri „patruzeci și două de luni” (Apoc. 11.2; 13.5) și „o mie două sute șazeci de zile” (Apoc. 11.3; 12.6) (= trei ani și jumătate).
- Curva (Apoc. 17.1,5) = cetatea cea mare (Babilon) (Apoc. 17.8) = femeia care șade pe cei „șapte munți” (= Roma) (Apoc. 17.9) este explicată prin contrastul cu mireasa, femeia Mielului (compară Apoc. 17.1 și 21.9).
- Călărețul pe calul alb (Apoc. 19.11-16,19) pare să fie Hristos confirm descrierii.

Simboluri explicate (sau cel puțin deslușite) în Vechiul Testament

Din această categorie fac parte următoarele simboluri:

- Pomul vieții (Apoc. 2.7; 22.2; compară cu Geneza 2.9; 3.22,24).
- Mana ascunsă (Apoc. 2.17; compară cu Exodul 16.33,34; Evrei 9.4).
- Toiagul de fier (Apoc. 2.27; compară cu Psalmul 2.9).
- Cheia lui David (Apoc. 3.7; compară cu Isaia 22.22)
- Curcubeul (Apoc. 4.3; 10.1; compară cu Geneza 9.8-17; Ezechiel 1.22).
- Bătrânii (Apoc. 4.4; compară cu Isaia 24.23).
- Marea de sticlă (Apoc. 4.6; 15.2; compară cu Exodul 30.17-21; Ezechiel 1.22).
- Cele patru ființe vii (Apoc. 4.6-8; compară cu Ezechiel 1.5-18; 10.12-14; Isaia 6.2,3).
- Leul din seminția lui Iuda (Apoc. 5.5; compară cu Geneza 49.9,10).
- Pecetluirea pe frunte (Apoc. 7.3; 9.4; compară cu Ezechiel 9.4).
- Altarul de aur (Apoc. 8.3; 9.13; compară cu Exodul 30.1-10).
- Cei doi martori (Apoc. 11.3-12; compară cu Zaharia 4.3,11-14; Maleahi 4.4-6).
- Fiara din mare (Apoc. 13.1-10; compară cu Daniel 7.2,3,7,8).
- Babilonul cel mare (Apoc. 14.8; 17.5; 18.2; compară cu Isaia 21.9; Ieremia 51.8).
- Iazul de foc (Apoc. 19.20; compară cu Isaia 30.33).

Simboluri explicate prin surse din afara Bibliei

Probabil unor cititori li se va părea nesatisfăcător că anumite simboluri din Apocalipsa trebuie explicate prin surse din afara Bibliei. Însă acești cititori ar trebui să se gândească că astfel de simboluri nicidecum nu erau străine pentru cititorii inițiali ai cărții. După nouăsprezece secole cititorii de astăzi nu mai au aceeași cunoștință despre lumea înconjurătoare așa cum aveau

4. Simbolistica Apocalipsei

cititorii din primul secol. De aceea este necesară studierea relațiilor de viață din primul secol, nu numai pentru a înțelege fundalul istoric al cărții, ci și pentru a putea explica anumite simboluri. Unele exemple pot lămuri aceasta:

„Piatra albă” din Apocalipsa 2.17 nu se întâlnește niciunde în alt loc în Biblie și nici nu se explică din context. În privința aceasta este clar că noi suntem dependenți de surse din afara Bibliei. Însă prin aceasta nu este ușor, căci sunt mai multe posibilități (vezi în privința aceasta comentariul nostru):

- Piatra pe care se scria numele candidatului la alegeri care urma să fie ales;
- Piatra albă care uneori era dată la zilele de sărbătoare ca un fel de bilet gratuit (zilele nefaste erau desemnate cu o piatră neagră);
- Piatra albă care era aruncată de un judecător, pentru a declara liber pe un întemnițat;
- O amuletă gravată cu o sentință secretă;
- Semnul prieteniei și protecției;
- Un diamant alb strălucitor.

„Stâlpii” din „Templul lui Dumnezeu” ne amintesc desigur direct de stâlpii templului lui Solomon (1 Împărați 7.15-22); încă pentru cititorii primului secol aceasta era oricum de înțeles, deoarece ei erau obișnuiți cu stâlpii mulți din templele romane, care erau neapărat necesari pentru structura, stabilitatea și frumusețea construcției.

„Alifia pentru ochi” din Apocalipsa 3.18 devine foarte clară dacă se știe că Laodiceea era renumită pentru pudra pentru ochi folosită pentru ochii inflamați. Era fabricată sub formă de tablete și exportată. Acestea erau măcinate și aplicate pe ochi. Această explicație clarifică contrastul: laodiceenii se laudau cu alifia lor pentru ochi, fără să înțeleagă că ei înșiși aveau nevoie (din punct de vedere spiritual) de „alifie pentru ochi”.

„Cartea cu șapte peceti” (Apocalipsa 5.1; 6.1-17; 8.1) nu este o carte modernă cu pagini, ci este o rolă de papirus, care era complet înfășurată și pecetluită cu șapte peceti, așa că nu se putea desfășura cartea fără să nu se rupă pecetile. Ceea ce era deosebit la această carte era faptul că în contrast cu rolele normale de carte aceasta era scrisă „pe dinăuntru și pe dinafară”. O carte scrisă pe ambele părți și în afară de aceasta pecetluită trebuia să facă impresie asupra fiecăruia care o privea. Acesta o va considera un document neobișnuit de important, probabil un document juridic sau al guvernului.

4.2 Ce este simbolic, ce este textual?

Una din întrebările cele mai grele referitoare la simbolica cărții Apocalipsa este cea referitoare la ce se referă această simbolică. Recunoașterea categoriilor prezentate în capitolul anterior nu este așa grea; problemele încep abia după aceea: ce este cu multele descrieri, la care nu este firește clar că este vorba de simboluri? Un exemplu important este descrierea catastrofelor, care lovesc pământul la sunetul primelor patru trâmbițe și la vărsarea primelor patru potire (Apocalipsa 8.6-12; 16.1-9). Aici este vorba de grindină, foc, sânge, copaci, iarbă, un munte mare în flăcări și o stea, de asemenea în flăcări, de râuri, izvoare de apă, pelin, soare, lună, stele, bășici. Întrebarea este, în ce măsură aici este vorba de lucruri simbolice și de lucruri în adevăratul sens al cuvântului.

La această întrebare s-au dat cele mai diferite răspunsuri. Ca să dăm două exemple: Rossier interpretează toate aceste lucruri ca simboluri; pentru explicarea acestor simboluri el a dedicat chiar o cărticică proprie. Opus lui stă Newell, care accentuează categoric că în Apocalipsa trebuie înțeles în adevăratul sens al cuvântului tot ce nu se recunoaște clar a fi simbol.

4. Simbolistica Apocalipsei

Înțelegerea noastră în privința aceasta s-a dezvoltat de la înțelegerea strict simbolică la o înțelegere mai mult textuală, și anume din trei motive:

În primul rând trebuie să se pună întrebarea, de ce anumite simboluri din carte se explică singure, iar altele nu. În parte este vorba în această categorie de simboluri pe care le-am văzut deja, fără ca să le recunoaștem ca simboluri din restul Scripturii. Însă la multe (presupuse) simboluri nicidecum nu este așa, și trebuie să te întrebi cu ce drept în astfel de cazuri vorbim despre simboluri. Este de presupus că acolo unde nu este clar vorba de simboluri să se dea prioritate explicației textuale.

Cu toate că acesta nu este un argument decisiv, trebuie totuși să se rețină că marele dezavantaj al unei interpretări exclusiv simbolică este acela că în acest caz o mare parte a cărții în realitate nicidecum nu poate fi explicată. Dacă copacii, munții, corpurile cerești, râurile, izvoarele de apă și așa mai departe sunt înțelese în sens simbolic, atunci nu se poate spune ce reprezintă aceste simboluri; aceasta va putea deveni clar abia în ultima fază a timpului din urmă. Pentru noi (și multe generații anterioare) aceasta înseamnă că o mare parte a cărții rămâne total vagă pentru noi. În cazul unei interpretări textuale aceasta este mult mai puțin așa, chiar dacă și în acest caz nu știm întotdeauna despre care munți și râuri este vorba.

Unul din motivele pentru care odinioară s-a pus accent pentru o interpretare exclusiv simbolică constă în aceea că în timpul acela nu se putea imagina o eventuală împlinire textuală. Prin „progresul” științei noi suntem astăzi (din păcate) obișnuiți cu puterea nucleară, care poate duce la dezlănțuirea de catastrofe gigante la nivel cosmic (compară cu „puterile cerurilor vor fi clătinate” Matei 24.29), într-o clipă poate face să putrezească carnea de pe picioare (Zaharia 14.12), să întunece corpurile cerești, arde mii de hectare de vegetație și poate nimici deodată milioane de creaturi (compară cu Apocalipsa 8 și 16). Numai aceasta nu este un argument pentru interpretarea textuală, însă este un argument împotriva înclinării de odinioară (conștientă sau inconștientă) contra unei interpretări textuale.

Unde este în cartea Apocalipsa granița exactă între interpretarea textuală și cea simbolică nu poate spune cu certitudine nici un comentator. Problema devine mai mare și prin aceea că trebuie să se presupună, de exemplu, că uneori o „piatră” trebuie cu siguranță interpretată simbolic (Apocalipsa 9.1), alteori probabil textual (Apocalipsa 8.12). Același lucru este valabil pentru „nor” (Apocalipsa 10.1 respectiv 1.7; 14.14), „râu” (Apocalipsa 22.1 respectiv 16.4), „cal” (Apocalipsa 19.11 respectiv 14.20), și așa mai departe. În Apocalipsa 6.14 „munții” se deplasează de la locul lor, în timp ce în versetul 15 oamenii se ascund în munți. În acest ultim caz este evident că „muntele” trebuie înțeles textual, în primul caz trebuie înțeles simbolic.

4.3 Numere: simbolice și în adevăratul sens al cuvântului

Un exemplu frumos despre lucrurile care trebuie o dată înțelese probabil simbolic și altă dată textual avem în multele numere din Apocalipsa. De fapt este și mai complicat: numerele au în carte întotdeauna un înțeles simbolic, dar pe lângă aceasta au și un înțeles textual sau chiar nu au. Ca să dăm un exemplu: numărul șapte are întotdeauna înțelesul de desăvârșire, de plinătate lăuntrică, însă textual desemnează uneori un număr (de exemplu, șapte biserici din Asia) iar alteori un număr simbolic (de exemplu, cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu, cele șapte coarne ale Mielului), și alteori nu putem spune cu certitudine (de exemplu, la cele șapte peceti). Și mai complicat devine prin faptul că numerele pot desemna o mărime, a cărei dimensiune reală poate fi redată simbolic. Astfel Apocalipsa 7.1-8 se referă la o mulțime reală de israeliți, dar cât exact de mare va fi această mulțime nu se poate spune cu certitudine, deoarece numărul 144000 poate fi simbolic.

4. Simbolistica Apocalipsei

Numerele folosite le redăm aici în rezumat, la care printr-un S sau T le vom marca dacă probabil (?) numărul în cazul respectiv trebuie înțeles probabil simbolic sau textual. Pentru o cercetare mai detaliată recomandăm pe Grant.

Doi (contrast; împărțire; mărturie). Moartea a doua (Apoc. 2.11; 20.6,14; 21.8) (T); cei doi martori (Apoc. 11.3,4,10) (T?); cele două aripi ale vulturului cel mare (Apoc. 12.14) (S); cele două coarne ale fiarei a doua (Apoc. 13.11) (S).

Trei (spațialitate). A treia parte a pământului inclusiv oamenii (Apoc. 8.7-12; 9.15,18; 12.4) (T?); celei trei „Vai!”-uri (Apoc. 8.13; 9.18) (T); cele trei broaște (S) = trei duhuri necurate (T) (Apoc. 16.13,14); cele trei părți ale cetății mari (Apoc. 16.19) (S?).

Trei și jumătate (jumătate din șapte). Trei zile și jumătate (Apoc. 11.9,11) (T).

Patru (pământul). Cele patru ființe vii (Apocalipsa 4.6 până inclusiv Apoc. 19.4) (S); cele patru părți ale pământului (Apoc. 6.8) (T?); cei patru îngeri în cele patru colțuri ale pământului (Apoc. 7.1,2) (T?); cele patru coarne ale altarului (Apoc. 9.13) (S?); cei patru îngeri la râul Eufrat (Apoc. 9.14,15) (T); cele patru colțuri ale pământului (Apoc. 20.8) (T în sensul celor patru puncte cardinale; realmente natural S).

Cinci (responsabilitate). Cinci luni de chin (Apoc. 9.5,10) (T).

Șase (numărul omului; ceea ce stă sub șapte, desăvârșirea divină). Șase aripi (Apoc. 4.8) (S).

Șapte (desăvârșirea lăuntrică, plinătate). Șapte sfeșnice (S) = șapte biserici (T) (Apoc. 1.4,11-13,20b; 2.1); șapte stele (S) = cei șapte îngeri ai bisericilor (T?) (Apoc. 1.16,20a; 2.1; 3.1); șapte făclii de foc (S) = cei șapte ochi ai Mielului (S) = cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu (S) (Apoc. 1.4; 3.1; 4.5; 5.6); șapte peceti (Apoc. 5.1,5; 6.1) (T?); cele șapte coarne ale Mielului (Apoc. 5.6) (S); cei șapte îngeri cu cele șapte trâmbițe (Apoc. 8.2,6) (T); șapte tunete (Apoc. 10.3,4) (S?); șapte capete ale balaurului (Apoc. 12.3) (S); șapte capete ale primei fiare (Apoc. 13.1; 17.3,7,9-11) (S); cei șapte îngeri cu ultimele șapte plăgi (Apoc. 15.1,6-8; 16.1; 17.1; 21.9) (T). (Compară și cu șapte mii în Apoc. 11.13; T?).

Opt (început nou după șapte). Fiara este „al optulea” (Apoc. 17.11) (T).

Zece (de două ori cinci). Zece zile de necaz (Apoc. 2.10) (T>S); a zecea parte a cetății (Apoc. 11.13) (T?); cele zece coarne ale balaurului (Apoc. 12.3) (S); cele zece coarne ale primei fiare (Apoc. 13.1; 17.3,7,12,16) (S).

Doisprezece (de trei ori patru; guvernare desăvârșită). o cunună cu douăsprezece stele (Apoc. 12.1) (S); cele douăsprezece porți ale noului Ierusalim (= douăsprezece perle) cu doisprezece îngeri și douăsprezece nume ale semințiilor lui Israel (Apoc. 21.12,21) (S); cele douăsprezece temelii ale zidului noului Ierusalim cu numele celor doisprezece apostoli ai Mielului (Apoc. 21.14,19,20) (S); cele douăsprezece roade ale pomului vieții (Apoc. 22.2) (S); (compară cei douăsprezece mii de pecetluiți din fiecare seminție a lui Israel în Apoc. 7.5-7; [T?]; lungime, lățimea și înălțimea de douăsprezece mii de stadii la noul Ierusalim, Apoc. 21.16; [S].)

Douăzeci și patru (de două ori doisprezece). Cele 24 de tronuri cu cei 24 de bătrâni (Apoc. 4.4,10; 5.8; 11.16; 19.4) (S).

Patruzeci și doi (de trei ori și jumătate doisprezece). Patruzeci și două de luni de asuprire (Apoc. 11.2; 13.5) (T).

O sută patruzeci și patru (de douăsprezece ori doisprezece). Dimensiunea noului Ierusalim (Apoc. 21.17) (S). (compară și cei 144 000 de pecetluiți în Apoc. 7.1-8; T?) (cei 144 000 care Îl urmează pe Miel în Apoc. 14.1-5; (T?).

4. Simbolistica Apocalipsei

Șase sute șazeci și șase (de trei „ori” șase). Numărul fiarei (Apoc. 13.19) (S).

O mie (de zece ori zece ori zece). Cei o mie de ani (Apoc. 20.2-7) (T).

O mie două sute șazeci (de trei ori și jumătate 360). Cele 1260 de zile de mărturie (Apoc. 11.3) și ocrotirea (Apoc. 12.6) (T).

O mie șase sute. Cele 1600 de stadii (Apoc. 14.20) (T).

4.4 Lucrări citate

F.W. Grant: *The Numerical Structure of Scripture*. 1887, scrisă în 1899, reprodusă New York 1956.

W.R. Newell; *The Book of Revelation*. Chicago 1935.

H. Rossier: *Le Langage symbolique de l'Apocalypse*. Reprodusă Vevey 1961.

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

Așa cum s-a amintit în capitolul 3, în capitolul acesta și în cele următoare sunt o serie de noduri exegetice de dezlegat, înainte să putem începe cu interpretarea verset-cu-verset. Aceste noduri sunt: *interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa* (cele șapte biserici reprezintă conform înțelegerii noastre șapte etape succesive ale istoriei Bisericii) (tema acestui capitol); *interpretarea pretribulaționistă a capitolelor 6-19 din Apocalipsa* (Biserica va fi răpită înainte de necazul cel mare; începând cu capitolul 4 ea se află glorificată în cer) (tema capitolului 6) și *interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa* (revenirea lui Hristos are loc înainte de instaurarea Împărăției de o mie de ani pe pământ) (tema capitolului 7).

Încă o dată spunem categoric că toate aceste întrebări au ca premisă interpretarea futuristă a cărții, care a fost prezentată în capitolul 3, și că aceste trei întrebări sunt legate una de alta. Astfel interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa este și un argument pentru interpretarea pretribulaționistă a capitolelor 16-19, așa cum vom vedea. Și invers, interpretarea pretribulaționistă sprijină totodată interpretarea profetică a celor șapte biserici. Privit superficial s-ar putea vedea așa că noi suntem aici încurcați într-un cerc vicios. Dar nu se poate evita să nu se trezească această impresie; orice formă de interpretare exegetică dă naștere în mod necesar la această impresie. Interpretarea Scripturii nu este o chestiune a unei forme de logică de fier, ci pe cât posibil de mult o ascultare de Scriptură, o comparare a unei Scripturi cu alta și astfel să ajungi la o interpretare care este pe cât posibil în concordanță cu toate pasajele din Scriptură.

Cine a descoperit odată în Scriptura însăși „cheia” pentru interpretarea corectă a Scripturii va constata că cu această „cheie” bună deschide ușor „lacătul” oricărei uși care dă intrarea la o anumită problemă exegetică. Cine a descoperit ușor o „ușă” va descoperi că alte „uși” sunt mai ușor de deschis. Dar cine lucrează cu „cheia” falsă (de exemplu cu o cheie posttribulaționistă sau achliastă) va putea deschide fiecare „lacăt” numai cu mult efort și multe huruituri. În afară de aceasta fiecare „ușă” se va deschide cu efort mult mai mare decât cea anterioară. Încă o dată: cine se așteaptă la o „dovadă logică” pentru o anumită interpretare va fi întotdeauna dezamăgit. Dar cine cercetează Scriptura pe cât posibil liber, sincer și fără prejudecăți și compară între ele diverse proceduri exegetice, după părerea noastră va descoperi cu siguranță „cheia” cu care multe „uși” din cartea aceasta se pot deschide cel mai ușor.

5.1 Cele șapte biserici

Să studiem acum prima din cele trei probleme exegetice de rezolvat ale cărții. La interpretarea capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa trebuie accentuat că scrisorile adresate celor șapte biserici din Asia cu siguranță nu trebuie interpretate exclusiv profetic. Este vorba de șapte biserici existente în timpul acela, care se aflau într-o anumită stare spirituală. Faptul că Hristos li se adresează cu laudă și atenționare a avut în primul rând importanță practică pentru biserici. Lor le-a fost trimisă în primul rând întreaga carte, inclusiv cele șapte scrisori. La acest prim scop al capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa s-a îndreptat atenția deja la recenzia interpretării „preteriste” a Apocalipsei (vezi capitolul 3). Totodată avem convingerea că nu trebuie să rămânem la această interpretare istorică, așa cum vrem să justificăm acum mai detaliat.

Spus pe scurt, interpretarea escatologic-profetică a capitolelor 2 și 3 înseamnă că cele șapte scrisori se referă profetic la șapte etape succesive ale istoriei Bisericii, începând cu sfârșitul primului secol și până la răpirea Bisericii, care este prezentată în Apocalipsa 4 (vezi capitolul 6). Detalii se găsesc în interpretarea viitoare a fiecărei scrisori.

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

Efes: prima decădere în biserica post-apostolică, în care se conturează deja decăderea morală definitivă (părăsirea „dragostei dintâi”). Sunt însă mulți plini de râvnă pentru misiune și multe dovezi de caritate. Curente false, cum ar fi gnosticismul și montanismul și în mod deosebit iudaismul, pătrund în doctrina mântuirii și în organizațiile bisericești.

Smirna: perioada marilor prigoane ale creștinilor în secolul al doilea și al treilea, în mod deosebit prigoanele planificate din timpul cezarilor Decius (249-251), Valerian (257-258) și Dioclețian (303-313). Ultima a durat 10 ani (compară cu „zece zile”). Și prigoanele din timpul lui Marc Aurelianus (167-177) și Septimus Severus (200-210) au durat fiecare zece ani.

Pergam: perioada în care biserica („cezaro-papismul”) a devenit dependentă de stat începând cu creștinizarea Imperiului Roman sub Constantin cel Mare (312-337). Au crescut puternic influențele păgâne (idolatria și curvia spirituală), cultul sfinților, mistica, asceza, zilele de sărbătoare „creștine”. Ca „Antipa” credincios este în biserică o personalitate ca Athanasius.

Tiatira: perioada bisericii Evului Mediu: după căderea Imperiului Roman de vest are loc o întărire puternică a papalității, în mod deosebit începând cu Gregor cel mare (590-604), și un imperiu german „creștin”, în mod deosebit începând cu Carol cel mare (768-814, împărat începând cu anul 800). Lupte de putere înverșunate între împărat și papa (luptă de investitură), în care papa a triumfat în secolul al 13-lea (Ioncențiu III, Bonifacius III). Decăderea în secolul al 14-lea și al 15-lea, în final decăderea morală îngrozitoare a papalității. O rămășiță credincioasă de personalități precum Franz von Assisi, John Wycliff și Johannes Hus și mișcări cum ar fi cea a valdenzilor și albigenzilor, a fraților bömi și a fraților obișnuiți.

Sardes: perioada protestantismului de stat și al poporului începând cu secolul al 16-lea, a luat naștere prin lucrarea Duhului lui Dumnezeu (Reforma), dar cu tot efectul spiritual mare s-a cufundat într-o lucrare lipsită de viață a omului. Certuri mari între ei. Protestantismul se pune sub protecția autorităților lumesti; pretutindeni iau naștere biserici naționale. Sunt puțini cei care au privirea îndreptată spre necesitatea unei reforme lăuntrice (pietismul, puritanismul, „nadere reformatie”). În mod deosebit în protestantism ia ființă deismul și „iluminismul”, inclusiv critica Bibliei.

Filadelfia: perioada despărțirii multor credincioși de protestantismul popular (secolul al 19-lea) (precursor: metodiștii în secolul al 18-lea). Mișcări de trezire, dizidenți, independenți. Cele mai consecvente sunt grupările evanghelice anti-bisericești și anti-sectante, care vor să se reîntoarcă radical la principiile Noului Testament cu privire la viața creștină personală și de comunitate.

Laodiceea: cea mai gravă abatere de la Scriptură în timpul din urmă (secolul al 20-lea) – pe lângă decăderea adâncă, ce durează deja de mult timp, a bisericii romane și a protestantismului popular – se află tocmai în formare mișcări (arogante) de revitalizare și sciziune precum adventiști, mormoni, martorii lui Iehova, noi-apostolici, știința creștină, dar și la metodiști, reformați și cu privire la „mișcarea fraților” la frații tayloriști (sau „frații englezi”). Ce era cald în Filadelfia a devenit căldicel și dezgustător în Laodiceea. Fiecare grupare, care a rezultat din mișcarea Filadelfia a secolului al 19-lea, ar face bine, oricât de „fidelă Bibliei” ar fi ea, să se întrebe în ce măsură duhul căldicel și arogant din Laodiceea a devenit activ în ea.

Vom prezenta acum un număr mare de argumente pentru această interpretare profetic-escatologică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa. Niciunul din ele nu este în el însuși decisiv, și nici nu ar fi greu să se despartă argumentele unul de altul și să fie criticat fiecare în parte. Însă despre ce este vorba, este imaginea de ansamblu a tuturor argumentelor. Și atunci suntem convinși că cercetătorii Scripturii cu greu se vor putea sustrage puterii acestor argumente.

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

5.2 Însușiri generale

În primul rând este important să se vadă că întreaga carte este denumită în Apocalipsa 1.3 ca „profeție”. Aceasta nu poate fi valabil numai pentru Apocalipsa 4-19, ci este valabil și pentru Apocalipsa 1, unde Hristos ne este prezentat în înfățișarea profetică din Daniel 7 și 10: înfățișarea Fiului Omului, care este pe cale să facă judecata. Deci acest caracter profetic trebuie să fie valabil și pentru Apocalipsa 2 și 3. În afară de aceasta cuvântul „profeție” are în Apocalipsa un caracter clar *escatologic*, adică el se referă la lucruri viitoare. Aceasta devine deja clar din expresia „ca să le arate robilor Săi ce trebuie să aibă loc în curând”, din Apocalipsa 1.1 (compară cu Apocalipsa 22.6). Deci nu este vorba de a spune, „profeție” înseamnă aici nu mai mult decât zidire și încurajare și mângâiere (compară cu 1 Corinteni 14.3). „Profeție” este aici precizie despre evenimente viitoare, și anume în mod deosebit precizarea judecății, care va fi făcută la revenirea lui Hristos (vezi în continuare). Însă atunci trebuie să putem arăta acest caracter profetic, care se găsește în toate capitolele acestei cărți, și în Apocalipsa 2 și 3. Și acolo este vorba nu numai de precizarea unor eventuale judecăți venite asupra bisericilor de atunci, ci și de ultima judecată asupra creștinătății, ca martor responsabil pe pământ.

În capitolul 2 am încercat să arătăm clar că noi putem găsi cheia pentru subîmpărțirea cărții în Apocalipsa 1.19. Noi ne-am alăturat de interpretarea, potrivit căreia versetul acesta face o împărțire în trei părți a cărții: expresia „ce ai văzut” se referă la Apocalipsa 1, „cele ce sunt” se referă la starea celor șapte biserici, descrisă în Apocalipsa 2 și 3, și „ce va fi după acestea [adică, după timpul actual]” se referă la Apocalipsa 4-22 (compară cu expresia aproape identică „cele ce trebuie să aibă loc după acestea” din Apocalipsa 4.1!). În interpretarea noastră pretribulaționistă a capitolelor 4-19 din Apocalipsa se profetește în aceste capitole despre timpul de după răpirea Bisericii (așa cum ea este descrisă în Ioan 14.1-3; 1 Corinteni 15.51-55; 1 Tesaloniceni 4.13-17), deci când Biserica va fi glorificată în cer (detalii în privința aceasta vezi în capitolul 6). Această interpretare consolidează ideea că în Apocalipsa 2 și 3 găsim profetic întreaga istorie a creștinătății pe pământ. „Ce este” cuprinde întreaga perioadă începând cu sfârșitul secolului întâi și până la răpirea Bisericii. Să se ia seama și la formularea „după acestea” din Apocalipsa 4.1, care arată că evenimentele descrise în Apocalipsa 4 și capitolele următoare, se anexează direct la evenimentele din Apocalipsa 2 și 3. Aceasta se înțelege numai dacă Apocalipsa 2 și 3 se interpretează nu numai textual, ci și profetic. Apocalipsa 3 se termină cu scrisoarea către Laodiceea. Aceasta se referă la starea finală a mărturiei creștine pe pământ, care se caracterizează înainte de toate prin curente mari de învățături rătăcitoare scurt înainte de revenirea lui Hristos. Apocalipsa 4 se leagă direct de aceasta, prin aceea că noi împreună cu Ioan (ca să spunem așa) suntem introduși în cer (și simbolic și cu Biserica!) (compară Apocalipsa 4.1: „O ușă era deschisă în cer ... Suie-te aici și-ți voi arăta cele ce trebuie să aibă loc după acestea”), unde întâlnim situația care va domni în tribunalul ceresc imediat după răpirea Bisericii (pentru detalii în privința aceasta vezi capitolul 6).

Este important ca în argumentarea noastră să includem și caracterul general al slujbei lui Ioan. Cuvintele enigmatice ale Domnului din Ioan 21.22 („Dacă vreau ca el [Ioan] să rămână până vin, ce-ți pasă ție?”) sunt nu numai o mustrare adresată lui Petru, ci întreg pasajul (versetele 20-23) trebuie să aibă un sens mult mai profund. Așa cum Hristos descrie slujba lui Petru în versetele 15-19 („paște mieluceii Mei” – „păstorește/pășunează oile Mele”), la fel El schițează în versetele 20-23 caracterul slujbei lui Ioan: aceasta va „rămâne” până la revenirea lui Hristos. Versetul 23 arată clar, că aceasta nu înseamnă că Ioan nu va muri; deci rămâne numai o posibilitate: slujba lui va rămâne până la revenirea lui Hristos. Această „a rămâne” nu înseamnă numai că această slujbă a lui Ioan se referă la revenirea ca atare; și aceasta este corect, căci nimeni – cu excepția lui Hristos Însuși (Matei 24 și 25) – nu descrie în Noul Testament așa de detaliat revenirea lui Hristos, precum o face Ioan (Apocalipsa 19). Dar „rămânerea” slujbei lui Ioan se referă la întreaga perioadă a istoriei creștine până la revenirea lui Hristos. Într-adevăr și

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

Pavel face profeții referitoare la creștinătate (2 Tesaloniceni 2; 1 Timotei 4; 2 Timotei 3), dar Ioan este cel care a primit categoric misiunea să illustreze profetic istoria creștină. El face aceasta în epistolele sale, în care el scrie despre „ceasul din urmă” și despre „antihrist”, dar în mod deosebit face aceasta în cartea noastră. De aceea noi credem că nimeni altul decât Ioan putea să scrie Apocalipsa. Dar atunci ne așteptăm tocmai de la această carte la un studiu profetic despre istoria creștină ca atare. Este exact ceea ce noi avem în Apocalipsa 2 și 3. (Vezi în privința aceasta, printre alții, interpretarea cărții Apocalipsa făcută de J.N. Darby în Synopsis, pag. 376-381.)

Nu trebuie să provoace nici o uimire faptul că o anumită stare istorică are totodată un înțeles profetic sau își aruncă umbrele spre evenimente viitoare. Găsim aceasta deseori în Scriptură, și anume în cărțile profetice ale Vechiului Testament.

Unele exemple: Isaia 36-39 constituie unele capitole „pur” istorice într-o carte pur profetică. Ele par chiar de prisos, deoarece în cea mai mare parte a lor sunt aproape identice cu 2 Împărați 18.13-20.21. Însă ele sunt importante în Isaia ca prevestitori ai evenimentelor viitoare, care sunt descrise în alte locuri ale cărții (ca de exemplu judecata viitoare asupra Asiriei în legătură cu revenirea lui Hristos în întemeierea Împărăției păcii; Isaia 28-35) (vezi Rossier, pag. 79,80).

Cartea Daniel constă dintr-o așa-numită parte istorică și una așa numita parte profetică; dar și aici în realitate întreaga carte este profetică: evenimentele istorice din Daniel 1-6 sunt totodată simbolizări ale evenimentelor profetice, prin aceea că soarta primului imperiu babilonian cu împărații lui arată spre ultimul din cele patru imperii mondiale, împărăția romană reinstaurată cu căpeteniile ei demonice (compară cu Apocalipsa 13) (vezi Fijnvandraat).

Cartea Iona nu conține nici o comunicare escatologică; și cu toate acestea este o carte profetică, și anume prin aceea că evenimentele descrise în ea constituie o referire simbolică la Israel și la popoarele din timpul din urmă (vezi Ouweneel: *Het boek Jona*). De asemenea noi credem că Apocalipsa 2 și 3 se referă la situații istorice existente, dar totodată dau un indiciu referitor la evenimente viitoare, și anume, la istoria creștinătății.

Noi putem compara Apocalipsa 2 și 3 și în alt mod cu alte pasaje profetice ale Scripturii. Deseori este așa, că o anumită perioadă profetică - ca în acest caz timpul creștinismului, după părerea noastră - este prezentată într-o privire de ansamblu, care constă din șapte etape. Exemplele cele mai cunoscute sunt:

Geneza 1: Cele șapte zile ale creației sunt în concordanță cu șapte etape ale întregii istorii a mântuirii, de la început și până la împlinirea finală, așa cum am încercat să arăt clar în articolul meu *Kanttekening en bij Genesis één* (= Note la Geneza 1).

Leviticul 23: Și cele șapte sărbători și zile de sărbătoare ale lui Israel constituie o prezentare profetică, și anume a istoriei lui Israel (și în aplicare și a istoriei noastre) (vezi Ouweneel: *Leviticus*, la capitolul 23)

Matei 13: Și în cele șapte parabole despre Împărăția cerurilor s-a văzut o descriere profetică a creștinătății, chiar în paralele foarte apropiate cu Apocalipsa 2 și 3 (vezi de exemplu lucrarea celui rău în parabola a doua și în a doua scrisoare, femeia în a patra parabolă și a patra scrisoare) (vezi Pentecost, pag. 162-172, 175,176). Deci nu ar trebui să ne mire că și în Apocalipsa 2 și 3 găsim prezentată descrierea unei anumite perioade de timp de șapte etape.

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

5.3 Unitatea scrisorilor

Argumentele următoare se referă la unitatea strânsă și contextul celor șapte scrisori. Nu este așa că scrisorile ar putea sta independente una de alta, deoarece fiecare biserică primește scrisoarea ei. Scrisorile sunt în totalitatea lor privite clar ca unitate de neclintit, care ar trebui privite și studiate ca întreg.

Primul nostru argument pentru aceasta este faptul că scrisorile nu trebuiau trimise fiecare separat la biserica la care se refereau. În Apocalipsa 1.1 citim, că ele trebuiau scrise într-o carte și această carte trebuia trimisă ca întreg celor șapte biserici din Asia. Aceasta înseamnă deci că fiecare din cele șapte biserici a primit toate cele șapte scrisori. Desigur una din scrisori era destinată deosebit pentru ea, dar ceea ce ne interesează pe noi aici este faptul că și totalitatea scrisorilor în contextul lor era importantă pentru fiecare biserică. Faptul acesta primește importanța deplină abia la interpretarea profetică.

Un argument care se leagă direct de acesta este faptul că (aproape) la finalul fiecărei scrisori urmează cuvintele: „Cine are urechi să audă ceea ce Duhul spune adunărilor”. Peste aspectul acesta se trece ușor cu vederea, dar el are importanță mare. El accentuează faptul că Duhul a vorbit în fiecare scrisoare tuturor celor șapte biserici, chiar dacă El a vorbit în fiecare scrisoare în mod deosebit unei biserici. Deci și aici vedem că fiecare din cele șapte scrisori se adresa și fiecărei din cele șapte biserici. Și ceea ce este și mai remarcabil: cele șapte scrisori sunt adresate fiecăruia care „are urechi să audă”, tuturor ascultătorilor atenți, indiferent de timp. *Toți* credincioșii sunt apelați de Duhul în aceste șapte scrisori. Desigur aceasta se poate înțelege simplu așa, că lecțiile practice din aceste scrisori au însemnătate pentru toți credincioșii în toate situațiile. Aceasta este desigur adevărat, dar la interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa faptul acesta se conturează mult mai mult, mai ales dacă se cunoaște însemnătatea unității și a contextului acestor scrisori.

Să mai observăm și numărul șapte ca atare. În capitolul 4 s-a arătat ceva despre înțelesul simbolic al acestui număr: el arată spre „plinătatea lăuntrică, desăvârșire”. Cele șapte scrisori constituie nu numai un context, o unitate, ci și o plinătate, un întreg încheiat. Pe lângă aceasta se poate face o paralelă evidentă la cele „șapte duhuri” (Apocalipsa 1.4; 3.1; 4.5; 5.6). Așa după cum există numai un singur Duh al lui Dumnezeu, acesta fiind prezentat cu numărul șapte în plinătatea lui, la fel pe pământul acesta este numai o singură Biserică, prezentată aici însă prin numărul șapte în diversitatea lui și plinătatea lui, în întreaga ei istorie ca mărturie responsabilă pe pământ.

Unitatea, plinătatea și contextul celor șapte scrisori devin clare și prin structura concordantă a scrisorilor, care constă la rândul ei tot din șapte părți (vezi Tenney, pagina pliantă de la pag. 68):

- Din *misiune*: „Îngerului adunării din ... scie-i”;
- Din *caracterul* cu care El Se prezintă: „Aceasta le spune Cel ... Cel dintâi și Cel din urmă / Fiul lui Dumnezeu / Cel sfânt / Cel care este Amin”;
- Din *cunoașterea a ce este bun*: „Știu lucrările tale / necazul tău / unde locuiești ...” (nu la Sardes și Laodiceea);
- Din *detestare*: „Dar am împotriva ta”
(la Sardes și Laodiceea: „Știu lucrările tale”)
(nu la Smirna și Filadelfia);
- Din *îndemnuri*: „Amintește-ți / fii credincios / pocăiește-te / ține cu tărie”;
- Din *strigătul*: „Cine are urechi de auzit ...”;

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

→ Din *făgăduința*: „Pe învingător ...” (în ultimele patru scrisori strigătul și făgăduința sunt în ordine inversă; vezi mai jos).

5.4 *Însușirile proprii și ordinea*

Vrem acum să studiem mai îndeaproape însușirile proprii ale diferitelor scrisori și ordinea morală, care se găsește în ele și care se lasă „tradusă” direct profetic.

Fiecare scrisoare descrie o stare deosebită, care se deosebește foarte mult de starea descrisă în celelalte scrisori. Punctul acesta este important pentru aceia care nu acordă importanță istoriei profetice progresive descrisă în aceste scrisori, ci afirmă, că fiecare din cele șapte scrisori se poate aplica la fiecare perioadă a istoriei bisericii. În sine însuși probabil acest lucru nu este fals; și astăzi se poate găsi probabil în creștinătate, privită la nivel mondial, fiecare din cele șapte „feluri” de părtășii creștine descrise în scrisori. Dar dacă aceasta este aplicarea practică și profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa, și nimic mai mult, atunci în primul rând ordinea scrisorilor nu spune nimic, și în al doilea rând se trece cu vederea că starea morală descrisă în fiecare scrisoare este în concordanță cu o anumită etapă din istoria bisericii. S-ar putea să fie așa că creștinătatea în fiecare din etapele ei istorice a cunoscut toate cele șapte feluri de părtășii creștine, dar mult mai exact este că creștinătatea ca *întreg* este caracterizată în *fiecare* etapă în mod deosebit de *una* din cele șapte scrisori.

Faptul că în cele șapte scrisori există așa ceva ca o succesiune morală, devine clar din faptul deosebit de important, că numai în ultimele scrisori este o referire clară la revenirea lui Hristos. În Apocalipsa 2.5 (Efes) și Apocalipsa 2.16 (Pergam) este vorba de o „venire” nevăzută: în Efes se stinge lumina spirituală, asupra Pergam-ului vine sabia. Dar în scrisoarea către Tiatira „venirea” Domnului (Apocalipsa 2.25) este adusă în context cu „necazul cel mare” (Apocalipsa 2.22), ceea ce conform cu Apocalipsa 7.14 este o expresie escatologică clară. În scrisoarea către Sardes Domnul folosește o expresie pentru venirea Sa, care în alte locuri ale Noului Testament are întotdeauna un înțeles escatologic, și anume „venirea ca un hoț” (compară cu Apocalipsa 16.15). În scrisoarea către Filadelfia venirea Domnului este pusă în legătură cu „cuvântul răbdării Mele” și cu „ceasul încercării, care va veni peste tot pământul locuit” (Apocalipsa 3.10), ceea ce este o referire clară la perioada judecării descrisă în Apocalipsa 4-19. În scrisoarea către Laodiceea nu se vorbește așa de clar despre revenire ca atare, însă se vorbește despre ultima judecată care va veni peste această biserică la revenirea Domnului (Apocalipsa 3.16). Aceste referiri la revenirea lui Hristos sunt mai frapante dacă ne gândim că bisericile respective demult au dispărut de pe pământ. Deci aceste judecăți escatologice niciodată nu le pot lovi în sens textual. Într-adevăr aceste anunțuri de judecată trebuie să fi avut și pentru ele o însemnătate practică (în măsura în care aici este vorba de judecăți prevăzute), dar ceea ce este remarcabil este faptul că aceste judecăți (în orice caz foarte clar cu privire la Tiatira și Filadelfia) sunt anunțate cu formulări escatologice! Aceasta se poate înțelege numai dacă se recunoaște că cele șapte scrisori au un înțeles care depășește natura preteristă și au natură profetică. Aici este vorba de descrieri escatologice de stări din creștinătate, care rezultă din revenirea lui Hristos. Un alt motiv pentru importanța referirilor la revenirea Domnului este că din acestea devine clar că ultimele patru „biserici” (stadii religioase) continuă să existe toate până la sfârșit. Etapa Smirna a înlocuit etapa Efes, așa cum etapa Pergam a înlocuit etapa Smirna și etapa Tiatira a înlocuit etapa Pergam. Însă Sardes ia naștere ca ramificație din Tiatira și Filadelfia ca ramificație din Sardes; altfel spus: protestantismul nu a înlocuit biserica romană, ci el continuă să existe până la sfârșit *alături* de biserica romană, așa cum mișcările de sciziune filadelfiene continuă să existe alături de bisericile protestante ale neamului și ale statului și alături de curente învătăturilor greșite laodiceene ale timpului din urmă. Deci în starea ei finală, creștinătatea

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

cuprinde biserica romană (împreună cu biserica ortodoxă răsăriteană), bisericile protestante ale neamului și cele de stat, mișcările de sciziune credincioase Bibliei și învățăturile rătăcite ale sectelor.

Sucesiunea morală în cele șapte scrisori se arată și prin aceea că bisericile – dacă nu luăm în considerare Smirna și Filadelfia, la care nu este nimic de muștră – devin tot mai rele (pentru detalii vezi comentariul de mai târziu la Apocalipsa 2 și 3). În Efes este adusă „numai” acuzarea că ea și-a pierdut dragostea dintâi (Apocalipsa 2.4); aceasta înseamnă că nu se mai aflau la prima înălțime a credinței și a devotamentului practic. Urau însă faptele nicolaiților (Apocalipsa 2.6). În Pergam sunt însă unii care țin cu tărie la învățătura lui Balaam (idolatrie și curvie) și la învățătura nicolaiților (Apocalipsa 2.14,15). În Tiatira nu este vorba numai de *învățătură*, ci *faptele* curviei și idolatriei se găsesc din belșug (Apocalipsa 2.20-22). În Sardes starea pare să fie mai bună, dar este numai o aparență frumoasă; Domnul spune fără înconjur despre această biserică că ea este „moartă” (Apocalipsa 3.1). Aceasta este în realitate mult mai grav decât în Tiatira, unde cel puțin se mai găsește viață pentru Domnul (Apocalipsa 2.19). În cele din urmă în Laodiceea domnește o stare de nepăsare, care se explică numai prin faptul că această biserică era caldă, dar a căzut într-o stare de indiferență și mândrie, care este pentru Domnul așa de respingătoare, că El o varsă din gura Lui (Apocalipsa 3.15,16).

Această decădere morală în succesiunea celor șapte scrisori, care corespunde clar decăderii morale treptate din istoria bisericii, devine și mai clară dacă vedem că judecățile în Efes și Pergam (și în Sardes) sunt anunțate „cu suspendare”, dar în Tiatira și Laodiceea nu mai sunt cu „suspendare”. Aceasta înseamnă conform interpretării profetice, că judecata devine tot mai de neevitat pe parcursul istoriei bisericii. Excepția cu privire la Sardes este din cauză că Sardes este profetic un început nou, nu *în loc de*, ci *alături* de Tiatira (vezi mai sus), un început nou la care Hristos, vorbind omenește, se poate aștepta la ceva nou, dar care în cele din urmă a fost la fel de dezamăgitor.

Sucesiunea morală în cele șapte scrisori devine și mai clară dacă se vede cum starea descrisă în fiecare scrisoare descinde, ca să zicem așa, „logic” din starea anterioară. Biserica în „etapa Efes” a ei a pierdut dragostea dintâi, *de aceea* asupra ei vine disciplinarea din Smirna. Însă satan ca leu care urlă nu are nici un succes asupra bisericii și *de aceea* în Pergam apare ca înger al luminii. Prin aceasta biserica caută protecție la lume (cezaropapismul; „tronul lui satan”), și de aceea i se trezește dorința pentru puterea proprie: în biserica Tiatira domnește femeia Izabela asupra creștinătății (biserica guvernează lumea). *De aceea* starea ei este fără speranță și Domnul pune deoparte o rămășiță din ea: Sardes. Însă în realitate aceasta este o societate și mai tristă, și anume moartă (lumea, adică autoritățile naționale, guvernează iarăși biserica, și anume biserica protestantă); *de aceea* Domnul pune din nou o rămășiță nouă deoparte, Filadelfia, care are destul în El (Sardes este pentru lume, Filadelfia este pentru Domnul). Dar ceea ce este așa de cald ca Filadelfia, poate din păcate să cadă ușor în nepăsare; *de aceea* Laodiceea este din păcate faza finală: ceea ce devine nepăsare pentru așa de multe lucruri bune are pentru Domnul un gust dezagreabil (Filadelfia are numai pe Domnul, Laodiceea are totul, numai pe Domnul nu-L are).

În cele din urmă succesiunea morală în cele șapte scrisori devine clară și din alte aspecte importante, așa cum, în general, se deduce din felul descrierii în Apocalipsa 1, așa cum Domnul Se prezintă în primele scrisori și în însușirile deosebite ale Domnului în scrisorile adresate bisericilor Filadelfia și Laodiceea, care nu au fost numite anterior în celelalte scrisori. Importantă este și schimbarea ordinii încunoștințării și făgăduinței în ultimele patru scrisori. Chiar și un detaliu așa de mic arată o structurare foarte clară. În lumina punctelor anterioare nu este greu de interpretat această schimbare. Motivul constă în „caracterul de rămășiță” din ultimele trei biserici, așa cum s-ar putea numi. În primele trei biserici Domnul cheamă încă *întreaga* biserică să asculte, și abia după aceea El vorbește despre o grupă deosebită de biruitori

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

din cadrul bisericii. Dar în ultimele patru biserici încunoștințarea urmează abia la sfârșit: aici de fapt ea este valabilă numai pentru rămășița biruitorilor din cadrul bisericii; El a anulat marele întreg. Prima dată o astfel de rămășiță se constată în Tiatira (compară cu Apocalipsa 2.24: „Dar vouă ... celorlalți”), care de îndată ce ea părăsește „Tiatira” este prezentată profetic în „Sardes”. La fel rămășița credincioasă din „Sardes”, în măsura în care ea părăsește această „biserică”, este văzută profetic în „Filadelfia”, în timp ce „Laodiceea” prezintă ce a mai rămas din „Filadelfia”, în măsura în care ea a devenit indiferentă.

Acest „caracter de rămășiță” din aceste biserici devine mai clar dacă se cercetează cum este prezentat „îngerul” în fiecare biserică (pentru înțelesul cuvântului „înger” vezi comentariul la Apocalipsa 2 și 3). În Efes, Smirna și Laodiceea el este identificat cu biserica întreagă, atât în sens bun cât și în sens rău. În Pergam „îngerul” este încă întreaga biserică, dar pe lângă aceasta se atrage atenția cu privire la necredincioșie cu cuvintele „că ai acolo pe unii care ...” (Apocalipsa 2.14) și „lor” (Apocalipsa 2.16). Tocmai în Tiatira este o separare a duhurilor: „îngerul” este ca întotdeauna identificat cu întreaga biserică, atât în bine (Apocalipsa 2.19) cât și în rău (Apocalipsa 2.20), dar totodată în cadrul bisericii sunt formate două grupe, cei necredincioși și demni de condamnat „fiecăruia” (Apocalipsa 2.23) și cei demni de laudat („vouă, celorlalți”) (Apocalipsa 2.24,25), rămășița. În Sardes „îngerul” este iarăși întreaga biserică în sens negativ, în timp ce „ei” din Apocalipsa 3.4 se referă la cei credincioși (fidei). În Filadelfia este exact invers: acolo „ei” în Apocalipsa 3.9 sunt vrăjmașii. Toate aceste diferențe mici joacă un rol mare în interpretarea profetică și abia în această interpretare primesc sensul lor deplin (vezi în continuare comentariul la Apocalipsa 2 și 3).

5.5 *Lucrări citate*

J.N. Darby: *Synopsis of the Books of the Bible*.

J.G. Fijnvandraat:

Babylon, beeld en beast: Bijbelstudies over het Boek Daniel. Partea I. Vaassen 1987.

W.J. Ouweneel: *Het boeck Jona*. Alblasterdam 1985.

W.J. Ouweneel: *Kanttekeningen bij Genesis één*. Winschoten 1974.

W.J. Ouweneel: *Leviticus: eenserie bijbellezingen*. Hengelo, fără indicarea anului.

J.D. Pentecost: *Bibel und Zukunft*.

Untersuchungen endzeitlicher Aussagen der Heiligen Schrift. Dillenburg 1993
(inițial: *Things to come*. Grand Rapids 1958).

H. Rossier: *Exposé et structure détaillée du Livre d'Ésai*. Repr. Vevey 1968.

M.C. Tenney: *Interpreting Revelation*. Vezi 1.7

5.6 *Unele lucrări în care se susține interpretarea profetic-escatologică a cărții Apocalipsa 2 și 3*

J.N. Darby: *Seven Lectures on the Prophetic Addresses to the Seven Churches*.

London 1852. Vezi *Collected Writings*, vol. 5

J.N. Darby: în multe din comentariile la cartea Apocalipsa, vezi bibliografia.

E. Dennett: *The Seven Churches*. London, fără indicarea anului.

5. Interpretarea profetică a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa

F.W. Grant: *Kommentar zur Offenbarung* în *The Numerical Bible*. Neptune, 1932.

F.W. Grant: *The Prophetic History of the Church*. New York 1902.

W. Kelly: vezi 3.6

G.H. Pember: *The Great Prophecies*. London 1881.

J.D. Pentecost: vezi mai sus.

W. Scott: vezi 2.5

Hamilton Smith: *The Addresses to the Seven Churches*. London, fără indicarea anului.

H.C. Voorhoeve: *Beschouwingen over de Openbaring*. Ediție nouă Apeldoorn 1969.

J.F. Walvoord: vezi 1.7

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

Dintre cele trei probleme exegetice, care sunt tratate în capitolele 5, 6 și 7, problema spre care vrem să ne îndreptăm acum atenția este cu siguranță cea mai importantă și cea mai vastă. Se poate foarte bine imagina ca cineva să respingă interpretarea noastră escatologică [n.tr.: escatologie = totalitatea concepțiilor religioase referitoare la soarta finală a lumii și a omului.] a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa, dar să fie deplin de acord cu restul interpretării noastre a cărții Apocalipsa. Teoretic este chiar imaginabil ca cineva să fie adeptul interpretării postchiliaste sau achiliaste a capitolelor 19-22 din Apocalipsa, dar în rest să fie de acord cu interpretarea noastră a capitolelor 4-19 din Apocalipsa. În astfel de cazuri suntem de acord cu comentatorii respectivi, cel puțin în ceea ce privește partea cea mai mare a cărții. De aceea apar cele mai evidente și mai vaste diferențe tocmai la interpretarea capitolelor 4-19 din Apocalipsa. Aici trebuie făcute de la început alegeri cu consecințe foarte mari. Aceasta devine direct clar, dacă vom schița punctul nostru de vedere în câteva puncte:

Așa cum a doua parte principală a cărții (Apocalipsa 2 și 3) descrie profetic istoria Bisericii, la fel Apocalipsa 4-19 descrie profetic perioada dintre răpirea Bisericii și apariția lui Hristos cu Adunarea din cer.

Această perioadă este aproape sau în cea mai mare parte identică cu așa-numita a 70-a săptămână-an din Daniel 9.27; ultima jumătate a acestei săptămână-an (trei ani și jumătate) este amintită de mai multe ori în această parte a cărții Apocalipsa.

Deci în această perioadă Biserica (Adunarea) se află în cer; în Apocalipsa 4-19 ea este prezentată în cei 24 de bătrâni, și în Apocalipsa 19 și prin imaginea miresei Mielului, respectiv oștirile cerești care Îl urmează pe Hristos din cer la apariția Lui.

Credincioșii, care se află pe pământ în acest timp (vezi în mod deosebit Apocalipsa 7 și 11), categoric nu aparțin Bisericii creștine, ci constituie – asemenea credincioșilor vechi-testamentali – o grupă deosebită de credincioși din Israel și dintre popoare, care sunt curățiți prin același sânge al lui Hristos, dar care în istoria mântuirii ocupă o altă poziție decât Biserica/Adunarea.

Aceste aspecte conțin unele interpretări cu importanță foarte mare, interpretări care se referă la îndreptarea întregii noastre priviri spre Scriptură, așa că noi trebuie să ne preocupăm destul de detaliat cu ele. De aceea vom trata succesiv următoarele patru puncte:

- Locul, poziția, chemarea și binecuvântările Bisericii/Adunării spre deosebire de celelalte grupe de credincioși;
- Înțelesul celei de-a 70-a săptămână-an din Daniel;
- Învățătura despre răpirea Bisericii/Adunării;
- Înțelesul celor 24 de bătrâni.

6.1 Esența Bisericii/Adunării

Este de la sine înțeles că sensul și scopul unui comentariu la cartea Apocalipsa nu poate fi să facă o prezentare detaliată a locului, poziției, chemării și binecuvântărilor Bisericii spre deosebire de celelalte grupe de credincioși. Aici va trebui să ne limităm la strictul necesar; pentru alte detalii îndrept atenția spre alte lucrări: Ouweneel, *De Gemeente van God und De brieven aan de Filippiers en Kolossers* și în mod deosebit la lucrarea editată de Fijnvandraat

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

împreună cu Maljaars; *De kerk onder fe loep*. Cititorii, pentru care expunerile care urmează sunt noi și prin aceasta li se par ciudate, doresc să le recomand să se ocupe cu aceste scrieri și cu altele asemănătoare.

Pentru tema noastră este importantă înainte de toate diferența între Biserica adevărată și simpla biserică mărturisitoare (creștinătatea cu numele). În Apocalipsa 2 și 3 este vorba categoric de istoria creștinătății în sensul cel mai larg, adică (cu regret) în principal de istoria creștinătății cu numele. Cu cea mai mare certitudine Domnul cunoaște pe cei credincioși (fideli). Dar într-o carte profetică, precum este Apocalipsa, este vorba în primul rând de istoria „bisericii”, de *responsabilitatea* ei și drept urmare de mărturia ei pe pământ ratată în cea mai mare parte, care în timp va trebui judecată. Ce înseamnă Biserica (adevărată) – alcătuită din toți creștinii adevărați – pentru inima lui Hristos, ca subiect al harului și dragostei, se întâlnește foarte puțin în Apocalipsa (se întâlnește însă de exemplu la nunta Mielului, în Apocalipsa 19). De aceea și răpirea Bisericii/Adunării înainte de necazul cel mare este amintită numai indirect, însă ea este *presupusă* începând cu Apocalipsa 4. Deci începând cu Apocalipsa 4 Biserica (adevărată) este în cer, dar creștinii cu numele se află încă pe pământ. Conform cu Apocalipsa 2.22 ei vor avea parte de necazul cel mare, în timp ce credincioșii adevărați vor fi „păziți de ceasul încercării”, conform cu Apocalipsa 3.10,11. Biserica adevărată este prezentată în Apocalipsa 19 ca mireasă (în cer), biserica falsă este prezentată dimpotrivă ca curvă (pe pământ), în Apocalipsa 17.

În al doilea rând este o diferență enorm de importantă între Biserica (adevărată) și Israel. În cunoscuta sa lucrare *Systematic Theology* enumeră Lewis Sperry Chafer nu mai puțin de 24 de diferențe între Israel și Biserică (pag. 47-53), pe care noi nu le vom repeta aici. Numim numai punctele principale. Înainte de ziua de Rusalii au existat într-adevăr oameni născuți din nou individuali, dar nu exista încă nici o Biserică/Adunare. Biserica era în economia (perioada) vechi-testamentală însă o *taină* (Efeseni 3.4-11; Coloseni 1.24-27; compară cu Romani 16.25-27), ea a fost *anunțată* de Hristos în Matei 16.18 (deci înainte nu exista încă) și ea a luat naștere în ziua de Rusalii în Faptele apostolilor 2 prin botezul cu Duhul Sfânt (compară Faptele apostolilor 1.5 cu 1 Corinteni 12.13). *Ființa* (natura) ei constă în faptul că iudeii convertiți și păgânii convertiți sunt așezați împreună în ea pe aceeași treaptă ca un singur trup (Efeseni 2.11-22; 3.6), binecuvântați nu în mod deosebit cu binecuvântări pământești, ci cu binecuvântări spirituale în locurile cerești (Efeseni 1.3-14), făcuți una cu Capul lor glorificat, așezat în cer la dreapta lui Dumnezeu (Efeseni 1.19-23).

Scriptura nu cunoaște nimic despre o biserică existentă de la Adam și până la ziua judecății. Această înțelegere greșită se poate naște prin ideea falsă că biserica ar fi în mod necesar adunarea tuturor celor născuți din nou din toate timpurile. Ea nu este aceasta. Biserica (sau Adunarea) este Adunarea tuturor *creștinilor*, a tuturor acelor care în epoca actuală cred în Hristos și sunt întrupați în trupul „tainic”, care a fost alcătuit în ziua de Rusalii prin revărsarea Duhului Sfânt. Trupul acesta nu putea lua ființă mai înainte, căci Duhul Sfânt putea să vină abia după ce Domnul a fost glorificat (compară cu Ioan 7.39; 16.7; Faptele apostolilor 2.22). Existența Bisericii/Adunării are ca premisă un Hristos glorificat la dreapta lui Dumnezeu și pe Duhul Sfânt revărsat pe pământ, care a alcătuit laolaltă trupul (1 Corinteni 12.13) și care locuiește în Biserică/Adunare ca într-un templu al lui Dumnezeu (1 Corinteni 3.16; 2 Corinteni 6.16; Efeseni 2.21,22).

Însă diferențele între Israel și Biserică merg mai departe. Biserica nu exista încă în Vechiul Testament, dar Israel nu constituia „adunarea tuturor credincioșilor”. Apartenența la Israel era (și este) prin nașterea naturală, nu prin nașterea din nou. Într-adevăr, existau născuți din nou în Israel, dar din aceștia erau și la popoare (de exemplu Melhisedec, Iov, Naaman, văduva din Sarepta). În nici un caz cei născuți din nou din Vechiul Testament nu au constituit un trup; ei erau „copiii lui Dumnezeu cei risipiți” (compară cu Ioan 11.52). Cu toate că ei posedau aceeași

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

viață din Dumnezeu, credincioșii din Israel și credincioșii dintre popoare erau încă despărțiți unii de alții prin „zidul din mijloc al îngrădirii” (Efeseni 2.14). Dar nici credincioșii din Israel nu constituiau o „biserică”; singura „biserică (adunare)”, care exista, era Israelul natural (compară cu Faptele apostolilor 7.38), dar aceasta este cu totul altceva decât Biserica creștină, care este un popor *spiritual*.

6.2 Credincioșii din Apocalipsa 7

În Vechiul Testament nu exista Biserica, dar exista o „rămășiță” credincioasă din Israel. În perioada actuală este o Biserică, dar nu este nici o „rămășiță” din Israel (în afară de iudeii care au devenit creștini, adică „Israelul lui Dumnezeu”, Galateni 6.16). După răpirea Bisericii/Adunării va fi iarăși o „rămășiță” a lui Israel, făcută de Dumnezeu și total diferită de credincioșii dintre popoare. Acesta este înțelesul mare din Apocalipsa 7. Mai târziu ne vom ocupa desigur cu detaliile acestui capitol, însă deja acum ne referim la faptul enorm de important că în Apocalipsa 7 se arată două grupe clar delimitate una de cealaltă:

- Cei 144 000 pecetluiți dintre cele douăsprezece seminții ale lui Israel și
- Mulțimea mare din orice națiune și seminții și popoare și limbi.

Ca să zicem așa, aici am revenit la o situație vechi-testamentală: există iarăși „pecetluiți” în Israel, care în nici un fel nu sunt socotiți ca făcând parte din Biserică, dar își păstrează caracterul lor deosebit în Apocalipsa (compară cu Apocalipsa 9.4; 11.1-13; 14.1-5).

Alături de ei există credincioși dintre popoare, care nu sunt preluați în Israel, și nici nu constituie o Biserică împreună cu credincioșii din Israel. Spus pe scurt, în Apocalipsa 7 ne este descrisă o situație care nu s-a întâlnit niciodată în toată epoca creștină, și nici nu era posibilă. Exprimat altfel: situația din Apocalipsa 7 poate reapare abia după ce Biserica/Adunarea a fost răpită. Și tocmai așa este situația începând cu Apocalipsa 4. Abia după ce epoca creștină s-a încheiat, Dumnezeu poate relua firul cu Israel și se va (putea) constitui iarăși o rămășiță conform făgăduinței Vechiului Testament. Alături va exista o grupă deosebită de credincioși dintre popoare (oameni, care, așa cum vom vedea, nu au auzit Evanghelia în timpul perioadei creștine). În măsura în care ei nu vor muri ca martiri (și în acest caz vor învia la începutul Împărăției păcii) acești credincioși iudei și păgâni vor intra (în trupurile lor muritoare) în Împărăția păcii.

Că acești iudei și păgâni nu fac parte din Biserică devine clar și din caracterul total diferit al relației lor cu Dumnezeu. Strigătul de răzbunare, pe care-l auzim de la martirii dintre ei (Apocalipsa 6.9-11), este specific vechi-testamental (compară cu Deuteronomul 32.43; 2 Împărați 9.7; Psalmul 79.10), însă nicidecum nu se potrivește creștinilor nou-testamentali (Romani 12.17-20; 1 Tesaloniceni 5.15). De asemenea și predica și comportarea generală a celor doi martori din Apocalipsa 11.1-13 sunt în toate privințele vechi-testamentale (sau mai exact: precreștine); ele amintesc de mărturia lui Moise, Ilie și a lui Ioan Botezătorul, dar în ansamblu nu de predica Evangheliei apostolilor. Căci în Apocalipsa 4-19 noi nu vedem nici un mădular al Bisericii pe pământ, ci credincioși din Israel și dintre popoare, care în multe privințe ocupă aceeași poziție ca și credincioșii vechi-testamentali, dar care se deosebesc de Biserică/Adunare, care între timp este deja la Capul ei în glorie.

Se vede deci ce consecințe mari are interpretarea că începând cu Apocalipsa 4 Biserica este în cer. Dacă se respinge această înțelegere, atunci va trebui să se presupună că credincioșii, care începând cu Apocalipsa 4 sunt văzuți pe pământ, sunt creștini, sau că aparțin Bisericii. Atunci în nici un caz nu se mai apreciază just diferența pe care o face Apocalipsa între 144 000 din

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

Israel și mulțimea dintre popoare, respectiv nicidecum nu se mai apreciază just interpretarea textuală a Apocalipsei. Totul se spiritualizează și este lipsit de sensul propriu-zis. Nici nu poate fi altfel, atâta timp cât se crede că Biserica este văzută încă pe pământ în Apocalipsa 4-19. De aceea în această diferență este o cheie foarte importantă pentru interpretarea Apocalipsei. Există claritate dacă se recunoaște că începând cu Apocalipsa 4 Biserica este răpită. Corectitudinea acestui punct de vedere va deveni mai clară din punctele care urmează.

6.3 Cele 70 de săptămână-an ale lui Daniel

Nu este greu să se vadă de ce cele șaptezeci de „săptămână-an” (perioade de câte șapte ani) ale lui Daniel sunt interesante pentru tema noastră. Cartea lui Daniel însăși dedică o atenție deosebită celei de-a doua jumătăți a celei de-a șaptezecă săptămână-an (compară cu Daniel 9.27), și anume prin aceea că această perioadă este denumită „timp, timpuri și o jumătate de timp” (Daniel 7.25; 12.7). Comentatorii sunt de acord că „timp” înseamnă aici „an”; expresia înseamnă: un an, doi ani și o jumătate de an, în total trei ani și jumătate, deci exact o jumătate de săptămână. Aceasta este confirmat prin faptul că în legătură cu această perioadă Daniel vorbește și despre „1290 de zile” (adică ceva mai mult de trei ani și jumătate) și despre „1335 zile” (Daniel 12.11,12). Denumiri asemănătoare pentru aceeași perioadă (așa cum vom vedea) în cartea Apocalipsa sunt:

- „Un timp și timpuri și o jumătate de timp” (Apocalipsa 12.14),
- „1260 de zile” (Apocalipsa 11.3; 12.6),
- „42 de luni” (= 3,5 x 12) (Apocalipsa 11.2; 13.5).

Din aceste cinci referiri devine clar înțelesul celor șaptezeci de săptămâni-an ale lui Daniel pentru înțelegerea capitolelor 4-19 din Apocalipsa. Ioan ca și Daniel vrea să vorbească categoric despre aceeași ultimă jumătate a „săptămânii”. Însă va trebui ca noi să aprofundăm scurt această a șaptezecă săptămână-an. Detalii mai multe se găsesc la Fijnvandraat și în rezumatul foarte bun al lui McDowell (pag. 15-22) (compară și cu Pentecost, pag. 193-194, 214-218, 259-270).

Pentru scopul nostru au importanță următoarele aspecte. În Daniel 9.24-27 se dă o prorocie despre restabilirea viitoare a Ierusalimului. Această restabilire are loc în cinci etape:

Restabilirea Ierusalimului după captivitatea babiloniană durează „șapte săptămâni”, adică 49 de ani.

După aceea Ierusalimul continuă să existe 62 de „săptămâni” ($62 \times 7 = 434$ ani), și anume în timpuri de strâmtorare, până la venirea lui Mesia, Căpetenia; începând cu anul 444 înainte de Hristos (anul în care Artaxerxes a dat porunca de reconstruire a Ierusalimului; vezi Daniel 9.25 și Neemia 2) cele 69 de „săptămâni” ($69 \times 7 = 483$ de ani) ne duc până la Hristos, Mesia (dacă se pleacă de la ani cu 360 de zile [ținând seama de faptul că 3,5 ani în Apocalipsa 11.3 și Apocalipsa 12.6 sunt 1260 de zile], atunci $483 \times 360 = 173\ 880$ zile ne conduc conform diferiților comentatori la ziua răstignirii lui Hristos! Vezi McDowell, pag. 17-21).

După aceea este o *perioadă intermediară*, în care cetatea și Locașul sfânt sunt din nou pustiite prin „poporul unui conducător care va veni”; aceasta s-a împlinit în anul 70 după Hristos; deci acest „popor” sunt romanii (conducătorul care va veni este căpetenia supremă a Imperiului Roman restabilit, fiara din Daniel 7, prima fiară din Apocalipsa 13); acest timp intermediar de lungime nedefinită se întinde deci de la sfârșitul celei de-a 69-a săptămână (anul răstignirii și al învierii și al începutului Bisericii creștine) până la începutul celei de-a șaptezecă „săptămână”.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

În „săptămâna” a șaptezecă (șapte ani) „conducătorul care va veni” va încheia un legământ cu „mulți” (mulțimea necredincioasă a poporului Israel restabilit în țara lui); în ultima jumătate a acestei „săptămâni” (3,5 ani) serviciul jertfelor iudaic va înceta (compară cu Apocalipsa 11.1,2) și începe necazul cel mare, „timpul necazului cel mare” pentru Iacov (Daniel 12.1; Ieremia 30.7), despre care Daniel vorbește mult (printre altele Daniel 7.7,8,19-27; 11.40-12.13).

Imediat după a șaptezecă săptămână-an (rămășița credincioasă din) Israel va fi împăcat, începe timpul binecuvântării (acesta este timpul Împărăției Fiului Omului; Daniel 2 și 7) și o nouă Sfântă a sfințitorilor va fi unsă (Daniel 9.24).

Încă o dată: pentru alte particularități ale acestei profeții deosebit de importantă, cititorul este îndrumat spre publicațiile numite. Este de o importanță deosebit de mare să se înțeleagă corect aceste profeții, chiar și cu privire la interpretarea Apocalipsei. Acum este vorba ca din cele spuse să se tragă anumite concluzii, care sunt importante pentru interpretarea Apocalipsei.

6.4 Cea de-a șaptezecă săptămână-an

Cunoașterea că între „săptămâna” a 69-a și a 70-a este o perioadă intermediară constituie una din cheile pentru înțelegerea profeției celor 70 de săptămâni-an. În Daniel 9.26 sunt numite evenimente care au categoric loc *după* 62 (plus șapte din versetul 25 = 69) „săptămâni”, însă înainte de „săptămâna” a 70-a descrisă în versetul 27. Să se observe și expresia interesantă „până la sfârșit” din versetul 26, care sub forme diferite la Daniel *întotdeauna* arată spre „timpul din urmă”, scurt înainte de venirea Fiului Omului și întemeierea Împărăției păcii (compară cu Daniel 8.17,19,26; 10.14; 22.27,35,40; 12.6,9,13). Deci săptămâna a 80-a aparține *timpului din urmă*, scurt înainte de venirea Fiului Omului și întemeierea Împărăției păcii (vezi versetul 24). Aceasta înseamnă că „perioada intermediară” cuprinde perioada de timp a istoriei creștine. Această perioadă de timp a început cu respingerea lui Mesia de către mulțimea poporului iudeu (compară cu Daniel 9.26), după care Dumnezeu a întrerupt pentru un timp legătura cu Israel (compară cu „până” din Matei 23.37-39 și Romani 11.22-32!). În „timpul intermediar” rezultat în felul acesta Dumnezeu realizează taina Bisericii – de altfel potrivit planului Său veșnic. Am spus deja – și aceasta va deveni mai clar – că Dumnezeu va relua legătura cu Israel abia după ce Biserica va fi luată de pe pământ. „Perioada intermediară” implicită din Daniel 9.26 coincide cu perioada de timp nou-testamentală a Bisericii, care este clar descrisă de exemplu în Romani 11.

O concluzie, pe care noi trebuie s-o tragem din aceasta, este că evenimentele celei de-a 70-a săptămână-an constituie marea temă a capitolelor 4-19 din Apocalipsa. „Elementele principale” din Daniel 9.27 se întâlnesc detaliat în Apocalipsa 4-19:

- Datele pentru ultima jumătate a săptămânii-an;
- Descrierea căpeteniei care va veni, adică a deținătorului puterii în Împărăția romană restabilită, a fiarei în Daniel 7 și a fiarei (din mare, respectiv din Adânc) în Apocalipsa 13 și 17;
- Judecățile asupra Ierusalimului (Apocalipsa 11.1-13; compară cu Daniel 9.1-11).

Această perioadă a celei de-a 70-a săptămână-an este de altfel de multe ori descrisă în profeții, sub diverse nume (ceea ce nu trebuie să însemne că toate denumirile înseamnă același lucru; unele par să se refere la întreaga săptămână-an, altele mai mult la ultima jumătate a acesteia, iar altele se referă la judecățile legate direct cu revenirea):

- „Timp de mare strâmtorare” (Daniel 12.1):
„Timp de necaz pentru Iacov” (Ieremia 30.7);

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

- „Ceasul încercării” (Apocalipsa 3.10); „Ceasul judecății Lui” (Apocalipsa 14.7; 18.10; compară cu Apocalipsa 16.7; 19.2):
- „Necazul cel mare” (Apocalipsa 2.22; 7.14; Matei 24.21);
- „Ziua Domnului” (între altele Isaia 2.12; 13.6,9; Ezechiel 13.5; Ioel 1.15; 2.1,11,31; 3.14; Amos 5.18-20; Obadia 15; Țefania 1.7,14; 1 Tesaloniceni 5.2; 2 Tesaloniceni 2.2; Petru 3.19);
- „Ziua furiei/mâniei Domnului” (Țefania 1.18; 2.2; compară cu Isaia 61.2);
- „Furia” în legătură și fără legătură cu „mânia” (Isaia 10.25; 26.20,21; Daniel 8.19; 11.36; 1 Tesaloniceni 1.10; 5.9; Apocalipsa 6.16,17; 11.18; 14.8,10,19; 15.1,7; 16.1,19; 19.15).

A 70-a săptămână-an este caracterizată prin aceea că ea este o perioadă a furiei lui Dumnezeu, a mâniei Sale și a răzbunării asupra popoarelor păcătoase în general și în mod deosebit asupra mulțimii neconvertibile din Israel. Aspectul acesta are o importanță foarte mare, deoarece el arată direct clar că Biserica în această perioadă nu mai este pe pământul acesta. În epoca actuală sunt necredincioșii cei care îi prigonesc pe credincioși; aceasta este o încercare grea pentru ei. Dar aceasta nu are nimic a face cu ceea ce se va petrece în a 70-a săptămână-an. Atunci rolurile vor fi inverse: credincioșii Bisericii vor savura atunci odihna, în timp ce necredincioșii vor fi loviți „în ceasul încercării” de judecățile directe ale lui Dumnezeu. În 2 Tesaloniceni 1.4-10 această inversare este pusă în legătură cu ziua Domnului, însă diferite pasaje din Scriptură aplică această inversare a rolurilor la întreaga perioadă a „mâniei” lui Dumnezeu, la care revenirea lui Hristos este totodată încheierea și punctul culminant.

Judecățile vor veni asupra întregului pământ, însă în mod deosebit asupra lui Israel (vezi pasajele citate). În aceste judecăți Dumnezeu va constitui o „rămășiță” în Israel și o va curăța, care va intra în Împărăția păcii (cei 144 000 din Apocalipsa 7). Dacă Dumnezeu prin aceasta reia firul întrerupt al istoriei mântuirii lui Israel, Biserica nu mai poate fi pe pământ; căci este de la sine înțeles că cei convertiți din Israel vor fi preluați în Biserică, și atunci nu ar mai putea fi vorba de o restabilire a lui Israel.

Hristos spune categoric în Apocalipsa 3.10, că creștinii credincioși trebuie să rămână păziți de ceasul încercării. Interpretarea acestui verset în Partea B a comentariului va încerca să arate că aceasta înseamnă că Biserica nu va mai fi pe pământ în timpul „ceasului”.

Pavel ne asigură de două ori în 1 Tesaloniceni: „... Isus, care ne scapă de mânia care vine” (1 Tesaloniceni 1.10) și „Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea mântuirii prin Domnul nostru Isus Hristos” (1 Tesaloniceni 5.9). În acest ultim verset „mânia” stă clar în context cu „ziua Domnului” (versetele 2-5). „Ziua” aceasta nu trebuie să ne „surprindă ca un hoț” (versetul 4); nu pentru că noi ne așteptăm la venirea ei, ci tocmai pentru că noi nu vom trăi pe pământ „ziua” aceasta. Noi nu suntem rânduiți pentru această zi a mâniei.

Ca să rezumăm: perioada intermediară între a 69-a săptămână-an și a 70-a săptămână-an este perioada de timp a Bisericii creștine, care a întrerupt „programul” lui Dumnezeu pentru Israel conform călăuzirii lui înțelepte. Abia după ce Biserica/Adunarea va fi luată de pe pământ, „programul” acesta va fi încheiat cu cea de-a 70-a săptămână-an, în care mulțimea necredincioasă din Israel va fi judecată și rămășița curățită, pentru ca apoi să intre în Împărăția păcii. Acum ne vom ocupa detaliat cu întrebarea referitoare la răpirea Bisericii ca atare.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

6.5 Răpirea Bisericii

Învățătura despre răpirea Bisericii a făcut deja vâlvă destul mare și a adus cu sine chiar vrăjmășie chiar și între creștinii „fidei Biblii”. Cu toate acestea realitatea răpirii Bisericii ca atare nu este tăgăduită de nici un creștin adevărat! Toți creștinii fidei Scripturii cred ce este scris în Ioan 14.1-3; 1 Corinteni 15.51-55; Filipeni 3.20,21 și 1 Tesaloniceni 4.13-17. Piatra de poticnire la învățătura despre răpirea Bisericii este însă ideea că Biserica va fi răpită înainte de necazul cel mare și că astfel există o diferență între venirea lui Hristos ca să ia Biserica Lui la Sine, și arătarea publică a lui Hristos cu norii cerului. Noi credem însă că Scriptura tocmai aceasta învață, ceea ce vrem să lămurim acum. Aceasta trebuie iarăși să fie făcut foarte pe scurt; conturăm numai aspectele care sunt importante pentru studiul Apocalipsei. Cititorul interesat de mai multe detalii în privința aceasta se poate folosi de studiul detaliat al lui Fijnvandraat și Medema. O privire de ansamblu în limba engleză se găsește la Thiessen. Și Pentecost tratează detaliat tema (pag. 179-238; indirect și pag. 239-409).

Numim aici numai un argument istoric, ca să arătăm că învățătura despre răpirea Bisericii înainte de necazul cel mare era cunoscută și în creștinătatea timpurie. Într-un comentariu la Apocalipsa 15.1 părintele bisericii Victorinus (mort ca. 303) a scris: „Căci mânia lui Dumnezeu lovește întotdeauna pe oamenii încăpățânați cu șapte plăgi, adică pe deplin, așa cum se spune în Levitic; și acestea vor avea loc în ultimul timp, *când Biserica va fi luată din mijlocul lor*” (Roberts & Donaldson, *The Anti-Nicene Fathers* 7, pag. 357, citat de Johnson, pag. 456).

Pentru studiul nostru este necesar să tratăm următoarele puncte:

- Natura răpirii în sine;
- Diferența între răpirea Bisericii și arătarea lui Hristos;
- Alte dovezi pentru faptul că Biserica va fi răpită înainte de necazul cel mare.

Deci mai întâi caracterul răpirii Bisericii. Vrem mai întâi să remarcăm că trebuie să aibă loc multe evenimente, înainte ca Hristos să Se poată arăta lui Israel și popoarelor, însă răpirii Bisericii nu-i stă nimic în cale. Lui Israel i se vor da multe „semne ale timpului”, prin care se poate recunoaște – chiar dacă ziua și ceasul nu sunt cunoscute exact – că arătarea lui Mesia s-a apropiat (compară de exemplu cu Matei 24.32,33,36). Însă Bisericii nu i-au fost date astfel de semne; ea trăiește potrivit Cuvântului lui Dumnezeu în așteptarea venirii apropiate a Domnului, care o va duce în gloria Lui. Pasaje din Scriptură cum sunt Filipeni 3.20; 1 Tesaloniceni 1.10; 5.6; Tit 2.13 vorbesc despre așteptarea venirii Domnului Însuși, și nu spre căutarea cu privirea după anumite semne, care premerg venirea Lui. (Ceea ce desigur nu înseamnă că arătarea apropiată a lui Hristos nu își aruncă umbrele chiar și asupra timpului dinaintea răpirii Bisericii, așa că „semnele timpului” arată *indirect* și spre răpirea foarte apropiată.) Să studiem acum descrierea răpirii însăși. În Ioan 14.1-3 Domnul diferențiază următorii „pași”:

- El S-a dus în casa Tatălui, ca să pregătească un loc;
- El va reveni;
- El ne ia la Sine;
- Noi vom fi acolo unde este El.
În 1 Tesaloniceni 4.13-17 găsim următorii „pași”:
- Domnul coboară din cer;
- „Morții în Hristos” vor învia întâi;
- Noi, „cei vii, care vom fi rămas în viață [până la răpire], vom fi uniți cu credincioșii înviați [după ce am primit un trup care nu putrezește; 1 Corinteni 15.51-54];
- Împreună vom fi răpiți în nori, în întâmpinarea Domnului;
- Astfel vom fi pentru totdeauna la Domnul.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

De două ori găsim aici aceeași succesiune a evenimentelor: Domnul coboară, credincioșii (cei morți și cei vii, toți având un trup de înviere) sunt conduși în întâmpinarea Lui în văzduh, și El îi introduce în cer. Aici nu este vorba că Domnul va coborî pe pământ, dimpotrivă, credincioșii sunt conduși în întâmpinarea Lui. Aici nu este vorba nici de o arătare a Lui pentru Israel sau pentru popoare (ca în Apocalipsa 1; 14; 17 și 19, Matei 24 și 25; Zaharia 14; Daniel 7), dimpotrivă, este vorba exclusiv de credincioși. Exprimat altfel: aici avem o cu totul altă prezentare decât cea referitoare la arătarea lui Hristos, când El va coborî pe pământ și Se va descoperi în judecată asupra păcătoșilor și cu mântuire pentru rămășița lui Israel.

6.6 Răpirea și arătarea

În ideea tradițională Hristos coboară din cer pe pământ, desparte pe credincioși de necredincioși și după aceea introduce pe credincioși în cer. Dar o astfel de idee nu găsim niciunde în Scriptură (Matei 25.31-46 de exemplu nu are nimic a face cu Biserica; „frații Împăratului” sunt rămășița din Israel și „oile” sunt credincioșii dintre păgâni descriși în Apocalipsa 7, care au trecut prin necazul cel mare). Dimpotrivă, noi găsim două idei total diferite, diferite prin aceea că ele se referă la două evenimente total diferite, între care există (cel puțin) șapte ani:

Prima descrie coborârea Domnului din cer, credincioșii sunt luați în întâmpinarea Lui în văzduh și împreună cu ei Domnul Se întoarce înapoi în cer (noi numim aceasta „răpirea Bisericii”).

A doua descrie arătarea Domnului *pe pământ* pentru Israel și popoare, ca să judece lumea și să introducă pe credincioșii din Israel și dintre popoare în Împărăția păcii, care va fi atunci instaurată.

Această diferență devine mai clară dacă vedem că Domnul, conform Scripturii, va coborî din cer *cu Biserica* ca să Se arate lumii. Aceasta este posibil numai dacă Biserica a fost luată de Domnul în cer. Acest fapt foarte important rezultă din următoarele pasaje din Scriptură:

- Zaharia 14.5 – DOMNUL vine cu toți sfinții Săi;
- Romani 8.17 – Biserica va fi „glorificată” cu Hristos;
- Coloseni 3.4 – când Hristos va fi „arătat”, atunci și Biserica va fi arătată „împreună cu El, în glorie”;
- 1 Tesaloniceni 3.13 – „la venirea Domnului nostru Isus cu toți sfinții Săi” (în Noul Testament „sfinții” niciodată nu înseamnă îngeri, ci întotdeauna credincioși);
- 1 Tesaloniceni 4.14 – Dumnezeu va „aduce” împreună cu Isus pe credincioșii care acum au adormit, aceasta înseamnă că ei (desigur înviați și împreună cu sfinții în viață, vezi versetul 16 și 17) se întorc înapoi din cer împreună cu Isus, așa cum Pavel a spus scurt înainte în capitolul 3.13 (1 Tesaloniceni 4.15-18 este o intercalare care explică cum este posibil să aibă loc cele spuse în versetul 13 și 14);
- Apocalipsa 17.14 – când Mielul va bate pe vrăjmașii Lui, aceasta va avea loc împreună cu aceia „care sunt cu El, sunt chemați și aleși și credincioși”;
- Apocalipsa 19.11-14 – Când Hristos Se va arăta, Îl urmează „oștirile de război care sunt în cer” (compară cu Apocalipsa 19.15 și 2.26,27!)

Vrem acum să enumerăm diferențele între răpirea Bisericii și arătarea lui Hristos:

Răpirea Bisericii poate avea loc în orice moment. Arătarea lui Hristos este precedată de semne.

În cazul răpirii Bisericii este vorba de aducerea Bisericii în cer. În cazul arătării este vorba de venirea lui Hristos pe pământ. Sau: la răpire Hristos coboară din cer, dar nu coboară pe pământ. La arătarea Lui, picioarele Sale vor sta pe Muntele Măslinilor (Zaharia 14.4).

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

La răpire Biserica va fi introdusă în cer. La arătarea Lui, Hristos Biserica vine cu ea din cer. Sau: la răpire Domnul vine pentru Biserică. La arătarea Lui El vine *cu* Biserica.

Răpirea Bisericii vestește venirea necazului cel mare pe pământ. Arătarea lui Hristos constituie sfârșitul necazului cel mare și anunță venirea Împărăției păcii.

Răpirea este o chestiune exclusivă între Hristos și Biserica Lui. Arătarea Lui este o chestiune referitoare la lumea întreagă, în mod deosebit Israel.

Răpirea este o „taină” descoperită abia în Noul Testament (1 Corinteni 15.51), în timp ce arătarea lui Hristos a fost anunțată deja în Vechiul Testament.

Biserica așteaptă răpirea, ca să fie introdusă în cer. Rămășița din Israel așteaptă arătarea lui Hristos, ca să fie introdusă în Împărăția păcii.

Am văzut că venirea Domnului pentru a lua Biserica la Sine, și arătarea Lui în glorie publică se deosebesc foarte mult nu numai în caracter, ci și în ceea ce privește momentul când au loc. Aceasta este așa deoarece evenimentele din a 70-a săptămână-an trebuie să aibă loc pe pământ înainte ca Domnul să poată apărea pe pământ. Dar și pentru Biserica însăși este necesară o anumită perioadă între răpirea ei de către Hristos și arătarea ei cu Hristos, deoarece ea trebuie să aibă parte în cer de evenimentele următoare, înainte ca arătarea să poată avea loc:

Credincioșii vor fi mai întâi descoperiți înaintea scaunului de judecată al lui Hristos (Romani 14.10-12; 1 Corinteni 3.11-16; 4.3-5; 2 Corinteni 5.10). Aici se stabilește răsplata pentru fiecare credincios (compară cu Apocalipsa 22.12), aici se împart „cununile” pentru merite deosebite (compară cu 1 Corinteni 9.25; 2 Timotei 4.8; Iacov 1.12; 1 Petru 5.4; Apocalipsa 2.10; 3.11) și aici se stabilește partea fiecăruia, pe care el sau ea o va avea în timpul guvernării cu Hristos (Luca 19.15-19). În Apocalipsa 4.4; 19.8,14 această înfățișare înaintea scaunului de judecată a lui Hristos se consideră evident o premisă și în Apocalipsa 4.4 la fel, pentru că cununile biruitorilor sunt aruncate înaintea tronului.

Hristos Își va prezenta pentru Sine Biserica fără pată sau zbârcitură (Efeseni 5.27), și Dumnezeu o va prezenta fără vină înaintea gloriei Sale (Iuda 24). Din aceasta rezultă că nicidecum nu este vorba că Biserica va întâmpina pe Domnul în văzduh și *imediat după aceea* El Se va arăta împreună cu ea pe pământ.

Deosebit de importantă este descrierea nunții Mielului în Apocalipsa 19.6-9. Probabil este evenimentul cel mai important care va avea loc în cer după răpire și înainte de arătarea lui Hristos cu Biserica (descrișă imediat după nuntă). Pasajul acesta este și una din dovezile cele mai importante pentru punctul de vedere că Biserica este în cer deja înainte de arătarea lui Hristos (și drept urmare ea a trebuit să fie luată în cer înainte de aceasta).

În timp ce pe pământ se desfășoară judecățile și ele vor atinge punctul culminant la arătarea lui Hristos, în cer are loc în toată liniștea nunta minunată a Mielului cu mireasa, Biserica (compară cu 2 Corinteni 11.2; Efeseni 5.22-33; Apocalipsa 22.15,16). Dar dacă în Apocalipsa 19.6-9 Biserica se află în cer, când este luată ea în cer în cadrul cronologiei din Apocalipsa? În timp ce în Apocalipsa 19 mireasa se află în cer, pe pământ sunt și alți credincioși (Apocalipsa 7.11-14). Unde găsim noi înainte Biserica prezentată ca fiind în cer? Aici vedem importanța mare a interpretării corecte a celor „24 de bătrâni”, pe care noi îi găsim în cer începând cu Apocalipsa 4 și la care vom reveni în dată.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

6.7 Biserica nu trece prin necazul cel mare

Mai întâi dorim să dăm încă câteva dovezi, că Biserica nu va trece prin necazul cel mare.

Potrivit cu 1 Tesaloniceni 4.13,14 credincioșii din Tesalonic erau îngrijorați cu privire la ai lor care adormiseră, nu pentru că ei nu știau nimic cu privire la înviere, ci pentru că ei gândeau că cei adormiți nu vor avea parte de răpirea Bisericii. Evident credincioșii din Tesalonic nu așteptau necazul cel mare, ci răpirea Bisericii, care urma să aibă loc. Dacă ei ar fi gândit, că Biserica ar trebui mai întâi să treacă prin necazul cel mare, ei s-ar fi bucurat că cei adormiți nu trebuie să mai aibă parte de acesta.

Dar, de altfel, dacă Biserica ar trebui cu adevărat să treacă prin necazul cel mare, ne-am aștepta ca epistolele să relateze deseori despre aceasta. Apostolii, ca și Domnul Însuși, anunță de mai multe ori că credincioșii vor fi strâmtorați și prigoniți, dar ei nu profetesc că credincioșii vor fi pe pământ atunci când vor veni judecățile peste lumea aceasta. Dacă Biserica ar trebui să treacă prin necazul cel mare, ar fi fost desigur necesar ca ea să fie pregătită pentru acest timp îngrozitor.

Foarte importantă este prezentarea lui Pavel în 2 Tesaloniceni 2.1-12. Credincioșii din Tesalonic erau din nou îngrijorați din cauza unor înțelegeri greșite. Din cauza prigoanelor, pe care le-au suferit, ei gândeau că ziua Domnului ar fi început deja. După ce Pavel a prezentat în 2 Tesaloniceni 1 diferența între necazurile actuale ale credincioșilor și necazurile viitoare ale celor care îi prigoneau (am citat aceasta deja mai înainte), în capitolul 2 el le explică mai detaliat că ziua Domnului nu *putea* să fi venit. „Ziua” aceasta este precedată în mod necesar de alte evenimente. Ordinea evenimentelor este:

„Ce oprește” (2 Tesaloniceni 2.6) și „cine oprește” (versetul 7) trebuie mai întâi să fie „luat din cale”.

După aceea vine „apostazia” (versetul 3) și descoperirea lui antihrist („omul păcatului”, „fiul pierzării”, „cel fărădelege”, versetele 3 și 8), „a cărui venire este potrivit lucrării lui satan, în orice putere și semne și minuni ale minciunii” (versetul 9).

Și abia după aceea vine „ziua Domnului” (versetul 2) și „arătarea venirii Sale” (versetul 8).

Versetele 6 și 7 exprimă că astăzi există încă în lume „o putere de oprire”, atât o Persoană („cine”) cât și o chestiune („ce”), care reține desfășurarea deplină a răului (apostazia, descoperirea lui antihrist). Au fost făcute diferite propuneri cu privire la ce vrea să spună „cel care oprește”. Nu are nici un sens să discutăm aici toate aceste propuneri (vezi pentru aceasta de exemplu Pentecost, pag. 270-282). După părerea noastră este numai o singură explicație, care poate arăta cine sunt „ce” din versetul 6 și „cine” din versetul 7: primul este Biserica și al doilea este Duhul Sfânt, care începând de la Rusalii locuiește în Biserică ca într-un templu. Când templul va fi luat de pe pământ, atunci și Duhul Sfânt nu va mai locui ca Persoană pe pământ. Biserica și Duhul Sfânt, care locuiește în ea, constituie singura putere imaginabilă care poate împiedica desfășurarea răului, și care (așa cum se spune textual) „este luat din cale”, dispăre de pe scenă. Celelalte puteri propuse cum ar fi guvernele omenești, legea, biserica văzută vor continua să existe într-o anumită măsură după începutul arătării lui antihrist.

Deseori felul tainic în care se exprimă Pavel aici a produs uimire. De ce nu a spus el clar că el se referă aici la luarea Bisericii și a Duhului Sfânt? Noi gândim că nu este nimic ciudat în aceasta și că răspunsul este simplu: (a) Pavel considera aici un lucru de la sine înțeles, despre care el a vorbit deseori cu credincioșii din Tesalonic (vezi versetul 5!) și în mod deosebit (b) Pavel a spus deja clar în versetul 1 la ce se referea: întreaga expunere din versetele 1-12 stă în legătură cu „venirea Domnului nostru Isus Hristos și strângerea noastră împreună la El”! Aici

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

nu este vorba de arătarea venirii Lui (ca în versetul 8), adică de revenirea Lui publică cu Biserica în glorie, ci de venirea Lui pentru a lua Biserica la sine, adică răpirea Bisericii. Pe acest fundal face apostolul expunerile sale. În legătură cu răpirea Bisericii el spune credincioșilor din Tesalonic că antihrist poate veni abia după ce „Cel care oprește” este luat din cale. Cu alte cuvinte: el le amintește că răpirea Bisericii este premisa pentru apostazie și descoperirea lui antihrist. Exprimat altfel: el clarifică că ziua Domnului nu putea să fi fost venită, deoarece mai întâi trebuie răpită Biserica.

6.8 Cei 24 de bătrâni

Să rezumăm ce am găsit până acum:

Descrierea împrejurărilor de pe pământ în Apocalipsa 4-19, și anume a credincioșilor care vor fi atunci pe pământ, nu trebuie pusă în concordanță cu locul, caracterul și chemarea Bisericii. Exprimat altfel: Biserica nu poate să mai fie atunci pe pământ; în Apocalipsa 4-19 este vorba de o altă categorie de credincioși pe pământ.

Perioada din Apocalipsa 4-19 este în concordanță cu a 70-a săptămână-an a lui Daniel, care face parte din „programul” lui Dumnezeu cu Israel, care poate fi continuat abia după ce Biserica a fost luată. Biserica își are locul pe pământ în „perioada intermediară” dintre a 69-a săptămână-an și a 70-a săptămână-an. Aceasta înseamnă că ea, când se va împlini Apocalipsa 4-19, nu va mai fi pe pământ.

Caracterul celei de-a 70-a săptămână-an (perioada din Apocalipsa 4-19) este unul de furie și mânie, de răzbunare a lui Dumnezeu asupra popoarelor. Scriptura vorbește categoric de mai multe ori că Biserica nu va trebui să aibă parte de această perioadă de răzbunare, deoarece ea este destinată pentru lucruri mai bune și că această perioadă poate începe când Biserica („cel care oprește”) va fi luat din cale.

Venirea Domnului, pentru a lua Biserica la Sine, este un eveniment cu totul altul decât arătarea Lui cu norii cerului. Aceste două evenimente se deosebesc în caracter și momentul desfășurării lor. Unul trebuie să aibă loc înaintea celui alt dintr-o serie de motive prezentate, din cauza anumitor evenimente, care au loc atât în cer cât și pe pământ, care trebuie să aibă loc după răpire și înainte de arătare.

Dacă înțelegerea aceasta este corectă, nu așteptăm nimic altceva decât ca noi să întâlnim Biserica realmente în cer în descrierea din Apocalipsa 4-19. În realitate este așa! Biserica ne este prezentată în trei simboluri în această parte a cărții:

- Ca 24 de bătrâni (Apocalipsa 4.4,10; 5.5,6,8,11,14; 7.11,13; 11.16; 14.3; 19.4);
- Ca mireasă, soția Mielului (Apocalipsa 19.7; compară cu Apocalipsa 21.2,9; 22.7);
- Ca oștirile cerești, care Îl urmează la revenirea Lui (Apocalipsa 19.14).

Despre ultimele două simboluri am vorbit destul până acum; acum este vorba de prima circumscriere (care este cea mai importantă, deoarece ea se întâlnește cel mai des, și în mod deosebit începând cu Apocalipsa 4). Să ne amintim mai întâi încă o dată de interpretarea noastră a capitolelor 2 și 3 din Apocalipsa. După părerea noastră ea prezintă profetic întreaga istorie a Bisericii începând din timpurile post-apostolice și până la răpirea Bisericii. Dacă aceasta este corect, ne putem aștepta ca Apocalipsa 4 să ne prezinte situația după răpirea Bisericii. Mai târziu ne vom ocupa desigur detaliat cu Apocalipsa 4, dar îndreptăm atenția deja aici asupra următoarelor puncte:

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

- Apocalipsa 4.1 spune de două ori textual: „după acestea”, adică lucrurile din Apocalipsa 2 și 3. Capitolul 4 se leagă deci direct de acestea.
- Apocalipsa 4 ne transpune de pe pământ în cer, așa cum Biserica este mutată de pe pământ în cer. Aceasta ne este prezentat în „înălțarea la cer” a lui Ioan în duh: „Suiete aici și-ți voi arăta cele ce trebuie să aibă loc după acestea [istoria Bisericii]” (versetul 1).

Răpirea însăși a fost anunțată deja în Apocalipsa 3.10,11 (ca făgăduință dată credincioșilor din Filadelfia), dar în sine nu constituie o parte a descrierii profetice (cu excepția denumirii simbolice din versetul 1b), și anume de aceea, pentru că centrul de greutate în Apocalipsa este pe judecățile care vor fi vărsate asupra pământului. Apocalipsa 4 ne transpune aici în casa Tatălui (ca Ioan 14), dar în tribunalul ceresc cu sala tronului, unde se va deschide cartea judecății. Aici nu este vorba de făgăduința minunată referitoare la Casa Tatălui, ca „să fim pentru totdeauna la Domnul”, ci de guvernarea lui Dumnezeu asupra pământului (Apocalipsa 4) și de întrebarea, cine va avea dreptul să exercite judecata asupra pământului. La fel, răpirea Bisericii este considerată ca premisă în Apocalipsa 4, și anume prin aceea că cei 24 de bătrâni se găsesc în jurul tronului lui Dumnezeu. Observă: nu Biserica în însușirea ei de mireasă a Mielului (aceasta se întâlnește abia în Apocalipsa 19) sau ca trup al lui Hristos, ci ca aceea care participă la exercitarea judecății asupra pământului.

6.9 Cine sunt bătrânii?

Să cercetăm mai îndeaproape cine sunt cei 24 de bătrâni. La această întrebare sunt patru puncte de vedere diferite (compară între altele Pentecost, pag. 228-230; 272-278; Kelly, și comentariile pretribulaționiste):

- „Bătrânii” sunt îngerii;
- Ei sunt credincioșii adormiți;
- Ei sunt credincioșii înviați și glorificați ai Bisericii întregite;
- Ei sunt credincioșii înviați și glorificați atât ai Vechiului Testament cât și ai Bisericii.

Acum nu vom face nici o diferență între punctele de vedere doi și trei; aceasta va fi tratat mai târziu. Acum vrem să arătăm că bătrânii nu pot fi îngerii sau sfinții adormiți, așa că rămân numai posibilitățile 3 și 4 și că Biserica este inclusă în orice caz în imaginea bătrânilor.

Bătrânii nu pot fi îngeri. Despre îngeri nu se spune niciunde în Scriptură că ei stau pe tronuri (cu toate că este adevărat că prin cuvântul „tronuri” chiar și în Coloseni 1.16 par să fie numite anumite puteri îngerești) și cu mult mai puțin că ei poartă cununi de biruitori (vezi mai jos). Chiar și Gabriel *stă* înaintea lui Dumnezeu (Luca 1.19), și la fel și cei șapte îngeri în Apocalipsa 8.2 (cu toate că s-a gândit la cei șapte arhangheli din tradiția iudaică). Același lucru găsim în 1 Împărați 22.19; Isaia 6.2; Daniel 7.10. Din Iov 1 se poate chiar deduce că îngerii nu stau permanent înaintea lui Dumnezeu, ci apar înaintea Lui în anumite timpuri. Cât de cu totul altfel este tabloul bătrânilor îmbrăcați în haine albe (în Apocalipsa purtate de toți sfinții) care stau pe tronuri în jurul tronului lui Dumnezeu!

În Apocalipsa 5 bătrânii sunt clar diferențiați de îngeri. Bătrânii „cântă” (Apocalipsa 5.9), îngerii „vorbesc” (Apocalipsa 5.12); niciodată nu se spune în Scriptură despre îngerii că ei cântă. Bătrânii au înțelegere divină, în mod deosebit în lucrurile referitoare la mântuire (Apocalipsa 5.5,9,10; 7.13-17; 11.17,18), îngerii în vorbirea lor nu depășesc cele referitoare la creație și judecată. În contrast cu îngerii, bătrânii exercită slujbă preoțească (Apocalipsa 5.8).

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

(Este adevărat, că prin noțiunea „bătrâni” Ioan pare să facă aluzie la Isaia 24.23, dar nici acolo nu s-a dovedit că trebuie să fie vorba de îngeri.)

Dacă bătrânii nu sunt îngeri, atunci pot fi numai credincioși. Dar ei pot fi la fel de puțin o imagine a credincioșilor adormiți. Astfel de credincioși găsim într-adevăr în Apocalipsa 6.9, ei sunt descriși ca „sufletele de sub altar”. Aceasta este cu totul altceva decât imaginea bătrânilor pe tronuri, îmbrăcați în haine albe și cu cununi de aur pe capete (Apocalipsa 4.4), legați direct cu tronul lui Dumnezeu și cu tronul Mielului (Apocalipsa 5.6). Așa ceva este imposibil să se spună despre sufletele din Paradis. Bătrânii trebuie să fie sfinți înviați și glorificați, aceasta înseamnă deci credincioșii după răpirea Bisericii. Domnul nu aduce pe nimeni în binecuvântarea deplină și în glorie, numai dacă El o face pentru *toți*. Să se observe și numărul 24, care conține o anumită plinătate (vezi mai jos); aceasta nu coincide cu ideea despre un număr crescând succesiv de adormiți, care constituie numai o parte oarecare a Bisericii.

Făcând abstracție de întrebarea dacă și credincioșii vechi-testamentali sunt incluși în imaginea bătrânilor, în orice caz este inclusă Biserica. Aceasta devine clar din următoarele însușiri:

Bătrânii stau pe tronuri în jurul tronului lui Dumnezeu (Apocalipsa 4.4; 5.6); numai pentru (mădularele) Bisericii este valabilă făgăduința de a sta pe tronuri împreună cu Hristos (Apocalipsa 3.21; compară cu Apocalipsa 20.4; Matei 19.28; Luca 22.30).

Numărul 24 este foarte important într-o carte care acordă multă valoare numerelor simbolice. Este numărul clasei preoțești levitice în 1 Cronici 24.1-19. Credincioșii Bisericii sunt împărați (la aceasta se referă tronurile) și preoți (Apocalipsa 1.6; 1 Petru 2.5,9). Slujba lor preoțească se vede în Apocalipsa 5.8.

Imaginea unui „bătrân” înseamnă reprezentare, locțiitor (Faptele apostolilor 15.2; 20.17), demnitate, experiență, înțelepciune și pricepere (compară cu 1 Timotei 3.1-7; 5.17; Tit 1.5-9). Această pricepere se arată în Apocalipsa 5.5,9,10; 7.13-17; 11.17,18. Ei au cunoștință despre planurile lui Dumnezeu (compară cu Ioan 15.15; 1 Corinteni 13.12).

Bătrânii sunt îmbrăcați cu haine albe. În cartea Apocalipsa numai credincioșii poartă haine albe (Apocalipsa 3.4,5,18; 6.11; 7.9,13,14; 19.14). În Apocalipsa 15.6 îngerii sunt îmbrăcați „în in curat, strălucitor”, dar denumirea „alb” este rezervată pentru credincioși. Apocalipsa 7.14 arată motivul: este vorba de haine care au fost albite în sângele Mielului.

Cununile bătrânilor sunt cununi de biruitori, care au câștigat în concurs (compară cu 1 Corinteni 9.24,25). Este deci vorba de credincioși care și-au încheiat alergarea pământescă și sunt descoperiți înaintea scaunului de judecată al lui Hristos. Aceasta din urmă trebuie să aibă loc, căci în Apocalipsa 4.10 bătrânii își aruncă cununile înaintea tronului lui Dumnezeu.

Închinarea adusă de bătrâni arată de asemenea că aici este vorba de Biserică. Ei adoră pe Dumnezeu din cauza faptelor Lui în creație (Apocalipsa 4.11), în răscumpărare (Apocalipsa 5.9), în judecată (Apocalipsa 19.2) și în guvernarea Lui (Apocalipsa 11.17). Ei stau evident în relație strânsă, intimă cu Hristos.

6.10 Despre cine este vorba în Apocalipsa 5.9,10?

Mai este un aspect, cu care trebuie să ne ocupăm, deoarece uneori este folosit ca obiecție împotriva interpretării susținute aici. El se referă la Apocalipsa 5.9,10. Această obiecție nu are valabilitate dacă se ia vechea traducere a lui Luther (revizuită în 1914), care în locul acesta scrie: „... tu ai fost sugrumat și ne-ai răscumpărat pentru Dumnezeu cu sângele Tău din orice generație și limbă și popor și păgâni și ne-ai făcut împărați și preoți pentru Dumnezeul nostru,

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

și noi vom fi împărați pe pământ.” În această traducere este clar din cauza dublului „pe noi” și „noi”, că bătrânii vorbesc aici despre ei înșiși. Acesta ar fi un alt argument pentru corectitudinea interpretării noastre. Însă textul grec actual al Noului Testament acceptat în general, așa-numitul text Aland, arată unele diferențe importante (compară cu Luther 1984; traducerea Elberfelder):

El lasă la o parte pe primul „pe noi” [ne-ai]; aici este vorba de o așa numită C-interpretare a textului, aceasta înseamnă că nu este imposibil ca „pe noi” să fie interpretarea inițială; însă este improbabil din cauza lui „ei” din versetul 10 (compară cu Metzger, pag. 736).

Textul Aland înlocuiește al doilea „noi” simplu cu „ei”, chiar fără adnotare, ceea ce înseamnă că se consideră absolută această interpretare aleasă.

Pentru „noi” textul Aland are „ei”; într-adevăr și aici este vorba de o C-interpretare a textului, dar interpretarea „noi” este cea mai rea alternativă (această interpretare a luat naștere evident prin adaptarea textului la „pe noi” din versetul 9: vezi Metzger).

Să presupunem ca fiind destul de sigur că textul Aland redă textul original, atunci apare o problemă. Dacă se presupune că bătrânii ar fi de exemplu îngerii, atunci ar fi de înțeles de ce aici stă „ei”, și anume că ei vorbesc despre alții și nu despre ei înșiși (nu îngerii au fost răscumpărați cu sângele Mielului, ci oameni credincioși). Dar cum se poate presupune că credincioșii vorbesc ei înșiși despre „ei”? Două soluții sunt de imaginat:

Cu toate că stă „ei” este foarte posibil ca bătrânii să vorbească despre ei înșiși. În Exodul 15.13,17, unde Moise și poporul preamăresc pe Dumnezeu din cauza salvării lor proprii, ei vorbesc despre ei înșiși la persoana a treia.

Chiar dacă bătrânii nu vorbesc aici despre ei înșiși, aceasta nu înseamnă că ei nu ar putea reprezenta Biserica, ci simplu, că ei vorbesc despre alți credincioși, și anume despre aceia care sunt încă pe pământ, a căror răscumpărare definitivă și înălțare ei o profetează aici (compară cu Apocalipsa 7.9!) Textul inițial ar scoate în evidență altruismul bătrânilor, care aici nu se gândesc la propria lor fericire, ci la răscumpărarea definitivă a credincioșilor aflați în necaz pe pământ. Aceasta este în deplină concordanță cu slujba lor preotească din versetul 8, în care ei poartă în potire de aur „rugăciunile sfinților [aflați încă pe pământ]” (compară cu Apocalipsa 8.3,4). Deoarece copiii manuscriselor nu au înțeles această interpretare, schimbă conștiința sau inconștiința pe „ei” cu „noi”.

O altă obiecție, care se aduce împotriva explicației că bătrânii reprezintă Biserica, este schimbarea imaginii: mai întâi bătrânii, apoi mireasa, apoi oștirile. În carte însă nu este greu de înțeles această schimbare. Când este vorba de demnitate și înțelepciune, de înțelegerea divină a credincioșilor, este nevoie de imaginea bătrânilor. Imaginea miresei sau a oștirilor este nepotrivită pentru aceasta. Dar când este vorba de relațiile de dragoste dintre Hristos și Biserica Lui, este nevoie de imaginea miresei (despre bătrâni nu este vorba nici la nuntă!). Imaginea bătrânilor sau a oștirilor nu este potrivită pentru aceasta. Dar când este vorba de luptă, care va trebui dusă împotriva vrăjmașilor la revenirea lui Hristos (compară cu Apocalipsa 17.14), este nevoie de imaginea oștirilor. De la bătrâni și de la mireasă nu se are nimic în luptă. Într-o carte așa de pregnant marcată de simboluri cum este Apocalipsa, în care și despre Hristos se dau descrieri diferite, această schimbare de imagini este exact ceea ce se așteaptă.

Ca să rezumăm: interpretarea conform căreia bătrânii sunt o imagine a Bisericii (cu sau fără credincioșii vechi-testamentali) corespunde cel mai mult însușirilor date de bătrâni. Însă în afară de aceasta această interpretare sprijină părerea că Biserica va fi luată în cer înainte de necazul cel mare și drept urmare pe toată perioada din Apocalipsa 4-19 nu se află pe pământ. Această interpretare constituie după părerea noastră cheia cea mai importantă pentru înțelegerea întregii cărți.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

6.11 Punctul de vedere post-tribulaționist (răpirea după necazul cel mare)

Dacă vrem să tratăm echilibrat tema noastră, nu putem trece cu vederea să nu discutăm și alte puncte de vedere. Este vorba de punctul de vedere post-tribulaționist și tribulaționist, adică interpretarea că răpirea Bisericii nu are loc înainte de necazul cel mare, ci după necazul cel mare, respectiv în mijlocul necazului cel mare (vezi Pentecost, pag. 186-212).

Din cele spuse anterior ar trebui să fi devenit clar că învățătura potrivit căreia Biserica ar trebui să treacă în totalitate sau parțial prin necazul cel mare, are la bază următoarele lipsuri în diferențiere:

- Diferența între Israel și Biserică,
- Diferitele epoci ale istoriei mântuirii,
- Caracterul „necazului cel mare” (nu al încercărilor credincioșilor [vezi de exemplu Ioan 15.18,19; 16.1,2,33], ci al judecăților lui Dumnezeu asupra pământului),
- Diferența între răpirea Bisericii și arătarea lui Hristos cu Biserica Lui,
- Diferitele etape ale primei învieri:
  - Hristos
  - La răpirea Bisericii (1 Corinteni 15.51,52),
  - La arătarea lui Hristos (Apocalipsa 20.4),
- Caracterul viitor al celei de-a 70-a săptămână-an a lui Daniel și înțelesul exclusiv pentru Israel,
- Adeptul învățaturii răpirii după necazul cel mare nu țin seama de faptul că Domnul poate veni în orice moment pentru Biserica Lui (compară cu Matei 25.13; Ioan 14.2,3; 1 Corinteni 1.7; Filipeni 3.20,21; 1 Tesaloniceni 1.9,10; 4.16,17; 5.5-9; Tit 2.13; Iacov 5.8,9; Apocalipsa 3.10; 22.17-22), în timp ce pentru arătarea Lui trebuie să se împlinească un număr de „semne ale timpului” (Matei 24.25; Marcu 13; 2 Tesaloniceni 2.1-8; Apocalipsa 4-19).
- El este nevoit să aplice o serie de pasaje din Scriptură, care se referă clar la programul lui Dumnezeu cu Israel (Matei 24,25; Marcu 13; Apocalipsa 4-19), la Biserică.

Este imposibil ca în acest cadru să ne ocupăm cu toate argumentele posttribulaționistilor, dar vrem totuși să tratăm pe cele mai importante:

Prima înviere are loc într-o zi (Ioan 5.28,29; 1.24) și drept urmare nu poate fi plasată (parțial) cu ani înaintea arătării lui Hristos.

Am prezentat deja că ziua Domnului nu este o zi de 24 de ore, ci în realitate este o perioadă de aproximativ o mie de ani. „Ziua” din Ioan 5.25 durează deja de aproape două mii de ani. Deci nu este nici un motiv pentru care „ziua” învierii trebuie să fie o zi de 24 de ore. De altfel „prima înviere” nu poate fi delimitată la o singură zi, deoarece aceasta a început deja cu învierea lui Hristos (1 Corinteni 15.23). Și „ziua” primei învieri durează deci de aproape două mii de ani!

Din Matei 13.24-30,36-43 rezultă că grâul (Biserica) și neghina (lumea) vor continua să existe împreună până la recoltare (împlinirea veacurilor), deci Biserica nu va fi luată mai devreme.

Argumentul acesta pornește de la o premisă falsă. Grâul nu este o imagine a Bisericii, ci „a fiilor Împărăției” (versetul 38), și aceștia includ și pe credincioșii de după răpirea Bisericii.

Ultima trâmbiță în 1 Corinteni 15.52 trebuie să fie aceeași cu ultima trâmbiță din timpul necazului cel mare (Apocalipsa 11.15,18), care anunță învierea și răsplătirea sfinților (compară și cu Matei 24.29-31).

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

Mulți comentatori au văzut în ultima trâmbiță un indiciu la trâmbița care a sunat la pornirea la luptă a unei oștiri romane; la trâmbița a treia și ultima oștire se pune în mișcare. Deci nu este nici un motiv imperios pentru care ultima trâmbiță la Pavel să fie aceeași cu trâmbița a șaptea de la Ioan. De altfel trâmbița din 1 Corinteni 15 este ultima numai pentru Biserică; trâmbița din Apocalipsa 11 este ultima trâmbiță pentru lume. În afară de aceasta, trâmbița din 1 Corinteni 15 este numită trâmbița lui Dumnezeu (vezi 1 Tesaloniceni 4.16), în timp ce trâmbița din Apocalipsa 11 este trâmbița unui înger.

Matei 24.40,41 învață că credincioșii vor fi răpiți după necazul cel mare (compară cu versetul 21).

În traducerea Luther din 1914 pasajul din Matei 24.40,41 este: „unul va fi primit, și celălalt va fi părăsit.” În traducerea Zürcher se spune: „primit” și „lăsat în urmă”. În traducerea Telos (olandeză) conform părerii mele este corect: „luat împreună” și „lăsat în urmă”. Deoarece aici este vorba de judecata finală și începutul Împărăției păcii, „luat împreună” înseamnă aici: luat prin judecată; și „lăsat în urmă” înseamnă lăsat pe pământ, pentru ca credincioșii respectivi să poată intra în Împărăția păcii. Dar fie că este vorba de „luat prin judecată” sau de „primit”, în nici un caz nu se poate traduce „a ridica”, și mult mai puțin este înțeles de la sine că aici trebuie să fie vorba de Biserică. Nu putem să ne ocupăm aici detaliat cu Matei 24, dar trebuie să fie totuși clar, că aici este vorba de oameni care locuiesc în Iudeea și pot vedea locuințele sfinte (Templul) (versetele 15 și 16) și oameni care țin sabatul (versetul 20), pe scurt: iudei în Palestina. Vezi cartea mea *Die Zukunft der Stadt des großen Königs*. [Tradusă și se găsește la linkul următor: http://mesagerul-crestin.net/carti/HTM/Viitorul_cetatii_marelui_Imparat.htm]

Expresia eis apantesin („întâmpinare”) înseamnă în Matei 25.1,6 și în Apocalipsa 28.15: să ieși afară pentru a saluta pe cineva și după aceea să te întorci înapoi cu el. În celălalt singurul pasaj din Scriptură, în care se întâlnește această expresie, 1 Tesaloniceni 4.17, expresia trebuie să însemne același lucru: Biserica merge în întâmpinarea Domnului, ca să-L salute și după aceea se întoarce împreună cu El pe pământ.

Această interpretare trece cu vederea faptul că credincioșii vor fi mutați de pe pământ, așa cum se spune textual (*harpazesthai*). Nu de la ei înșiși merg în întâmpinarea Domnului, ci ei sunt „mutați”, „îndepărtați” de pe pământ de Domnul Însuși, după părerea noastră cu intenția clară: înainte să înceapă judecățile. Să se compare același verb printre altele în Iuda 23 („smulgându-i din foc”), 2 Corinteni 12.2 („răpit până în al treilea cer”) și Apocalipsa 12.5 („răpit la Dumnezeu și la tronul Său”). Înainte de toate ultimul loc este deosebit de interesant, din cauza paralelei între înălțarea la cer a lui Hristos și a noastră: ambele „răpit” din cauza amenințării balaurului pe pământ, amândoi „răpiți” în cer, ca să rămână acolo. Cu privire la verbul acesta vezi Ioan 6.15; 10.28,29; Faptele apostolilor 8.39; 23.10; „a răpi” în Matei 12.29; 13.19.

În al doilea rând, în interpretarea numită nu se ține seama că sfârșitul versetului nu spune: „... ca să se întorcă înapoi cu El pe pământ” sau ceva asemănător, ci „și astfel vom fi întotdeauna împreună cu [sau la] Domnul”. Aici nu se poate trece cu vederea paralela directă la Ioan 14.3: „vă voi primi la Mine Însumi, ca, acolo unde sunt Eu, să fiți și voi.” Aceasta înseamnă deci: noi trebuie să fim „la Domnul”, ori în casa Tatălui ori în alt loc unde va fi El (compară și cu Ioan 17.24).

6.12 Punctul de vedere tribulaționist (Răpirea în timpul necazului cel mare)

Câteva cuvinte referitoare la răpirea în timpul necazului cel mare, deci părerea că răpirea Bisericii va avea loc la jumătatea „ceasului încercării”, adică la începutul celei de-a doua jumătăți a ultimei săptămână-an a lui Daniel. Conform acestei păreri Biserica va fi răpită înainte

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

ca judecățile propriu-zise ale lui Dumnezeu să vină pe pământ, și aceasta este abia în a doua jumătate a săptămânii-an, timpul efectiv al necazului cel mare. În această interpretare răpirea Bisericii este adusă în legătură cu trâmbița a șaptea din Apocalipsa 11 (aceasta este ultima trâmbiță din 1 Corinteni 15), cu alungarea lui satan din cer (Apocalipsa 12) și răpirea celor doi martori din Apocalipsa 11. Parțial sunt valabile aceleași obiecții ca și la cele împotriva posttribulaționismului:

În concepția tribulaționistă nu se recunoaște că a 70-a săptămână-an nu este pentru Biserică, ci pentru Israel.

Nu se diferențiază între Israel și Biserică, căci cei 144 000 de israeliți numiți (Apocalipsa 7) sunt văzuți pe pământ deja înainte de a doua jumătate a săptămânii-an, când deci după această interpretare Biserica se află încă pe pământ (aceasta este imposibil, căci atâta timp cât Biserica este pe pământ, în mod necesar toți credincioșii aparțin Bisericii, și nu poate fi un statut special alături de ea).

În această interpretare nu se poate conta pe posibilitatea unei reveniri în curând a Domnului pentru Biserica Sa, deoarece Biserica va trebui să treacă prin evenimentele din prima jumătate a săptămânii-an. Și aici se pierde puterea versetului „Vegheați deci, pentru că nu știți ziua, nici ceasul” (Matei 25.13; aici în mod clar în legătură cu Biserica, prezentată prin fecioarele înțelepte). Conform acestei interpretări, în primul rând Biserica nicidecum nu trebuie să aștepte veghetoare venirea Domnului. Atâta timp cât nu a început ultima săptămână-an a lui Daniel, Domnul nu poate veni. Și în al doilea rând Biserica ar putea calcula exact venirea Domnului după începutul acestei ultime săptămână-an (și anume 1260 de zile), ceea ce stă în contradicție cu „pentru că nu știți ziua, nici ceasul”.

În afară de aceasta mai aducem și aceste obiecții: întreaga perioadă din Apocalipsa 4-19 este o perioadă de judecăți ale lui Dumnezeu asupra pământului, și nu numai ultima jumătate a săptămânii-an (vezi între altele Apocalipsa 6.16,17). De aceea Biserica nu mai poate fi pe pământ în tot acest timp.

Mărturia celor doi martori în Apocalipsa 11 este specific vechi-testamentală; nu există nici un context plauzibil cu Biserica, așa cum va deveni clar din comentariul nostru la acest pasaj. În afară de aceasta noi credem că Apocalipsa 11.2,3 se referă nu la prima ci la a doua jumătate a săptămânii-an, deoarece perioada amintită duce la împlinirea finală (versetele 15-18). Răpirea celor doi martori are deci loc la sfârșitul celei de-a doua jumătăți a săptămânii-an, și nu a primei jumătăți, și deci și în interpretarea tribulaționistă nu poate avea loc împreună cu răpirea Bisericii.

Rezumând spunem că cele mai bune argumente sunt pentru interpretarea pretribulaționistă. În acest comentariu, cum am spus, vom porni de la această interpretare.

6.13 Lucrări citate

(vezi și comentariile enumerate în bibliografie)

K. Aland: vezi 1.7

L.S. Chafer: *Systematic Theology*, vol. IV Dallas 1948.

J.G. Fijnvandraat: *Babylon, beeld en beast*:

Bijbelstudies over het Boek Daniel, vol. 2, Vaassen 1989.

6. Interpretarea pretribulaționistă a cărții Apocalipsa 4-19

J.G. Fijnvandraat, A. Maljaars und W.J. Ouweneel:

De kerk onder de loep. Apeldoorn 1978.

J.G. Fijnvandraat și H.P. Medema:

De komst van Christus & de opname van de gemeente. Apeldoorn 1981.

W. Kelly: „The Elders in Heaven” in: *Pamphlets.*

Retipărit Winschoten 1971, pag. 355-393.

B.M. Metzger: *A Textual Commentary on the Greek New Testament.*

United Bible Societies 1975.

W.J. Ouweneel:

Der brieven van Paulus aan Filippiers en Kolossers. Winschoten 1973.

W.J. Ouweneel: *Die Zukunft der Stadt des großen Königs.* Neustadt 1977.

W.J. Ouweneel: *De gemeente van God.* Groede 1979

Pentecost: vezi 5.5

H.J. Thiessen: *Will the Church Pass Through the Tribulation?* New York 1941.

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

În acest ultim capitol dinaintea interpretării propriu-zise a Apocalipsei tratăm cea de-a treia problemă din problemele exegetice de rezolvat. Aceste trei probleme cuprind practic întreaga carte: prima problemă s-a referit la Apocalipsa 2 și 3, a doua s-a referit la Apocalipsa 4-19 și a treia, care constituie tema aici, se referă la Apocalipsa 19-22. Miezul acestei probleme este menționarea de șase ori a expresiei „o mie de ani” în Apocalipsa 20. Această menționare constituie alături de multe alte argumente baza învățaturii despre Împărăția de o mie de ani a lui Hristos. În capitolul 3 am îndreptat deja atenția asupra faptului că între aceia care cred în venirea lui Hristos în adevăratul sens al cuvântului sunt trei direcții principale cu privire la Împărăția de o mie de ani (vezi în privința aceasta lucrări standard cum ar fi Chafer, Pentecost, Feinberg și comentariul lui Walvoord):

Prima direcție este varianta *achiliastă* (cuvântul grecesc *chilioi* înseamnă „mie”; prefixul *a-* înseamnă „nu”, deci: „nu o împărăție de o mie de ani”). Această părere neagă credința într-o împărăție de o mie de ani înainte de starea veșnică; conform acesteia în Apocalipsa 19-22 este vorba numai de împlinirea finală (ziua judecării) după care urmează starea veșnică (cer nou și pământ nou); cei „o mie de ani” se împlinesc, conform acestei păreri, între prima și a doua venire a lui Hristos (începând cu prima venire satan ar fi „legat”) sau sunt puși pe aceeași treaptă cu starea veșnică.

A doua direcție este varianta *postchiliastă* (prefixul *post-* înseamnă „după”, deci: „revenirea după Împărăția de o mie de ani”). În cadrul acestei păreri se crede într-o Împărăție de o mie de ani, care premerge revenirea lui Hristos și va însemna un timp de glorie pentru Biserică și pentru Israel pe pământ. Această stare se va realiza prin aceea că prin predicarea Evangheliei întreaga lume va deveni creștină; după revenirea lui Hristos urmează imediat starea eternă.

Ultima direcție este varianta *prechiliastă* (prefixul *pre-* înseamnă „înainte”, deci: „revenirea înainte de Împărăția de o mie de ani”). În această părere se crede într-o Împărăție de o mie de ani, care urmează după revenirea lui Hristos și ea va fi instaurată de El personal pe pământ. Biserica va fi atunci în cer și Israel va fi punctul central pe pământ. În această Împărăție se vor împlini textual toate legămintele cu Israel. Hristos domnește împreună cu sfinții cerești peste Israel și popoare; abia după această Împărăție de o mie de ani urmează starea eternă.

Diferența între prima și a doua variantă în realitate nu este prea mare. În ambele interpretări se ține cu tărie la credința tradițională că starea veșnică urmează direct după revenirea lui Hristos și cei „o mie de ani” sunt plasați în epoca actuală. Singura diferență este de fapt că (cei mai mulți) achiliaști sunt de părere că noi trăim acum în perioada celor „o mie de ani”, în timp ce postchiliaștii văd aceasta ca fiind viitoare. La postchiliaști sunt diferențe cu privire la întrebări ca cele legate de cine va instaura Împărăția de o mie de ani, la relația lui Hristos cu această împărăție și momentul revenirii lui Hristos cu privire la această împărăție.

La achiliaști sunt diferențe de păreri legate de întrebări cum ar fi: se referă „o mie de ani” – în măsura în care ei îi văd ca perioadă de timp – la credincioșii de pe pământ (Augustin), sau ea va fi împlinită sub credincioșii din cer (cum susțin cei mai mulți achiliaști de astăzi)?

Există o Împărăție de o mie de ani în adevăratul sens al cuvântului pentru Israel, sau făgăduințele pentru Împărăția păcii sunt împlinite momentan în Biserică (ori pe pământ, ori în cer)?

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

Când exact au început cei „o mie de ani”? Cei mai mulți achiliaști spun: la moartea, respectiv la înălțarea la cer a lui Hristos. Însă Grotius și Hammond, și în timpul nostru Swete sunt de părerea că „prima înviere” se referă la reînvierea Bisericii în timpul lui Constantin cel Mare; alții s-au gândit la Carol cel mare (aceasta ar putea fi numită într-un anumit sens și punct de vedere postchiliast!). Alții gândesc că „prima înviere” se referă la nașterea din nou sau la adormirea credincioșilor.

7.1 Privire de ansamblu istorică asupra Bisericii primare

Un achiliast convins precum este Oswald Allis (pag. 7) a recunoscut că prechiliasmul era răspândit în Biserica primară și el a fost înlocuit în mare măsură abia începând cu Augustin prin teologia acestuia de spiritualizare. Daniel Whitby, care în general este privit ca întemeietorul postchiliasmului (vezi în continuare) s-a exprimat în felul următor (citat la Peters, pag. 482-483): prechiliasmul a fost privit timp de 250 de ani de către cei mai buni creștini ca o tradiție apostolică. Mulți părinți ai Bisericii din secolul 2 și 3 au vorbit în toate domeniile creștinătății din timpul acela despre această învățătură ca fiind moștenire de la Domnul și de la apostolii Săi și de la toți bătrânii care au trăit înainte de ei. Ei înșiși ne-au făcut cunoscut cuvintele, în care a fost transmisă această învățătură precum și pasajele din Scriptură, care în timpul acela au fost interpretate așa, și spun că această învățătură a fost recunoscută de toți care erau cu adevărat credincioși. Peters dă o listă de istorici care confirmă faptul acesta. De asemenea el enumeră foarte detaliat pe toți prechiliaștii de frunte din primele trei secole (pag. 494-496). În afară de aceasta, el accentuează că din primele două secole nu este cunoscută nici măcar o singură persoană care să fi respins chiliasmul (vezi și Feinberg, pag. 243-248).

Abia în secolul al treilea au apărut primii adversari, în mod deosebit provocat de îndoiala cu privire la autorul și inspirația Apocalipsei (vezi paragraful 1.2 din comentariu) și la unele pasaje din Vechiul Testament. Un rol mare îl joacă activitățile școlii alexandrine, al cărei reprezentant de frunte era Origenes (vezi paragraful 3.1). Aceste activități stăteau sub influența puternică a curentelor învățăturilor greșite, precum gnosticismul și docetismul. Și vrăjmășia crescândă între iudei și creștini a jucat un rol important; o obiecție mare împotriva chiliasmului era aceea că el ar fi „iudaic”. Tot ce amintea de așteptările iudaice ale împărăției mesianice a fost respins de tot mai mulți creștini. Unirea Bisericii cu statul sub împăratul Constantin cel Mare la începutul secolului 4 (începutul etapei Pergam a Bisericii! Vezi paragraful 5.1) a dat prechiliasmului o lovitură de moarte pentru mai multe secole. Așteptarea revenirii în curând a lui Hristos a scăzut cu încetul; s-a început să se privească marșurile triumfale ale creștinismului ca împliniri ale făgăduitei guvernării a lui Hristos pe pământ. Începând cu creștinizarea Împărăției Romane aceasta nu a mai fost privită ca subiect al repudierii profetice, ci ca scenă a împlinirii Împărăției de o mie de ani. Teologia spiritualizării a redus curând Împărăția de o mie de ani la domnia lui Hristos în inimile credincioșilor.

Era marele părinte al Bisericii Augustin, învățătorul cel mai mare dintre Pavel și Luther, cel care a extins această învățătură. Influența lui a fost așa de copleșitor de mare, că până astăzi toți catolicii și cea mai mare parte dintre protestanți urmează escatologia lui. El este sursa tuturor argumentelor achiliaste cunoscute, precum:

- Împărăția de o mie de ani este împlinită în Biserica creștină;
- Satan a fost legat la prima venire a lui Hristos (Luca 10.18);
- „Întâia înviere” (Apocalipsa 20.4-6) este nașterea din nou a credincioșilor (Ioan 5.25);
- Apocalipsa 20.1-6 este o „recapitulare” a capitolelor anterioare și nu este descrierea unei etape noi după revenirea descrisă în Apocalipsa 19 (Argumentele acestea vor fi tratate în cele ce urmează).

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

Schimarea prechiliasmului și răspândirea achiliasmului era un suport necesar al apariției papalității. Papa domnea în „împărăția de o mie de ani” ca reprezentant al lui Hristos pe pământ. De aceea lui trebuia să i se dea ascultare absolută (etapa Tiatira a Bisericii!). Anunțurile profetice referitoare la gloria Împărăției mesianice s-au împlinit în domnia, bogăția și fastul Bisericii romane. Răsplătirea și înălțarea credincioșilor nu mai depindea de revenirea lui Hristos, ci de autoritatea de care dispunea papalitatea. Față de această învățătură prechiliasmul constituia o adevărată amenințare, care trebuia combătut cu toate forțele (Peters, pag. 516,517).

7.2 Evoluția începând cu Reforma

În timpul dinaintea Reformei, prechiliasmul nu a dispărut complet. Ryrie (pag. 27,28) îi numește pe valdenzi și pe cathari ca fiind unii care țin cu tărie la credința apostolilor. Peters (pag. 521) numește în afară de aceștia pe albigenzi, pe adepții lui John Wycliff și pe frații bömi. Cu regret reformatorii nu au preluat această credințioasă apostolică. Aceasta nu era voință rea, dar din cauza mării accentuări a învățaturii despre mântuire, reformatorii au acordat puțină atenție escatologiei și au ținut cu tărie la sistemul augustinic, fără să gândească cu adevărat profund la acesta. Era unul din exemplele pentru „nedesăvârșirile” lucrării Bisericii în etapa Sardes (Apocalipsa 3.2). Cu toate acestea reformatorii au acționat neintenționat la reînvierea prechiliasmului prin întoarcerea lor radicală la metoda de interpretare textuală a Scripturii.

Prima întoarcere la chiliasm a rămas „la jumătatea drumului” prin recunoașterea postchiliasmului imitându-l pe Joachim von Floris (vezi 3.1) (cu privire la evoluțiile moderne despre care este vorba aici vezi seria de articole detaliată a lui Walvoord). În mod deosebit în Olanda, în timpul așa-numitei „Nadere Reformatie” (secolele 16 și 17) mulți teologi s-au atașat de postchiliasm, precum Coccejus, Alting, cei doi Kittingas, d’Outrein, Witsius, Hoornbeck, Koelman și Brakel (vezi Berkhof, pag. 716). Ca cel mai mare sistematician al postchiliasmului este însă văzut unitarianul liberal Daniel Whitby (1638-1723), care alături de postchiliasmul conservativ a dezvoltat un sistem liberal-evoluționist, care s-a bazat pe credința progresiv-optimistă. Evenimentele secolului al 20-lea, în mod deosebit al doilea război mondial și evoluțiile din cadrul teologiei liberale și neo-ortodoxe au pus însă capăt acestui optimism. Mulți protestanți, liberali dar și conservativi, s-au întors înapoi la punctul de vedere achiliast – un pas, așa cum am spus, nu prea mare. În Olanda profesorul C. Graafland este încă un adept al postchiliasmului (conservativ).

De ce achiliasmul este așa de atrăgător pentru mulți se poate înțelege bine. După prechiliasm el este punctul de vedere creștin cel mai vechi referitor la Împărăția de o mie de ani și pe lângă aceasta poartă amprenta dreptei-credințe (ortodoxiei), deoarece Augustin și reformatorii l-au susținut și pentru că el lucrează mai departe în unele formule bisericești-reformate. El prezintă un sistem escatologic simplu, vizibil dintr-o privire, cu numai o singură înviere, o singură judecată și aproape cu nici un „program” profetic. Achiliasmul este așa de atrăgător și pentru că se potrivește bine în teologia legământului, în gândirea spiritualizantă (care numește cu plăcere interpretarea textuală ca fiind „carnală”), și în ceea ce privește neo-calvinismul, se potrivește în activismul bisericesc și politic, care este facilitat și chiar sprijinit prin acesta. Față de acesta Walvoord (107, pag. 49,50) a arătat pericolele achiliasmului. Eu le redau în rezumat prin cuvintele mele:

Metoda de spiritualizare acționează distructiv asupra întregii învățături creștine, așa cum dovedește teologia modernă, dacă achiliaștii conservativi nu au aplicat-o – de altfel fără nici un motiv pentru această delimitare – aproape exclusiv la escatologie.

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

Metoda spiritualizării nu se aplică continuu la profeție – se crede de exemplu într-o revenire reală și o înviere reală – ci numai acolo unde este necesar, ca să combată prechiliasmul.

Metoda spiritualizării este folosită ca mijloc de apărare, ca să ocolească problemele legate de împlinirea profețiilor, însă în privința aceasta nu se vede că aceste probleme sunt numai în punctul lor de vedere. Deci această metodă s-a dezvoltat dintr-o necesitate presupusă, nu ca rezultat normal al interpretării Scripturii. Achiliasmul, privit istoric, nu a rezultat atât de mult prin studiul profeției, ci prin neglijarea acestui studiu.

Consecințele teologice cele mai importante ale achiliasmului sunt următoarele (Pentecost, pag. 405,406):

Soteriologia (doctrina mântuirii): Achiliasmul este responsabilul principal pentru teologia legământului reduționistă, care face unul din multele puncte secundare din Scriptură, „legământul”, ca punct principal al istoriei mântuirii și toate epocile ca variante în descoperirea progresivă a legământului răscumpărării.

Ekklesiologia (doctrina despre Biserică): Achiliasmul este în legătură și cu doctrina că Biserica ar fi adunarea tuturor celor născuți din nou începând de la Adam și până la judecata din urmă. Aici se trece total pe lângă diferența dintre Israel și Biserică și pe lângă faptul că Biserica este o taină, necunoscută oamenilor în timpurile trecute (vezi paragraful 6.1). Aici devine clară o diferență între achiliasm și prechiliasm, care are și o importanță practică enormă, deoarece ea are a face cu întreaga poziție și responsabilitate a Bisericii în epoca actuală pe pământ.

Escatologia (doctrina despre ultimele lucruri): Fără să se vrea și cu toate diferențele între ele, achiliasmul conservativ stă aici pe aceeași treaptă cu celelalte forme ale achiliasmului, ca și sistemele roman și liberal. Metoda de spiritualizare a achiliasmului a fost folosită în trecut pentru îndreptățirea atât a calvinismului conservativ, a modernismului liberal, cât și a teologiei romano-catolice. Achiliaștii conservativi se află într-o societate falsă.

7.3 Renașterea prechiliasmului

În cadrul protestantismului conservativ alături de achiliasm și postchiliasm s-a renăscut foarte curând și prechiliasmul, nu în ultimul rând prin revenirea reformatoilor la interpretarea textuală a Scripturii (vezi mai sus). În primele secole după Reformă se pot numi mai ales următorii teologi: Joseph Mede (1586-1638), mai ales cu renumita sa lucrare *Clavis Apocalyptica*, Alstedius (1643 și mai devreme), Th. Brightman cu comentariul său la Daniel și Apocalipsa (1644), foarte cunoscutul J.A. Bengel (1687-1752) în comentariul lui la Apocalipsa, și mai departe scrierile lui Maton (1642), Piscator (1646), Homes (1654), Farmer (1660), Sherwin (1665), Th. Goodwin (1679), Jurieu (1686), Cressener (1689), Peterson (1692), Fleming (1708), Ch. Daubuz (1730), Hartley (1764), M.F. Roos (1770), J.J. Hess (1774) și mulți alții (vezi Peters, pag. 538).

Ca rezultat al acestor comentarii ai Scripturii a luat naștere un curent de exegeți, care au dat din nou prechiliasmului un loc de frunte în interpretarea Scripturii. Peters (pag. 542-546) a numărat (1884!) 360 de prechiliaști între personalitățile de frunte din unsprezece denominațiuni din Statele Unite ale Americii și 470 între conducătorii spirituali din Europa. Printre cei numiți se găsește un număr dintre cei mai mari comentarii ai Scripturii, pe care i-a cunoscut Biserica (conform lui Pentecost, pag. 406), cum ar fi Bengel, Olshausen, Gill, Alford, Fausset, Meyer, Starke, Lange, Keach, Bonar, Cumming, Eyle, Lillie, Seiss, Tait, Fry, MacIntosh, Wells, Demarest, Delitzsch, Ebrard, Tregelles, Ellicott, Cunningham, Lightfoot, Westcott și Darby, Alford a scris (II, pag. 350): „Majoritatea, atât la număr cât și în erudiție și cercetare,

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

recunoaște revenirea lui Hristos înainte de Împărăția de o mie de ani, prin aceea că ei urmează sensul simplu și clar al textului sfânt.”

Achiliastul Allis (pag. 9) a constatat corect că în primul rând „mișcarea fraților” este răspunzătoare pentru răspândirea actuală a prechiliasmului. Publicațiile lui Darby și ale adeptilor lui a făcut cunoscut pretutindeni prechiliasmul. Prin aceasta prechiliasmul a devenit un bun comun între milioanele de evanghelicali. În Olanda el a devenit cunoscut prin scrierile „fratelui” H.C. Voorhoeve, în mod deosebit prin lucrarea sa *Beschouwing over de Openbaring und seine De toekomst onzes Heeren Jezus Christus*. Lucrările standard despre Apocalipsa din punctul de vedere prechiliast, care constituie încă baza tuturor comentariilor prechiliaste, provin de la doi „frați”: William Kelly și Walter Scott, făcând excepție de alte comentarii ale „fraților” (vezi bibliografia).

Studiul nostru istoric a devenit puțin cam detaliat, dar a fost necesar să facem aceasta. În cercurile mărturisitoare credincioase din Olanda cu achilianismul lor destul de omogen calvinist, marcat de teologia legământului, consideră prea ușor că prechiliasmul este

- o invenție modernă
- o modă sectantă.

În privința aceasta să remarcăm (vezi Chafer, pag. 282): prechiliaștii niciodată nu s-au organizat, niciodată nu au format mai mult sau mai puțin o denominațiune sectantă. Nici „mișcarea fraților” nu a luat naștere din reflecții prechiliaste. Prechiliasmul se întâlnește pe plan mondial aproape în toate denominațiunile protestante, fără ca el ca atare să fie prilej de sciziuni. Și nu în cele din urmă sute de școli biblice și universități teologice și mii de biserici locale sunt adeptii prechiliasmului. Marile societăți misionare sunt prechiliaste și la fel mii de misionari, pe care ele i-au trimis. Cu mult mai mult cei mai mulți evangheliști conservativi sunt prechiliaști.

În ceea ce privește prima obiecție – prechiliasmul ar fi o invenție modernă – privirea de ansamblu istorică a arătat că

- prechiliasmul era concepția generală a Bisericii primare.
- prechiliasmul a trecut pe planul secund din cauza evoluțiilor politice și ale istoriei Bisericii, și nu din motive exegetice,
- prechiliasmul și-a regăsit intrarea printre creștinii fideli Bibliei destul de curând după Reformă,
- el a fost reprezentat începând de atunci de un număr mare de comentatori conservativi de frunte ai Scripturii,
- el este astăzi pe plan mondial cea mai răspândită interpretare printre creștinii fideli Bibliei.

7.4 Interpretarea textului din Apocalipsa 20.1-6

Să studiem acum mai îndeaproape diferențele între interpretarea achiliastă și prechiliastă. Desigur ne preocupăm mai întâi cu pasajul din Scriptură, în jurul căruia se învârtă toată discuția, și anume singurul pasaj în care sunt amintiți cei „o mie de ani”: Apocalipsa 20.1-6 (în privința aceasta vezi printre alții, Feinberg, Tenney și Fijnvandraat, alături de comentatori ca Walvoord și Johnson).

Berkouwer (pag. 74) numește întrebarea, indiferent dacă Apocalipsa 20.1-6 este interpretat chiliast sau nechiliast, „una din întrebările escatologice cele mai tratate și care trezește cel mai

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

mult curiozitatea”. El consideră ca de la sine înțeles „că părerea, care se are despre „o mie de ani”, în nici un caz nu stă izolată în întreaga așteptare escatologică”. Acesta este un punct important. Exegeza din Apocalipsa 20.1-6 este deosebit de mult dependentă de atitudinea pe care o are exegetul față de relația dintre Lege și har, dintre Biserică și Israel, dintre Biserica lui Dumnezeu și Împărăția lui Dumnezeu, adică de întreg felul lui cum interpretează Scriptura. Prin aceasta achiliastului și postchiliastului îi este practic imposibil să ia textul așa cum acesta se oferă la prima vedere. Este incontestabil că la prima vedere începând cu Apocalipsa 19 și până la Apocalipsa 22 avem o prezentare neîntreruptă de viziuni care, dacă nu ești marcat de prejudecăți exegetice, le poți interpreta ca fiind un șir cronologic desăvârșit (vezi în continuare). Apoi se poate recunoaște următoarea succesiune de evenimente: revenirea lui Hristos – judecata asupra fiarei și asupra profetului mincinos – legarea lui satan, domnia lui Hristos împreună cu sfinții înviați timp de o mie de ani – judecățile finale – cer nou și pământ nou.

Remarcabil este și faptul că un achiliast înflăcărat precum Abraham Kuyper a recunoscut aceasta. El scrie (pag. 326): „Orice interpretare conform căreia cei ,o mie de ani’ ar avea a face cu un timp mult mai devreme pare de mult să fie nejustificabilă. Trei concepții au verificat cele trei interpretări total diferite una de alta [și anume că ,o mie de ani’ ar fi început cu moartea lui Hristos sau cu Constantin cel Mare sau cu Karl cel Mare]. Față de toate aceste păreri fără îndoială chiliastii au avut dreptate, care pe drept au afirmat, în ciuda părerilor diferite, că cei o mie de ani nu au trecut, ci sunt așteptați să vină.” În continuare el spune că „ceea ce noi găsim în Apocalipsa 20.1 până la Apocalipsa 21.9 stă nu numai în context una cu alta, ci au loc abia după începutul parusiei [= revenire]”! (compară și cu citatul lui Kuyper la Feinberg, pag. 169).

Acestea sunt cuvinte remarcabile ale lui Kuyper, pe care toți achiliastii ar trebui să le pună la inimă. Dar atunci cum poate Kuyper să fie achiliast? Prin aceea că reduce la zero cei o mie de ani! El vorbește despre „evaporarea timpului” (pag. 332) și spune că o mie de ani sunt „numai o expresie a desăvârșirii acționării divine” (pag. 333). El apără această afirmație pe pagina 332, printre altele prin referire la 2 Petru 3.8 („o zi este ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi”), fără să recunoască că într-adevăr la Domnul o mie de ani sunt ca o zi, dar la oameni sunt totuși zece secole. El mai afirmă că „noțiunea ,o mie’ din Apocalipsa *niciodată* nu a fost textual înțeleasă” (pag. 333), fără să recunoască că numărul ,o mie’ ca atare nici nu se întâlnește în Apocalipsa, și acolo unde se găsește în combinații nu se oferă nici un motiv obligatoriu că numărul respectiv *nu* ar trebui înțeles textual (chiar dacă nu se poate dovedi contrariul).

În rest, din interpretarea lui Kuyper rezultă că el nu-și poate imagina pentru ce sunt necesare cele zece secole. Aceasta este pe deplin de înțeles din escatologia lui. De la bun început el nu acordă spațiu pentru o Împărăție a lui Hristos în care Biserica este glorificată în cer și un Israel restabilit, care este punctul central pe pământ. Cunoștința lui preliminară îl împiedică să înțeleagă pasajele din Scriptură așa cum sunt ele, așa cum el însuși recunoaște deschis.

7.5 Aspectul cronologic

Să privim acum mai îndeaproape aspectul „cronologic”. În contrast cu Kuyper cei mai mulți achiliaști afirmă, deoarece Apocalipsa nu este o carte cronologică, că nu este nici un motiv să se presupună că cei o mie de ani din Apocalipsa 20.1-6 nu ar trebui per se [de la sine] să urmeze revenirea descrisă în Apocalipsa 19. Deci ei sunt de părere, că nimic nu ar vorbi împotriva, ca cei o mie de ani să fie văzuți ca o „recapitulare”, adică începutul celor o mie de ani începe într-un moment anterior mult mai devreme. Acesta este un argument slab. Atâta timp cât nu sunt dovezi pentru contrariul trebuie să se pornească de la ideea că profețiile în Apocalipsa sunt totuși „cronologice”. Dacă se face așa, atunci se arată că, cartea se poate explica minunat cronologic în liniile principale (vezi paragraful 2.2). Numai de câteva ori este o cezură [pauză

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

scurtă] clară; cea mai bătătoare la ochi este finalul din Apocalipsa 11, în care se face referire la împlinirea veacurilor, după care cartea revine la nașterea lui Hristos. Dar tocmai la trecerea de la Apocalipsa 19 la Apocalipsa 20 nu este nici cel mai neînsemnat motiv să se gândească la o astfel de cezură. În Apocalipsa 17 și 18 este descrisă judecata asupra Babilonului cel mare, urmată de o serie de viziuni neîntrerupte, care sunt alcătuite ca întreg prin repetarea permanentă „și am văzut” sau „și am auzit”:

- „după acestea am auzit” (Apocalipsa 19.1 – cerescul Aleluia)
- „și am auzit” (Apocalipsa 19.6 – nunta Mielului)
- „și am văzut” (Apocalipsa 19.11 – revenirea lui Hristos)
- „și am văzut” (Apocalipsa 19.17 – anunțarea judecății)
- „și am văzut” (Apocalipsa 19.19 – judecata asupra fiarei și a profetului fals)
- „și am văzut” (Apocalipsa 20.1 – satan legat pentru o mie de ani)
- „și am văzut” (Apocalipsa 20.4 – întâia înviere)
- „și am văzut” (Apocalipsa 20.11 – marele tron alb)
- „și am văzut” (Apocalipsa 20.12 – morții apar înaintea tronului)
- „și am văzut” (Apocalipsa 21.1 – un cer nou și un pământ nou)
- „și am văzut” (Apocalipsa 21.2 – noul Ierusalim)
- „și am auzit” (Apocalipsa 21.3 – glasul din jurul tronului).

Cine lasă ca această succesiune să lucreze asupra lui, va trebui să fie de acord cu Kuyper că într-adevăr nu trebuie să accepți că cei o mie de ani încep înainte de revenirea lui Hristos. Exprimat altfel: aici este vorba după revenire de o perioadă de o mie de ani, după care abia va începe starea eternă. Sunt prezentate următoarele însușiri ale acestui timp de o mie de ani:

- Diavolul este legat pentru o mie de ani și aruncat într-un Adânc încuiat și pecetluit, pentru ca el să nu poată înșela națiunile timp de o mie de ani;
- Deci în timpul acestor o mie de ani vor locui națiuni pe pământ;
- La începutul celor o mie de ani toți credincioșii sunt înviați;
- Credincioșii trăiesc și guvernează împreună cu Hristos în timpul acestor o mie de ani.
- Necredincioșii morți rămân în morminte până vor trece cei o mie de ani.

Este clar de ce pentru Kuyper și alți achiliaști imaginea aceasta este așa de „ciudată”. Această imagine devine clară abia după ce din restul Scripturii s-au înțeles următoarele:

Cu toate că Hristos în principiu l-a biruit pe satan la cruce, satan este încă foarte activ; Scriptura îl prezintă în epoca actuală nu ca fiind legat și încuiat într-un Adânc, ci ca pe unul care aleargă în jur ca un leu care răcnește; deci trebuie să vină un *timp*, în care el va fi legat, înainte să vină judecata finală asupra lui: iazul de foc.

Nu este o singură înviere, așa cum presupun achiliaștii, ci în Scriptură sunt diferite referiri că există o primă înviere, a celor credincioși, înainte de Împărăția păcii și o a doua înviere, a celor necredincioși, după Împărăția păcii; atunci nu este nici o problemă să se accepte o *perioadă* mai lungă între cele două învieri.

Nu există o singură judecată așa cum gândesc achiliaștii, ci Scriptura diferențiază judecarea credincioșilor înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, judecarea popoarelor la începutul Împărăției păcii și judecarea morților după Împărăția păcii; deci nu este nici o problemă să se accepte o *perioadă* care desparte judecățile una de alta.

Multe profeții se referă la timpul în care Hristos Se va arăta și va instaura Împărăția Sa în glorie, va restabili pe Israel și va domni peste toate popoarele; Scriptura arată foarte clar că va fi o perioadă lungă între revenirea lui Hristos și starea eternă.

7.6 Comparare între achiliasm și prechiliasm

Dorim să discutăm succesiv punctele importante, pe care tocmai le-am numit, fără desigur să putem intra în particularități (vezi în privința aceasta comentariile corespunzătoare din perspectiva prechiliastă).

Este adevărat că satan a fost legat deja începând cu crucea de la Golgota, așa cum consideră achiliaștii? Ca „dovadă” ei citează cu plăcere pasaje din Scriptură ca cele din Matei 12.29; Ioan 12.31 și Coloseni 2.15. Însă nimeni nu va vrea ca pe baza acestor pasaje să afirme că satan a fost *total* anihilat. Ultimele două pasaje citate pot însemna în *fiecare* interpretare numai o învingere principială a lui satan la cruce. În primul pasaj citat este vorba de biruința lui Hristos în ispitirea din pustie, apoi de alungarea demonilor – o înfrângere mare pentru satan, dar nu una care să-l împiedice în libertatea lui de mișcare. În Apocalipsa 20.1-3 se merge însă mult mai departe. Acolo el este legat și aruncat în Adânc și acesta este încuiat deasupra lui și pecetluit. Și ceea ce este decisiv: țelul acestei legări este ca satan să nu mai înșele națiunile. În nici un caz nu se poate sprijini afirmația că satan nu mai înșală națiunile în timpul de *acum*, dimpotrivă, Scriptura ne învață tocmai contrariul (vezi între altele Faptele apostolilor 5.3; 2 Corinteni 4.3,4; 11.14; Efeseni 2.2; 6.11-16; 1 Tesaloniceni 2.18; 2 Timotei 2.26; 1 Petru 5.8).

Apocalipsa 20.4-6 vorbește despre o „întâia înviere”, ceea ce este clar că implică o „a doua înviere”. Însă această a doua înviere este numită aici „moartea a doua”, deoarece ea se referă la învierea necredincioșilor, care vor fi aruncați cu trupul lor de înviere în iazul de foc, adică moartea a doua (vezi Apocalipsa 20.14 și 21.8). Din cauza paralelei la această a doua înviere (pe care orice comentator în lumina Apocalipsa 20.12,13 o înțelege ca adevărată înviere) trebuie și întâia înviere înțeleasă ca înviere reală a trupurilor moarte (compară cu Romani 8.11). Aici este vorba categoric de „morți” care devin „vii”. Alford remarcă în privința aceasta (pag. 732): „Dacă într-un pasaj, în care sunt amintite *două învieri* ... una poate fi interpretată ca înviere *spirituală* cu Hristos, în timp ce a doua înseamnă înviere *în adevăratul sens al cuvântului* din mormânt – aceasta înseamnă că nici un număr nu mai înseamnă ceva și Scriptura este măturată ca dovadă pentru o chestiune.”

Apocalipsa 20.4-6 ne învață că sunt *două* învieri, una la începutul Împărăției de o mie de ani și una la sfârșitul Împărăției de o mie de ani. De prima înviere au parte exclusiv credincioșii, căci ea se referă la persoane care sunt „fericite și sfinte”, „preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos” și vor domni cu Hristos o mie de ani. La învierea a doua, după o mie de ani, vor învia necredincioșii, și ei vor fi aruncați cu „trup și suflet” în iad (compară cu Matei 10.28). „Aducerea lor la viață” constă exclusiv în aceea că ei primesc un trup pentru a fi aruncați în iazul de foc. De aceea ei, cu toate că au înviat, stau ca „morți” înaintea marelui tron alb (Apocalipsa 20.11-15). Biblia vorbește la modul general despre „învierea morților”, ca să exprime că fiecare mort va învia odată (vezi Matei 22.31; Faptele apostolilor 17.32; 23.6; 24.21; 26.23; 1 Corinteni 15.12,13,21,42; Evrei 6.2). Expresia aceasta trebuie însă să fie clar diferențiată de expresia „învierea *dintre* morți”, adică de prima înviere, la care o parte din cei morți (și anume, credincioșii) înviază *din mijlocul morților*, necredincioșii rămân deci în morminte (Luca 20.35; Faptele apostolilor 4.2; 1 Corinteni 15.20; Filipeni 3.11; cu privire la noul acestei învățături despre învierea *dintre* morți Marcu 9.9,10).

Alte referiri în Scriptură la cele două învieri sunt: învierea celor drepti și învierea celor nedrepti (Luca 14.14; Faptele apostolilor 24.15); învierea vieții și învierea judecării (Ioan 5.29). Ioan 5.28 pare să creeze greutăți, deoarece acolo este vorba de un „ceas”, „în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui și vor ieși”. Aceasta pare să arate că toți morții, buni și răi, vor învia în același moment. Dar dacă „ceasul” Evangheliei în versetul 25 durează deja de aproape 2000 de ani, nu este nici un motiv să se presupună că „ceasul” în versetul 28 nu ar putea

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

cuprinde o perioadă de timp de 1000 de ani, la începutul căreia înviază credincioșii și la sfârșitul ei înviază necredincioșii. Și 1 Corinteni 15 cuprinde implicit diferența între cele două învieri. În versetul 23 vedem că la venirea lui Hristos înviază exclusiv aceia care sunt „ai lui Hristos”, deci nu necredincioșii (compară cu „morții în Hristos”, 1 Tesaloniceni 4.16). Învierea necredincioșilor are loc evident la sfârșitul Împărăției păcii, când Hristos va da această Împărăție lui Dumnezeu, Tatăl; atunci toți vrăjmașii vor fi puși la picioarele Lui; ultimul vrăjmaș, care va fi desființat (deci aceasta trebuie să aibă loc la sfârșitul Împărăției păcii), va fi moartea (1 Corinteni 15.24-26). Aceasta este în concordanță cu Apocalipsa 20, când la sfârșitul celor o mie de ani moartea va fi desființată, după ce ea a „dat înapoi” și pe morții necredincioși.

Așa cum tradiția bisericească începând de la Augustin cunoaște numai o înviere, tot așa ea cunoaște numai o judecată: dar dacă studiem Scriptura mai exact cu privire la acest aspect, descoperim că într-adevăr există un singur scaun de judecată și un singur Judecător, însă este vorba de *ședințe de judecată* cu totul diferite și în momente total diferite și în locuri total diferite și cu persoane diferite, care apar înaintea scaunului de judecată:

<i>Prima ședință</i>	vezi capitolul 6
<i>Se referă la:</i>	membrii Bisericii lui Dumnezeu;
<i>Numărul de grupe:</i>	una (credincioșii)
<i>Timpul:</i>	între răpirea Bisericii și arătarea lui Hristos;
<i>Locul:</i>	în cer;
<i>Criterii:</i>	credințioșia în lucrarea pe pământ;
<i>Sentința:</i>	plată diferită la domnia împreună cu Hristos
<i>A doua ședință:</i>	vezi Matei 25.31-46
<i>Se referă la:</i>	popoarele care trăiesc pe pământ;
<i>Numărul de grupe:</i>	trei: credincioșii dintre păgâni („oile”) și necredincioșii dintre păgâni („caprele) și „frații Împăratului” (rămășița din Israel)
<i>Timpul:</i>	direct după revenire, la începutul Împărăției păcii (vezi versetele 31 și 34):
<i>Locul:</i>	pe pământ;
<i>Criterii:</i>	comportarea păgânilor față de frații Împăratului;
<i>Sentința:</i>	intrarea în Împărăția păcii respectiv în focul veșnic.
<i>Ședința a treia:</i>	vezi Apocalipsa 20.11-15
<i>Se referă la:</i>	morții necredincioși;
<i>Numărul de grupe:</i>	una (necredincioșii);
<i>Timpul:</i>	după cei o mie de ani;
<i>Locul:</i>	nu este descris mai îndeaproape;
<i>Criterii:</i>	evaluați după lucrările lor;
<i>Sentința:</i>	iazul de foc.

7.7 Împărăția în glorie

Punctul următor de discuție se referă la mărturia biblică despre Împărăția, pe care Hristos o va instaura pe pământ la venirea Sa (vezi în privința aceasta detaliat în lucrarea: Ouweneel: *Die Zukunft der Stadt des großen Königs*) [Tradusă și se găsește la linkul următor: http://mesagerul-crestin.net/carti/HTM/Viitorul_cetatii_marelui_Imparat.htm]. Unii achiliaști au obiectat că Apocalipsa 20 în ansamblu nu vorbește despre o domnie a lui Hristos; dar ce înseamnă atunci expresia: „... și ei au înviat și au împărțit cu Hristos o mie de ani” (versetul 4) și „vor fi preoți

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos și vor împărăți cu El o mie de ani” (versetul 6)? Dacă sfinții înviați vor împărăți cu Hristos, nu înseamnă aceasta că Hristos va domni? Hristos a primit deja acum toată puterea în cer și pe pământ (Matei 28.18), dar nu este nici măcar un singur pasaj în Scriptură care afirmă că El împărătește realmente deja acum ca Fiul Omului (desigur, ca Dumnezeu, Fiul, în Triunitate). Dimpotrivă, Hristos Însuși așteaptă până când vrăjmașii Lui vor fi puși ca așternut la picioarele Lui (Evrei 10.13); acum El șade încă pe tronul Tatălui Său, așa cum în curând va ședa pe tronul Lui propriu, adică pe tronul lui David (Apocalipsa 3.21; Luca 1.32,33).

Vrem deci să îndreptăm atenția spre unele pasaje din Scriptură, care explică mai îndeaproape această realitate, dar desigur aici nu ne putem ocupa cu toate detaliile. Noi trebuie să îndrumăm insistent pe cititor spre comentariile prechiliaste la locurile respective

Deja din Vechiul Testament este deplin clar că instaurarea Împărăției lui Hristos pe pământ în putere și glorie va avea loc la revenirea Lui; vezi între altele Psalmul 96 (versetul 13); 98 (versetul 9); Isaia 29 (versetele 5 și 6); 32 versetele 4 și 5) și 31; Daniel 7; Zaharia 14. În Noul Testament această idee este sprijinită în primul rând în vorbirea Domnului referitoare la timpul din urmă (Matei 24 și 25; Marcu 13; Luca 21). În Matei 25.31 Fiul Omului vine în gloria Sa și toți îngerii împreună cu El, și după aceea El lasă „oile” să intre în „Împărăția pregătită pentru voi de la întemeierea lumii” (versetul 34). În Luca 21.24 Ierusalimul va fi călcat în picioare de păgâni, până se va împlini „timpul națiunilor”, și acesta pare să corespundă cu revenirea lui Hristos: atunci va avea loc răscumpărarea (Luca 21.28).

În Faptele apostolilor 1.6 ucenicii întreabă după înviere: „Doamne, în acest timp restabilești Împărăția pentru Israel?” – o întrebare pe deplin de înțeles și de justificată, având în vedere învățătura pe care ei au primit-o. Domnul nu respinge această întrebare și nu tăgăduiește că Împărăția va fi restabilită pentru Israel, ci spune numai, că nu este treaba lor să știe „timpurile sau vremurile”, pe care Tatăl le-a așezat sub propria Sa autoritate (compară cu Marcu 13.32). Dar faptul că este vorba de „timpuri și vremuri” arată deja că Israel va fi realmente restabilit, indiferent când va avea loc aceasta. Și Petru se referă direct la aceasta, atunci când călăuzit de Duhul Sfânt spune lui Israel: „Pocăiți-vă deci și întoarceți-vă, ca să vi se șteargă păcatele, ca să vină *timpuri de înviore* de la fața Domnului și să-L trimită pe Acela care a fost rânduit dinainte pentru voi [iudeii], pe Isus Hristos, pe care cerul trebuie, în adevăr, să-L primească, până la *timpuri de restabilire a tuturor lucrurilor*, despre care a vorbit Dumnezeu prin gura sfinților Săi profeți din vechime” (Faptele apostolilor 3.19-21).

Învățăm de aici că odată cu revenirea nu începe imediat starea veșnică, ci mai întâi vin *timpuri de înviore* și de restabilire a tuturor lucrurilor; că această restabilire se referă în primul rând la Israel și că întoarcerea lor este premisa, și că anunțarea acestor *timpuri* minunate nu înseamnă o descoperire nouă, ci că ele nu sunt altceva decât Împărăția păcii, despre care au vorbit așa de mulți profeți deja în Vechiul Testament.

Și în ceea ce privește Romani 11, tot mai mulți creștini recunosc afirmația simplă a acestui capitol. El ne profețește că „ramurile naturale” (israeliții convertiți) vor fi altoiți din nou în „măslinul” propriu (versetul 24), că împietrirea parțială, care a venit peste Israel, durează „până va intra plinătatea națiunilor” (versetul 25), și că „deci”, așa cum stă scris în profețiile scrise (vezi Psalmul 14.7; Isaia 27.9; 59.20,21; Ieremia 31.33,34), „tot Israelul va fi mântuit” (versetul 26 și 27), și anume prin revenirea Salvatorului, căci „darurile de har și chemarea lui Dumnezeu [pentru Israel] sunt fără părere de rău” (versetele 28 și 29). În 1 Corinteni 15 (pe care tocmai l-am amintit) Pavel se referă de asemenea la această restabilire viitoare a lui Israel. Vedem acolo următoare succesiune de evenimente:

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

- Învierea lui Hristos (versetele 20-23a),
- Învierea credincioșilor la revenirea lui Hristos (versetul 23b),
- „sfârșitul” (versetul 24), dar acesta este imposibil să aibă loc direct după revenire, căci este vorba de „Împărăție” (versetul 24) și despre „împărățirea Lui până va pune pe toți vrăjmașii la picioarele Sale” (versetul 25) și că aceasta are loc, cum am spus deja, potrivit mărturiei întregii Scripturi, după revenire;
- După domnia lui Hristos vine „sfârșitul” (versetul 24); atunci El, după ce va fi înlăturat orice împotrivire (inclusiv moartea), va preda Împărăția Tatălui, și El Însuși Se supune lui Dumnezeu Însuși (versetele 24-28);
- Atunci Dumnezeu va fi „totul în toți” (versetul 28); aceasta este starea veșnică.

Și Petru este în concordanță cu această prezentare. În 2 Petru 3 el diferențiază între „ziua Domnului” (versetul 10) și „ziua lui Dumnezeu” (versetul 12). Prima este în Scriptură întotdeauna în legătură cu revenirea lui Hristos, cu judecățile asupra vrăjmașilor Lui și instaurarea Împărăției Sale. „Ziua lui Dumnezeu” este o expresie nouă, care evident înseamnă același lucru cu „ziua veșniciei” în versetul 18 și starea de „cer nou” și „pământ nou” (versetul 13). Dacă se ține seama de această diferență, se va cunoaște că descompunerea elementelor prin ardere trebuie să constituie *încheierea* „zilei Domnului” și *începutul* „zilei lui Dumnezeu”. Astfel nu este nici o diferență față de Apocalipsa; ziua Domnului cuprinde perioada de timp a Împărăției de o mie de ani, care începe cu revenirea (Apocalipsa 19) și cu pieirea cerului dintâi și a pământului dintâi și se termină cu începutul unui cer nou și al unui pământ nou (Apocalipsa 20.11; 21.1).

Să privim mai îndeaproape o afirmație a Apocalipsei:

În Apocalipsa 2.26,27 Hristos vorbește despre domnia *viitoare* a credincioșilor împreună cu El asupra popoarelor, cu expresii care par să fie valabile și pentru Hristos abia *începând cu revenirea* Lui (Apocalipsa 19.15);

În Apocalipsa 3.21 Hristos vorbește *la viitor* despre șederea pe propriul Său tron și despre șederea (deci împărățirea) împreună cu El a credincioșilor *în viitor*:

În Apocalipsa 5.10 bătrânii vorbesc despre împărățirea sfinților *în viitor*; în prezent nu împărățește nici un sfânt;

În Apocalipsa 11.15-18 găsim o anunțare deosebit de importantă (aproape la sfârșitul neazului cel mare, deci scurt înainte de revenire) a Împărăției; tot ce va începe cu revenirea lui Hristos este rezumat aici:

- venirea Împărăției, adică domnia lui Hristos,
- judecarea națiunilor,
- judecarea morților (care conform cu Apocalipsa 20 va avea loc abia după o mie de ani), și
- răsplătirea credincioșilor și necredincioșilor;
- în Apocalipsa 15.3,4 biruitorii anunță scurt înainte de revenire că Domnul, Dumnezeu (aici este Hristos) este Împărat al națiunilor și că toate națiunile vor veni și se vor închina Domnului.

7.8 Combaterea unor obiecții speciale

În final vrem să cercetăm unele obiecții achliaste făcute împotriva interpretării prechiliaste la Apocalipsa 20.1-6, care nu au fost discutate până acum.

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

„Niciunde, în afară de Apocalipsa 20.1-6, nu se vorbește despre acest timp de o mie de ani; dimpotrivă, când este vorba de domnia lui Hristos, se spune de fiecare dată că ea este o domnie veșnică.”

Este adevărat, că niciunde altundeva lungimea Împărăției păcii nu este redată cu o mie de ani. Dar – făcând excepție de pasajele din Scriptură care vorbesc despre o domnie *veșnică* – câte pasaje din Scriptură sunt necesare ca să se creadă o chestiune? Apocalipsa 20.1-7 spune de cel puțin șase ori că este vorba de un timp de o mie de ani, și aceasta este suficient. Este vorba de o anumită durată, așa cum găsim implicit aceasta în Faptele apostolilor 3 („timpuri” și nu eternitatea), 1 Corinteni 15 (revenire – Împărăție – „sfârșitul” – starea eternă) și în 2 Petru 3 (ziua Domnului – descompunerea elementelor – ziua lui Dumnezeu).

Multe menționări ale unei domnii „eternă” a lui Hristos (vezi de exemplu Isaia 9.6; Daniel 2.44; 7.14,27; Mica 4.7; Luca 1.33) nu reprezintă o adevărată problemă. Apocalipsa 22.5 spune despre credincioși că ei „vor împărății în vecii vecilor” (compară cu Daniel 7.18), și aceasta desigur nu poate contrazice afirmația că ei vor domni o mie de ani. Ambele sunt valabile în același timp. Hristos va împărăți peste creație o mie de ani ca Omul al doilea, ultimul Adam, și va fi Dumnezeu totul în toți – dar acest Dumnezeu este Dumnezeu triunitate: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt! În sensul acesta domnia lui Hristos ca Dumnezeu Fiul nu poate avea și nu va avea sfârșit până în veșnicie, și credincioșii înșiși vor avea parte de această domnie.

În Apocalipsa 20.1-6 nu se spune absolut nimic despre o reîntoarcere a iudeilor în țara lor, despre o reconstruire a Ierusalimului și a Templului, despre Israel ca centru al Împărăției de o mie de ani.”

Aceasta este adevărat: dar din cauza aceasta nu pot fi incluse toate aceste realități profetice? Desigur, ar fi fost „mai simplu” dacă toate acestea ar sta scrise acolo. Dar dacă s-a cunoscut odată pe altă cale că domnia lui Hristos, despre care este vorba aici, nu poate fi nimic altceva decât Împărăția păcii, anunțată de multe ori în Vechiul Testament și în Noul Testament, atunci se poate și trebuie aplicat la acest pasaj tot ce se include în această Împărăție a păcii. De ce ar fi trebuit menționate încă o dată aici aceste detalii (și multe altele)? Profeții Vechiului Testament au avut în vedere în primul rând pe Israel; despre Biserică nu aveau nici o cunoștință. Ioan nu a trebuit să repete profețiile lor despre Israel (de aceea viitorul lui Israel joacă un rol relativ mic în Apocalipsa); Ioan trebuia să accentueze mai mult poziția *Bisericii* în Împărăția de o mie de ani. Ceea ce nici un profet al Vechiului Testament nu putea revela, revelează el: credincioșii vor împărăți cu Hristos în acești o mie de ani. Ceea ce noi știam deja nu mai trebuie să stea în pasajul acesta; ceea ce noi încă nu știam, stă exact în el.

„Scena domniei credincioșilor nu se află pe pământ, ci în cer. Tronurile sunt văzute în cer și nu pe pământ, căci este vorba de suflete, deci de cei adormiți, care domnesc.”

Aceasta nu este adevărat. În versetul 4 apostolul vede într-adevăr „suflete” ale martirilor, și aceștia sunt clar cei adormiți (compară cu Apocalipsa 6.9-11). Însă în Apocalipsa 20.4 se spune, că înainte ca ei să înceapă să împărătească „au înviat”. Aici nu mai este vorba de „suflete”, ci de sfinți înviați, cu suflet și trup. S-ar putea desigur ține cu tărie că tot ce se descrie aici are loc în cer și nu pe pământ. Însă atunci este de asemenea clar că domnia lui Hristos nu are loc pe pământ, ci se exercită din cer. Traducerea Luther și traducerea Zürich traduc Apocalipsa 5.10 „domnesc pe pământ”, ar trebui să se spună: „domnesc *peste* pământ”. Kelly (*Pamphlets*, pag. 371) scrie: „când verbul ‚a domni’ este legat cu prefixul *epi*, atunci în toate cazurile înseamnă *domeniul* domniei și nu locuința celui care domnește. Ultima variantă este desemnată întotdeauna prin cuvântul *en*.” Ca dovadă pentru construcții cu *epi* vezi Luca 1.33; 19.14,27, unde este întotdeauna redat prin „peste”.

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

Pe scurt, Scriptura nu spune niciunde că Hristos și sfinții glorificați vor împărăți pe pământ, ci peste pământ, adică vor exercita domnia din cer. [n. tr.: cu regret ideea aceasta nu rezultă clar din traducerea Bibliei în limba română!] Deoarece aici nu sunt date detalii despre starea pe pământ (vezi mai sus), este deci de înțeles că aici avem înaintea noastră o scenă exclusiv cerească.

7.9 Combaterea unor obiecții generale

Ultimul punct este în legătură cu o altă obiecție, care este făcută uneori, și cu care vrem să ne ocupăm.

„Chiliasmul prețuiește prea puțin pe Hristos și pe sfinții glorificați, căci el îi aduce din desăvârșirea cerească înapoi pe pământul păcătos în timpul Împărăției de o mie de ani, unde evident locuiesc oameni cu trupuri fizice normale și oameni cu trupuri de înviere.”

Răspunsul nostru este, că aceasta se bazează pe o înțelegere greșită. Scriptura ne învață că la începutul Împărăției păcii Hristos Se va arăta vizibil (Apocalipsa 1.7) cu credincioșii pe pământ. Însă în Scriptură nu este nici un indiciu că Hristos va rămâne vizibil împreună cu credincioșii pe toată durata celor o mie de ani. Dimpotrivă, din Ezechiel 44-46 știm că în timpul Împărăției păcii va fi o „căpetenie” în Israel (care va aduce pentru sine însuși jertfe pentru păcat [Ezechiel 45.22] și drept urmare nu poate fi Hristos), care evident va fi ca locțiitor al lui Hristos pe pământ.

Hristos și sfinții glorificați își vor avea locuința în cer, dar credincioșii, care au încă trupurile lor naturale și au intrat în Împărăția păcii vor fi pe pământ. Cum vor fi relațiile între aceste două „lumi” este explicat intuitiv prin cele 40 de zile, în care Hristos a fost cu ucenicii Săi după învierea Sa. El nu a rămas permanent la ei, ci li „S-a arătat” în anumite timpuri. De altfel este o înțelegere greșită să se creadă că ar fi o înjosire pentru credincioși să împărătească peste pământ sau să se preocupe cu pământul. Dacă pentru Hristos nu este o înjosire să împărătească peste pământ – fie că este vorba de epoca actuală sau de cea viitoare – de ce să fie atunci pentru sfinții cerești? Gloria lor cea mai mare și fericirea lor nu va consta în această împărățire peste pământ, ci partea pe care ei o savurează cu Hristos în casa Tatălui (Ioan 14.1-3).

În ceea ce privește jertfele amintite, care vor fi aduse în Împărăția păcii, conform cu Ezechiel 41-46 – și din care achiliaștii fac uneori o problemă – să mai remarcăm că aceste jertfe nu discreditează jertfa lui Hristos, ci că ele servesc evident ca jertfe de aducere aminte, care arată înapoi spre jertfa lui Hristos, așa cum jertfele în Vechiul Testament nu aveau nici o valoare în ele însele, ci se refereau înainte spre lucrarea lui Hristos.

O cercetare exactă a acestor locuri arată clar că ele nu se referă la sfârșitul lumii, ci la sfârșitul epocii actuale. Achiliaștii nu diferențiază între ultima zi pentru creștinătate și ultima zi pentru Israel. Epistola către Evrei (vezi Evrei 2.5; 6.5; 9.9,11; 10.1; 11.20; 13.14) dovedește că este o diferență importantă între epoca actuală și epoca viitoare (vezi și Matei 12.32; Marcu 10.30; Luca 18.30; 20.34,35; Efeseni 1,10,21; 2.7; vezi în privința aceasta: Ouweneel, *Der Brief an die Hebräer*: Vezi traducerea în limba română la linkul următor: https://www.mesagerul-crestin.net/carti/PDF/Epistola_catre_Evrei_WJO.pdf). Ultimele zile sau ceasul din urmă nu exclude că va fi și un veac viitor.

„Chiliaștii predică două căi de mântuire, una pentru credincioșii din epoca actuală și una (care este altceva decât mântuirea predicată de Hristos și de apostoli) pentru Israel și popoare după răpirea Bisericii. Scriptura însă învață numai o cale spre mântuire.”

[Ala această înțelegere greșită auzită foarte des este ușor de răspuns: este numai o singură mântuire, și anume aceea pe care a realizat-o Hristos prin lucrarea Sa pe cruce, și o singură cale

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

spre mântuire, și anume credința în El. Este însă specific catolicismului roman, și de asemenea pentru lutheranism și calvinism ca relația cu Dumnezeu să fie văzută atât soteriologic-unilateral („moderat-mântuitor”) cât și universalist. Prima înseamnă că în cadrul relației între Dumnezeu și omul mântuit se gândește numai la nașterea din nou și iertarea păcatelor. În cazul al doilea înseamnă că se gândește, că deoarece există numai o singură mântuire, ar putea fi numai o categorie de mântuiți. Toți credincioșii tuturor timpurilor sunt mântuiți prin același sânge al lui Hristos; însă această răscumpărare este numai *baza* relației lor cu Dumnezeu. Relația *însăși* poate fi total diferită. Relația (poziția, chemarea, binecuvântările) Bisericii este cu totul alta decât relația credincioșilor din Israel și a popoarelor dinaintea de Faptele apostolilor 2 și de după răpirea Bisericii. Hristos are în timpul Împărăției păcii o cu totul altă relație cu mireasa Sa cerească, Biserica, decât are cu „frații” Săi, rămășița lui Israel, și cu supușii Lui, popoarele. Aceasta nu dăunează cu nimic faptului că toate aceste grupe de credincioși datorează aceleași lucrări la cruce poziția lor specifică, chemarea și binecuvântările. Lucrarea lui Hristos este aceeași; dar nu este nici măcar un singur motiv să se presupună că efectul deplin al acestei lucrări trebuie să fie același pentru toți credincioșii tuturor timpurilor. Cine afirmă aceasta, acela minimizează suveranitatea lui Dumnezeu și Scriptura.

7.10 Lucrări citate

H. Alford: *The Greek New Testament*, vol. II, rep. Chicago 1958.

O.T. Allis: *Prophecy and the Church*, Philadelphia 1945.

L. Berkhof: *Systematic Theology*. Grand Rapids 1941.

G.C. Berkouwer: *De wederkomst van Christus*, vol. II, Kampen 1963.

L.S. Chafer: vezi 6.13

C.L. Feinberg: *Premillennialism or Amillennialism?* New York 1961.

J.G. Fijnvandraat: *Het chiliasme, gewogen en niet te licht bevonden*, Apeldoorn 1981.

A.F. Johnson: vezi 1.7

W. Kelly: *Lectures*. Vezi 3.6

W. Kelly: *Pamphlets*. Vezi 5.13

A. Kuyper: *Van de voleinding*, vol. 4. Kampen 1931.

W.J. Ouweneel: *Die Zukunft der Stadt des großen Königs*, Vezi 6.13

W.J. Ouweneel: *Der Brief an die Hebräer – Wir sehen Jesus*, Bielefeld 1994.

J.D. Pentecost: vezi 5.5

G.N.H. Peters: *Theocratic Kingdom*, vol. I 1884, repr. Grand Rapids 1952.

C.H. Ryrie: *The Basis of the Premillennial Faith*, New York 1953.

W. Scott: vezi 2.5

H.B. Swete: vezi 1.7

M.C. Tenney: *Interpreting Revelation*, vezi 1.7

J.F. Walvoord: vezi 2.5

7. Interpretarea prechiliastă a capitolelor 19-22 din Apocalipsa

J.F. Walvoord: „The Millennial Issue in Modern Theology”; „Post Millennialism”; „Amillennialism”; „Premillennialism”, *Bibliotheca Sacra* 106-108 (1949-1951).

Tradus din: Das Buch der Offenbarung, „Teil A: Die Vorfragen für die Auslegung der Offenbarung”, pag. 10-137, Editura CLV, ediția 1995.